

Programmabegroting

2014-2017

Geachte leden van de raad,

De begroting die wij u hierbij aanbieden is de laatste in de bestuursperiode 2010-2014. Het is een meerjarenbegroting die sluitend en solide is en die perspectief biedt voor toekomstige ontwikkelingen in de samenleving. Het is ook een begroting die:

- geen extra bezuinigingen en belastingverhogingen bevat, ondanks nieuwe/aanvullende rijksbezuinigingen van € 2,4 miljoen. Een positieve uitzondering dus, gelet op de actualiteit;
- inzet op een kwalitatief goede en op de gemeente afgestemde sociale en fysieke infrastructuur;
- beperkt eenmalige middelen/bijdragen voor aanvullend/nieuw beleid bevat.

Deze begroting is evenwichtig opgebouwd en gebaseerd op: 1) de financiële hoofdlijnen uit het bestaande collegeakkoord, 2) de in vorige begrotingen geconcretiseerde uitwerkingen van het financieel beleid, en 3) de richting uit de perspectiefnota 2014-2017.

Bij de start van deze bestuursperiode in 2010 heeft de coalitie ingespeeld op de toenmalige financiële situatie. De coalitie heeft destijds een aantal uitgangspunten voor financieel beleid bepaald, die wij consequent hebben toegepast. Samen met inwoners en partners in de samenleving is invulling gegeven aan tal van maatregelen om te komen tot vermindering van de uitgaven. Ondanks en tegelijkertijd ook dankzij deze maatregelen zijn onze financiën op orde, zijn we sociaal sterk en blijven de woonlasten laag. Inmiddels is de financiële situatie in ons land ten opzichte van 2010 verder verslechterd. Een verdere daling van de rijksinkomsten en meer taken voor de gemeenten met minder budget vragen opnieuw om maatregelen. Maatregelen die ervoor zorgen dat de rekening niet naar de toekomst wordt doorgeschoven. In de perspectiefnota is dit al benoemd. Nu zijn deze maatregelen verwerkt in deze begroting.

Concreet betekent dit: geen middelen voor structureel nieuw beleid en gebruik maken van incidentele budgetten en gereserveerde buffers. En ook: het inzetten van een mix van financiële maatregelen zoals geen prijscompensatie, het beperken van de stelpost toekomstvisie en het inzetten van het rekeningsaldo 2012 voor vervroegde afschrijving van investeringen. Met de beschikbare eenmalige middelen zetten we in op het realiseren van projecten op het gebied van duurzaamheids- en toeristisch profiel, het landschapsonwikkelingsplan, maatregelen ter voorkoming van overlast door jongeren, de ontwikkeling van dorpscentra en toekomstbestendige accommodaties. Deze middelen dienen vooral om cofinanciering te verkrijgen.

We hebben met het vaststellen van de toekomstvisie en de woonvisie, samen met de sociale agenda belangrijke kaders waarin we inspelen op de demografische ontwikkelingen (meer ouderen, minder jongeren, meer huishoudens, een licht dalend inwoneraantal). In 2014 ligt een belangrijk accent op de uitwerking van beleid met o.a. de volgende uitdagingen:

de verdere voorbereiding op de komende drie decentralisaties; start met het uitwerken van een basisvoorzieningenaanbod met daarbij inbegrepen toekomstbestendige accommodaties; acties in de woon- en leefomgeving door wijkgericht werken; de uitwerking van de woonvisie; de verdere ontwikkeling van de gemeentelijke (digitale) dienstverlening, een toekomstbestendige (regie)organisatie en de verdere samenwerking met regio- en buurgemeenten.

Met deze begroting ronden we de uitwerking van ons collegeprogramma af. Hiervan is op dit moment 90% uitgevoerd. Een klein aantal projecten wordt in 2014 of in de jaren daarna afgerond. Voor u ligt een begroting die een goede basis vormt om samen met de samenleving de toekomstige uitdagingen aan te gaan. Het vormt een degelijk uitgangspunt voor een volgende coalitie en een nieuw college in de komende bestuursperiode.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Epe,
de burgemeester de secretaris

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Bestuurlijk kader	6
Bestuurlijke en financiële overwegingen.....	7
Toelichting op programmabegroting / leeswijzer	9
DEEL 1 PROGRAMMAPLAN	11
<i>Pijler:</i> <i>Sociaal</i>	12
Programma 1 Opgroeien in Epe.....	14
Programma 2 Actief in Epe.....	17
Programma 3 Zorg en opvang.....	20
Programma 4 Leefbaar en veilig.....	22
<i>Pijler:</i> <i>Ruimte</i>	24
Programma 5 Ruimte en wonen	26
Programma 6 Epe op orde	29
Programma 7 Duurzaamheid.....	32
Programma 8 Toezicht en handhaving.....	34
<i>Pijler:</i> <i>Economie</i>	35
Programma 9 Bedrijvigheid	37
Programma 10 Weer aan het werk.....	39
<i>Pijler:</i> <i>Bestuur</i>	41
Programma 11 Bestuur en organisatie	43
Overzicht algemene dekkingsmiddelen en “onvoorzien”	46
DEEL 2 PARAGRAFEN.....	49
Paragraaf 1 Lokale heffingen.....	50
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen.....	54
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	57
Paragraaf 4 Financiering	60
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	62
Paragraaf 6 Verbonden partijen.....	66
Paragraaf 7 Grondbeleid	70
Paragraaf 8 Demografische ontwikkelingen	72
DEEL 3 FINANCIËLE BEGROTING.....	77
Financiële begroting	78
Financiële specificatie programma 1 Opgroeien in Epe.....	82
Financiële specificatie programma 2 Actief in Epe.....	84
Financiële specificatie programma 3 Zorg en opvang.....	86
Financiële specificatie programma 4 Leefbaar en veilig	88
Financiële specificatie programma 5 Ruimte en wonen	89
Financiële specificatie programma 6 Epe op orde	91
Financiële specificatie programma 7 Duurzaamheid	93
Financiële specificatie programma 8 Toezicht en handhaving.....	95
Financiële specificatie programma 9 Bedrijvigheid	96
Financiële specificatie programma 10 Weer aan het werk.....	97
Financiële specificatie programma 11 Bestuur en organisatie.....	99
Financiële specificatie Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.....	101
Resultaatbestemming	103
DEEL 4 BIJLAGEN.....	105
Bijlage 1 Toelichting bestaand beleid (budgetprognose)	106
Bijlage 2 Toelichting nieuw beleid uit de vorige meerjarenbegroting	112
Bijlage 3 Toelichting nieuw beleid.....	114
Bijlage 4 Toelichting dekkingsplan.....	119
Bijlage 5 Toelichting bestaande projecten	121
Bijlage 6 Toelichting nieuwe investeringen	126
Bijlage 7 Toelichting investeringen t.l.v. andere dekkingsmiddelen (heffingen)	128
Bijlage 8 Bezuinigingsvoorstellen 2014 - 2015	130
Bijlage 9 Reserves en voorzieningen 2014.....	131
Bijlage 10 Bijlage bij Paragraaf Weerstandsvermogen.....	133
Bijlage 11 Bijlage bij paragraaf 4 Financiering	142
Bijlage 12 Kapitaallasten, urentoerekening en loon- en prijsstijgingen	143

Inleiding

Deze begroting is de laatste in de bestuursperiode 2010-2014. Een begroting gebaseerd op de uitgangspunten van het collegeakkoord 2010-2014 "Samen beter, samen verder!", de nieuwe toekomstvisie en de richtinggevende beleidskaders voor de domeinen sociaal, ruimte, economie en bestuur/organisatie zoals beschreven bij de pijlers in de begroting.

Met deze begroting ronden we de uitwerking van ons collegeprogramma af. Op dit moment is 90% van de voornemens uitgevoerd. Een klein aantal activiteiten/projecten krijgt een afronding in 2014 of in de jaren daarna (bredeschoolontwikkeling, uitwerking toeristisch profiel, dienstverlening aan burgers). Het accent in 2014 ligt met name in de uitwerking van beleid en minder in beleidsontwikkeling.

In de Perspectiefnota 2014-2017 hebben we het financiële perspectief geschetst van een structurele rijksbezuiniging van € 2 miljoen en financiële onzekerheden door een herijking van het gemeentefonds en de decentralisaties in het sociale domein. Vanuit de Perspectiefnota is de opdracht om een begroting op te stellen met als uitgangspunt om een aanvullende nieuwe bezuinigingsoperatie te voorkomen. Daarbij is ook besloten: geen structurele middelen voor nieuw beleid; het uitwerken van een mix van (financiële) maatregelen; eenmalige middelen (als cofinanciering) voor het realiseren van projecten op het gebied van het duurzaamheid- en toeristisch profiel, het landschapsontwikkelingsplan, maatregelen ter voorkoming van overlast door jongeren, de ontwikkeling van dorpscentra en toekomstbestendige accommodaties. Vorenstaande is verwerkt in deze begroting inclusief het inspelen op het (negatievere) financiële beeld in verhouding tot het beeld bij de perspectiefnota.

Op een integrale wijze blijven we het collegeprogramma, de ombuigingsoperatie, het regiemodel en de gemeentelijke dienstverleningsvisie uitwerken met als centraal thema "Vernieuwen en veranderen". Het programma NUePe, gericht op de digitale dienstverlening, vormt daar een belangrijk onderdeel in. Een ander onderwerp in dat kader betreft de voorbereiding van de drie decentralisaties. De invoering vindt op integrale wijze plaats in combinatie met het wijkgericht werken. Een belangrijk element de komende periode is het inspelen op de demografische ontwikkeling. Actuele kaders die daar richting aangeven zijn de toekomstvisie, de sociale agenda en de woonvisie. De komende periode staat vooral in het teken van uitwerking van beleid, onder meer het basisvoorzieningenaanbod inclusief toekomstbestendige accommodaties, woon- en leefomgeving, onderwijshuisvesting. Daarnaast de verdere ontwikkeling van de gemeentelijke (digitale) dienstverlening, een toekomstbestendige (regie) organisatie en de verdere samenwerking met regio- en buurgemeenten.

Er ligt een sluitende meerjarenbegroting die evenwichtig is opgebouwd en gebaseerd op de financiële hoofdlijnen uit het collegeakkoord, de in vorige begrotingen geconcretiseerde uitwerkingen van het financieel beleid en de richting uit de Perspectiefnota 2014-2017. Deze begroting speelt in op de forse rijksbezuiniging en de toekomstige taakuitbreiding van de drie decentralisaties. Ook treft u in deze begroting (toekomstgerichte) maatregelen aan die enerzijds anticiperen op minder inkomsten vanuit het rijk en anderzijds op mogelijkheden blijven bieden voor ontwikkelingen gebaseerd op het kader uit de perspectiefnota.

Beleidskeuzes voor 2014

Op basis van voorstaande hebben wij de programmabegroting opgesteld en beleidskeuzes gemaakt voor 2014. Een selectie daaruit. We continueren of starten uitvoeringsprogramma's op een groot aantal beleidsterreinen (o.a. welzijn, sport, cultuur, wonen, toerisme, duurzaam, openbare ruimte, landschap). Veel tijd en energie gaat zitten in de voorbereidingen op de drie te decentraliseren rijks taken, jeugdzorg, AWBZ-WMO en de Participatiewet. Het wijkgericht werken breiden we uit naar de twee dorpen Emst en Oene. We starten na afronding van de besluitvorming met de uitwerking van het basisvoorzieningenniveau en continueren de ontwikkeling van de dorpscentra in Epe en Vaassen. Voor de invulling van een nieuw accommodatieproject wordt een voorstel voorbereid. Daarnaast willen we starten met de realisatie van de nieuwe brandweerkazerne in de kern Epe.

We blijven verder werken aan de invulling van de organisatie als regiegemeente en aan de (digitale) dienstverlening. Aandachtspunten zijn een flexibele en compacte organisatie, verminderen van de overhead en een daarop aangepast gemeentehuis (kleiner en duurzamer), verdere uitwerking van de privatisering van de uitvoerende taken rond beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Bestuurlijk kader

Kaderstelling door de gemeenteraad

Het collegeakkoord vormt een richtinggevend kader voor een bestuursperiode. In 2014 zal na de gemeenteraadsverkiezingen een nieuw akkoord opgesteld worden voor de periode 2014-2018. Daarnaast hebben de hoofdkaders op de beleidsvelden sociaal, ruimte, economie en organisatieontwikkeling/ bedrijfsvoering en actuele beleidsnota's voor specifieke beleidsterreinen een richtinggevend karakter. Dit geheel is voor ons bepalend voor zowel vorm en inhoud van de programmabegroting alsook voor de wijze waarop de programmabegroting wordt uitgevoerd. De volgende kaders vormen het vertrekpunt.

Toekomstvisie Epe 2030 (raadsbesluit 20-6-2013, nr. 2013-16969).

Onder het motto "Duurzaam voortbouwen op kwaliteit" zijn op de drie pijlers van beleid (economie, sociaal en ruimte) de hoofdlijnen van de toekomstige gewenste ontwikkelingen vastgesteld. De hoofdkoers is te vatten in vier kernwaarden, te weten: onderscheidend (kiezen voor kwaliteit, authenticiteit, benutten van sterke kanten), duurzaam (samen ontwikkelen, zorgvuldig omgaan met de omgeving en middelen), verbindend (goede fysieke verbindingen, kansen voor alle culturen en generaties), verrassend (open staan voor initiatieven en andere oplossingen, ruimte voor ideeën). Bij economie is de inzet gericht op het versterken van de economische structuur door modernisering van de arbeidsmarkt en focus op groeisectoren (zorg en recreatie/toerisme). In het sociale domein is de lijn meer betrokkenheid van mensen bij hun woon- en leefomgeving met ondersteuning van een goed voorzieningenaanbod. Bij het beleidsdomein ruimte is de uitdaging om binnen de kaders van de unieke fysieke omgeving nieuwe mogelijkheden voor wonen en bedrijvigheid te creëren. Een belangrijk aspect hierin betreffen de effecten van de demografische ontwikkelingen. De realisatie van de ambities vindt in belangrijke mate plaats door samenwerking met diverse partijen (inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven, regio- en buurgemeenten).

Regiegemeente (raadsbesluit 21-4-2005, nr. 05-027).

Centraal staat de sturingsrol van de gemeente. Deze sturingsrol is gestoeld op de volgende uitgangspunten: we willen meer overlaten aan maatschappelijke organisaties. Subsidierelaties worden meer zakelijk door te werken op basis van prestatiecontracten. We streven naar grotere betrokkenheid van burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven bij het gemeentelijke beleid en de uitvoering daarvan. Ook zoeken we actief naar mogelijkheden om de uitvoering in samenwerking met andere gemeenten te doen. Op basis van deze uitgangspunten is een visie op de verdere ontwikkeling opgesteld en in uitvoering. Deze visie wordt voorzien van een actueel plan van aanpak.

Collegeakkoord "Samen beter, samen verder!" (raadsbesluit 8-4-2010, nr. 2010-08632).

In deze bestuursperiode ligt de focus vooral op de burger en de leefbaarheid in haar/zijn directe woon- en leefomgeving, met een burger die zich verantwoordelijk voelt voor zijn omgeving en ook bereid is daar een bijdrage aan te leveren.

De insteek is om adequaat en flexibel te reageren op veranderingen in onze samenleving, zoals voortkomend uit demografische ontwikkelingen (krimp, vergrijzing, ontgroening). Hierbij rekening houdend met het eigene van de dorpen en het behouden en versterken van het unieke van de gemeente (natuur, landschap en cultuurhistorie).

Om een krachtige en vitale gemeente te blijven, vindt samenwerking plaats met buurgemeenten en de gemeenten in de Regio Stedendriehoek alsook met burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven. We willen investeren in wijkgericht werken, een openbare ruimte van goede kwaliteit, een adequaat voorzieningenniveau in de dorpen en een gezonde (stedelijke en plattelands-) economie en het faciliteren en ondersteunen van burgers.

Specifieke aandacht is er voor de kansen van een zestal thema's, te weten: jeugd, participatie, duurzaamheid, vitale kernen en leefbare wijken, lokale economie - toerisme en recreatie, dienstverlening.

Voor het financiële beleid zijn er principes en uitgangspunten vastgelegd. Ook zijn de hoofdlijnen voor de aanpak van de noodzakelijke bezuinigingen bepaald.

Kaderuitvoering door het college

De taak van ons college is de voorbereiding en uitvoering van de programmabegroting binnen de kaders en de prioritaire aandachtspunten van de raad. Ons collegeprogramma vormt hierbij de basis.

Bestuurlijke en financiële overwegingen

De financiële hoofdlijnen in meerjarenperspectief

Vertrekpunt

Op 30 mei is door de raad de Perspectiefnota 2014-2017 vastgesteld. Met de uitgangspunten zoals vastgelegd in de perspectiefnota is de meerjarenbegroting 2014-2017 opgesteld.

Belangrijke elementen uit de perspectiefnota zijn:

1. terwijl de gemeente nog bezig is met de uitvoering van de in 2010 gestarte ombuigingsoperatie van € 3 miljoen, dient zich een nieuwe aanvullende rijkskorting aan van circa € 2 miljoen. Om een nieuwe aanvullende gemeentelijke bezuinigingsoperatie te voorkomen wordt een mix van maatregelen ingezet, bestaande uit:
 - a. geen loon- en prijscompensatie bij de begroting 2014 (€ 330.000);
 - b. maximale inzet van de in het verleden opgebouwde buffers (€ 750.000);
 - c. beperken van de stelpost toekomstvisie/demografische ontwikkelingen (€ 200.000);
 - d. efficiency voordelen door effectuering "sturingsmodel regie" (€ 400.000);
 - e. inzet rekening saldo 2012 voor vervroegde afschrijving (€ 160.000);
 - f. inzet resterende ruimte in meerjarenbegroting 2013-2016 (€ 160.000).
2. gelet op het negatief financieel meerjarenperspectief zullen bij de meerjarenbegroting 2014-2017 geen middelen voor nieuw beleid met structurele lasten beschikbaar worden gesteld.
3. op basis van de woonvisie kan de reserve regionale woningbouwprogrammering naar beneden worden bijgesteld; hierdoor ontstaat eenmalige financiële ruimte van € 640.000. Deze eenmalige ruimte zal worden ingezet voor bekostiging van projecten op het gebied van dorpscentra, accommodaties 2, duurzaamheid, toeristisch profiel en landschapontwikkeling.

Stand van zaken en ontwikkelingen

Na de vaststelling van de perspectiefnota in het voorjaar, heeft zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn op de bestuurlijke en financiële invulling van voorliggende meerjarenbegroting 2014-2017. Het betreft ontwikkelingen die het financiële beeld zowel incidenteel als structureel beïnvloeden. De belangrijkste ontwikkelingen waarmee gerekend c.q. waarop geanticipeerd moet worden zijn:

1. de voortgangsrapportage 2013 laat een incidenteel voordeel zien van € 524.000;
2. de bij de perspectiefnota ingeschatte rijksbezuiniging bedraagt geen € 2 miljoen maar € 2,4 miljoen structureel.
3. van de geplande mix van maatregelen kan het onderdeel "geen loon/prijscompensatie" (€ 330.000) in eerste instantie niet ingezet worden. De meicirculaire van het rijk gaat (nog) uit van loon- en prijsstijging in 2014;
4. om het structureel voordeel van € 400.000 "regie" in te kunnen boeken, zullen eerst eenmalige kosten gemaakt moeten worden in de jaren 2014 (€ 400.000) en 2015 (€ 385.000); het betreft eenmalige kosten bij de privatisering van de uitvoerende taken van beheer en onderhoud van de openbare ruimte;
5. uit het concept van het nieuwe beleidsplan voor het onderhoud van de wegen en het uitvoeringsplan voor de vervanging van de openbare verlichting blijkt dat een verhoging van de ramingen met in totaal € 500.000 (structureel) noodzakelijk is. Deze autonome tegenvaller kan opgevangen worden door diverse autonome meevallers in de begroting 2014.

Oplossingslijnen 2014-2017

Gelet op de uitgangspunten zoals vastgesteld in de perspectiefnota en de ontwikkelingen/uitkomsten zoals hiervoor geschetst, is de voorliggende begroting en meerjarenbegroting financieel en beleidsmatig ingevuld langs de volgende oplossingslijnen:

1. de negatieve financiële ontwikkelingen die van structurele aard zijn, worden opgevangen door de uitbreiding/verhoging van de mix van maatregelen zoals aangegeven bij de perspectiefnota. Hiermee wordt vastgehouden aan het uitgangspunt dat een nieuwe aanvullende gemeentelijke bezuinigingsoperatie voorkomen dient te worden. De uitwerking van de diverse maatregelen is opgenomen in de bijlagen 1 t/m 7 van voorliggende begroting. Belangrijke elementen hierin zijn het bevroren van de gemeentelijke budgetten voor het jaar 2014 (geen prijscompensatie) en de verdere verlaging (afbouw) van de geraamde stelposten voor uitwerking toekomstvisie en demografische ontwikkelingen.

2. de eenmalige hogere uitgaven/tegenvallers voor de jaren 2013 en 2014 worden opgevangen door eenmalige/tijdelijke maatregelen. Het rentepercentage wordt tijdelijk verlaagd en het resultaat van de jaarlijkse actualisatie en herschikking van reserves wordt ingezet voor dekking van eenmalige uitgaven. Voor de uitwerking hiervan wordt verwezen naar de bijlagen van voorliggende programmabegroting.

Resultaat/uitkomst

De hiervoor geschetste ontwikkelingen en de voorgestelde oplossingslijnen zijn verwerkt in voorliggende begrotingsstukken. Het (financiële) resultaat ziet er in hoofdlijnen als volgt uit:

1. de resterende maatregelen op basis van de in 2010 ingezette ombuigingsoperatie worden in 2014 en 2015 uitgewerkt en gerealiseerd. Een nieuwe gemeentelijke bezuinigingsoperatie en verdere belastingverhoging als gevolg van de aanvullende rijkskorting van € 2,4 miljoen is, op basis van de huidige inzichten, niet noodzakelijk.
2. de in de vorige meerjarenbegroting geraamde investeringen blijven onverkort gehandhaafd.
3. aanvullend/nieuw beleid (incidenteel) kan worden gerealiseerd door de inzet en herschikking van eenmalige middelen/reserves. Deze extra middelen worden ingezet voor:
 - herinrichting dorpscentra (€ 400.000)
 - aanvulling reserve accommodaties 2 (€ 326.000)
 - maatregelen op onveilige kruispunten (€ 112.000)
 - duurzaamheidsprofiel (€ 50.000)
 - toeristisch profiel (€ 50.000)
 - landschapsontwikkeling (€ 50.000)
 - maatregelen voorkoming overlast jongeren (€ 25.000)
 - bijdrage in de realisatie herinrichting dorpsplein Oene (cofinanciering, € 13.750).
4. de opgebouwde buffers voor de risico's op het gebied van de herijking gemeentefonds en opvang risico's decentralisaties blijven gehandhaafd. Voor de interne/organisatie risico's (doorontwikkeling regie model, e-overheid en verlaging overhead) blijft vooralsnog het uitgangspunt gehandhaafd dat deze opgevangen dienen te worden door herschikking van bestaande budgetten en invulling van (personele) taakstellingen.
5. de meerjarenbegroting is structureel sluitend en vormt een solide basis voor de volgende bestuursperiode.

Effectieve uitvoering van het collegeakkoord 2010-2014.

Het collegeakkoord "Samen beter, samen verder!" bevat de ambities, de speerpunten van beleid en de prestatieafspraken voor de bestuursperiode 2010-2014. De ambities zijn: burgergericht, accent op uitvoering van ingezet beleid, opvangen en verantwoord invullen van ombuigingen.

Bij de uitwerking van het collegeakkoord zijn vier leidende hoofdprocessen onderscheiden, te weten: het realiseren van het collegeprogramma, het uitvoeren van de ombuigingsoperatie, verder doorvoeren van het sturingsmodel regiegemeente, verder ontwikkelen dienstverlening.

In de uitwerking van deze vier hoofdprocessen raken diverse activiteiten elkaar, is er overlap, beïnvloeding of afhankelijkheid. Voor een effectieve uitwerking van het collegeakkoord is samenhang en afstemming aangebracht in de uitvoering van al de activiteiten uit de vier hoofdprocessen. We hebben hierin gekozen voor een projectmatige aanpak. De met elkaar samenhangende activiteiten zijn gebundeld naar projecten en opgenomen in een projectenboek.

De inzet is om vanuit een toekomstgerichte blik oplossingen te zoeken en kansen te benutten ("vernieuwen en veranderen"). Aandacht ook voor aspecten als duurzaamheid, efficiency en effectiviteit op een sobere doch kwalitatief verantwoorde wijze.

Toelichting op programmabegroting / leeswijzer

De opzet van de programmabegroting

De programmabegroting is een belangrijk sturingsinstrument voor de Raad en is het richtinggevend kader voor het College voor de ontwikkeling en uitvoering van beleid in het komende begrotingsjaar. De Raad stuurt en autoriseert het College op het niveau van de programma's.

De keuze van het aantal programma's en de verdeling van de beleidsterreinen over de programma's is vrij. De informatie die per programma minimaal geleverd moet worden is echter wel nauwkeurig voorgeschreven, evenals informatie die in andere delen van de programmabegroting opgenomen moet worden.

De voorliggende programmabegroting kent een opbouw bestaande uit vier delen te weten:

- Deel 1 met een beschrijving van de vier pijlers, de 11 onderscheiden programma's en een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Centraal staan de onderdelen: wat wil de gemeente bereiken (strategische doelen), wat gaat de gemeente daarvoor doen (uit te voeren activiteiten) en wat dat mag kosten.
- Deel 2 met een beschrijving van de paragrafen die als doel hebben om de Raad in de gelegenheid te stellen beleidslijnen en randvoorwaarden vast te stellen en te controleren op enkele onderwerpen die een dwarsdoorsnede zijn van de onderscheiden programma's.
- Deel 3 met een uiteenzetting van de financiële positie van de gemeente, een financiële specificatie van de kosten en baten per programma en enkele samenvattende financiële overzichten.
- Deel 4 met een aantal bijlagen die dienen als toelichting op of uitwerking van diverse aspecten uit de eerste drie delen.

Inrichting van deel 1 van de programmabegroting: het programmaplan

De inrichting van het programmaplan is als volgt.

- o De hoofddeling bestaat uit vier pijlers: sociaal, ruimte, economie en bestuur. Per pijler zijn de kenmerken van het beleid opgenomen en de speerpunten en prestatieafspraken uit het collegeakkoord voor die pijler. Dit geheel vormt de kern van het kader voor de betreffende beleidsvelden in de bij de pijler behorende programma's.
- o Het programmaplan bestaat uit elf programma's verdeeld over vier pijlers.
- o Per programma zijn de beleidsnota's vermeld die de kerndocumenten vormen voor het programma. Er zijn per programma beleidsonderwerpen aangegeven met daarbij aangegeven de activiteiten en wat daarvan te realiseren of concreet uit te voeren in het begrotingsjaar.

In het schema is de hoofddeling van het programmaplan weergegeven met de daarbij behorende programma's en de hoofdonderwerpen daarin.

Pijler	Programma	Hoofdonderwerpen
Sociaal	1. Opgroeien in Epe	Onderwijs en jeugd.
	2. Actief in Epe	Welzijn, sport, cultuur en accommodaties.
	3. Zorg en Opvang	WMO, gezondheid, ouderenzorg, algemeen maatschappelijk werk en integratie/inburgering.
	4. Leefbaar en veilig	Openbare orde en veiligheid, leefbare en veilige leefomgeving.
Ruimte	5. Ruimte en Wonen	Ruimtelijke ordening, grond- en woningexploitatie, bouw- en woningtoezicht en volkshuisvesting.
	6. Epe op orde	Beheer en onderhoud van de openbare ruimte
	7. Duurzaamheid	Milieu, duurzaamheid, riolering en afvalverwijdering.
	8. Toezicht en handhaving	Controle op uitvoering en de handhaving van wet- en regelgeving en de algemeen plaatselijke verordening
Economie	9. Bedrijvigheid	Lokale economie (waaronder werkgelegenheid en bedrijfs-terreinen), agrarische aangelegenheden, recreatie en toerisme.
	10. Weer aan het werk	Uitvoering van de Wet Werk en Bijstand en Wet Sociale Werkvoorziening.
Bestuur	11. Bestuur en organisatie	Bestuur, informatievoorziening, organisatie, bedrijfsvoering, financiën.

DEEL 1

PROGRAMMAPLAN

Pijler: Sociaal

Kenmerken Sociaal Beleid

Het sociaal beleid richt zich op het versterken van de sociale kwaliteit van de samenleving en het versterken van het meedoen en deelnemen van mensen aan de samenleving. In het sociaal beleid is extra aandacht voor een viertal doelgroepen, zijnde: mensen met een beperking, mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, maatschappelijke risicogroepen en kwetsbare jeugd.

Het overgrote deel van de inwoners (85%) is in staat het eigen leven goed te organiseren.

De gemeente en maatschappelijke organisaties faciliteren de gemeenschap. Dit betekent afstemming realiseren (door met name gemeente) en vraaggericht werken. De gemeente geeft aan wat ze wil (beleid), de maatschappelijke organisaties zijn verantwoordelijk voor een adequaat aanbod.

Van de burgers wordt een actieve bijdrage verwacht in de samenleving/buurt en dit dient gestimuleerd te worden.

Voor het sociaal beleid gelden drie hoofdthema's, te weten:

1. *Leefbaar*. Mensen organiseren hun eigen leven. Faciliteren dat mensen in een prettige en veilige omgeving wonen met voldoende voorzieningen en mensen faciliteren bij het onderhouden en scheppen van netwerken alsmede faciliteren van persoonlijke ontwikkeling (waaronder sport, vrije tijd, cultuur).
2. *Ondersteuning*. Mensen mee laten doen met (tijdelijke) ondersteuning. Ondersteuning is gericht op: opgroeien en opvoeden, werk, taal en inburgeren, tegengaan van sociale problematiek (overlast, schulden, sociaal isolement), deelname aan het maatschappelijk verkeer (mobiliteit, toegankelijkheid van voorzieningen).
3. *Zorg*. Mensen een vangnet bieden. Gerichte interventies voor mensen die structureel niet (meer) voor zichzelf kunnen zorgen (wegens ouderdom, ziekte, beperking of inkomen).

In de Sociale Agenda 2009-2015 zijn deze thema's verder uitgewerkt.

Collegeakkoord 2010-2014:

Thema: Kansen voor Jeugd

Kansen bieden voor jeugd

Volop kansen en mogelijkheden voor jeugd om zich te ontwikkelen en te ontplooiën via goed onderwijs en voldoende aanbod van activiteiten, na schooltijd. Goede begeleiding en ondersteuning van ouders bij de opvoeding is een belangrijke factor.

Prestatieafspraken:

1. Er zijn voldoende mogelijkheden voor ontmoeting en een divers aanbod van activiteiten op het gebied van sport en cultuur.
2. Twee Centra voor Jeugd en Gezin, waarin maatschappelijke organisaties samenwerken, zorgen voor een adequate en efficiënte ondersteuning voor ouders en jeugd.

Versterken toekomstgericht onderwijs

Kinderen moeten met voldoende kwalificaties het onderwijs verlaten. Dit vraagt een goed afgestemd netwerk van scholen (basis-, voortgezet- en vervolgonderwijs) en maatschappelijke organisaties zowel lokaal als regionaal. Tegengaan en voorkomen van schooluitval blijven belangrijk.

Prestatieafspraken:

1. De planning van onderwijshuisvesting sluit aan bij het toekomstige aantal leerlingen met behoud van kwaliteit, diversiteit en bereikbaarheid.
2. Het aantal brede scholen, vormgegeven door scholen en maatschappelijke organisaties, is toegenomen.

Thema: Kansen voor participatie

Vergroten maatschappelijke participatie

Ondersteuning bieden aan mensen, jong en oud, die (tijdelijk) niet kunnen deelnemen aan de samenleving. Hiervoor kunnen zowel lokale als regionale activiteiten ingezet worden, gericht op onder meer werk, scholing, zorg en opvang.

Prestatieafspraken:

1. Blijvende ondersteuning van mantelzorgers en de vrijwilligers op tal van terreinen.

Thema: Kansen voor vitale kernen en leefbare wijken

Meer wijk- en buurtgericht werken

Betrokkenheid van burgers bij de directe woon- en leefomgeving vergroten. Bewoners, wijk- en buurtverenigingen en vrijwilligersorganisaties ondersteunen en stimuleren in activiteiten daartoe met zowel een sociale als fysieke insteek. Professionele organisaties dienen met name deze groepen te ondersteunen en te faciliteren.

Prestatieafspraken:

1. In de dorpen het wijk- en buurtgericht werken invoeren. Gestart wordt met een pilotproject in een wijk, waarvoor een ontwikkelingsvisie is opgesteld.
2. Per dorp, binnen het bestaande aanbod, een minimaal niveau aan basisvoorzieningen bepalen en handhaven. Het gaat met name om voorzieningen op het terrein van sport, cultuur, onderwijs, zorg en welzijn.

Aansturing programma's

De hiervoor beschreven kenmerken van het beleid en de vermelde thema's uit het collegeakkoord sturen de hierna volgende programma's aan.

Programma 1 Opgroeien in Epe

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen onderwijs en jeugd in brede zin. Het laatste betreft welzijnsaspecten zoals peuterspeelzaalwerk, voor- en vroegschoolse educatie, jeugd- en jongerenwerk, jeugdgezondheidszorg.

De voorzieningen gericht op de jeugd maken ook deel uit van het basisaanbod aan voorzieningen waar in programma 2 "Actief in Epe" aandacht aan wordt gegeven. Er bestaat een relatie met de programma's 3 "Zorg en opvang" (jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning) en 4 "Leefbaar en veilig" (integrale veiligheid: thema "Jeugd en veiligheid").

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Integraal Jeugdbeleid 2009-2012
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen (2010-2013)
- Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014
- Ontwikkelkader Brede School (2008)
- Beleidsvisie Onderwijshuisvesting (2011)
- Regionaal Veiligheidsplan 2012-2015
- Sociale Agenda 2009-2015

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Het voorkomen van achterstanden bij jeugdigen
- Bevorderen kwaliteit onderwijsvoorzieningen
- Voldoende aanbod van buitenschoolse culturele-, maatschappelijke- en sportactiviteiten

Wat gaan we daarvoor doen?

Onderwijs		<i>Portefeuillehouder: H.J. Berkhoff</i>	
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in 2014:</i>	
1. Uitvoeren van de Lokaal Educatieve Agenda.		1. Dit betreft: voor- en vroegschoolse educatie, uitvoeren reboundvoorziening voortgezet onderwijs.	
2. Uitvoeren Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) 2011-2014.		2. Opstellen en uitvoeren van het jaarlijkse activiteitenprogramma.	
3. Opstellen Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) 2015-2018		3. Voorbereiden nieuw beleidsplan.	
4. Realiseren jaarlijks onderwijsprogramma.		4. Opstellen en vaststellen van het onderwijsprogramma.	
5. Voorbereiden en implementeren passend onderwijs.		5. Realiseren van overeenstemming met schoolbesturen over ondersteuningsplannen scholen.	
6. Extern plaatsen onderhoud onderwijshuisvesting bij schoolbesturen.		6. Wetgeving vertalen naar plan van aanpak. Voorbereiden uitvoering per 2015.	
<i>Collegeprogramma 2010-2014:</i>			
7. Opstellen visie op toekomstig gebruik schoolgebouwen.		7. Gerealiseerd.	
8. Een toekomstgericht Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen (IHP) opstellen met daarin meegenomen de demografische ontwikkelingen en de positie van scholen in de samenleving (wijk en buurt).		8. Afronden besluitvorming nieuw IHP (2014-2017).	
9. Evaluatie twee pilots bredeschoolontwikkeling.		9. Gerealiseerd.	
10. Scholen en maatschappelijke organisaties stimuleren en faciliteren om het aantal brede scholen met minimaal 2 uit te breiden.		10. Start van uitvoeringsplan combinatiefuncties voor de ontwikkeling van de brede school.	

Toelichting:	
1.	De Lokaal Educatieve Agenda is samen met het onderwijsveld opgesteld. De uitvoering is een meerjarig traject.
2.	Opstellen en uitvoeren van het jaarlijkse activiteitenprogramma OAB. Het huidige beleidsprogramma loopt tot en met 2014 en de jaarlijkse individuele jaarprogramma's zijn hierop gebaseerd.
3.	Informatie over een nieuwe planperiode komt vanuit de rijksoverheid.
4.	Programma is mede gebaseerd op Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen 2010-2013.
5.	Uitvoering van de activiteiten volgt na vaststelling onderwijsprogramma en vaststelling begroting. De invoering van Passend Onderwijs is uitgesteld tot het schooljaar 2014-2015. Lokaal wordt gewerkt aan vijf speerpunten, t.w. doorgaande lijn ontwikkeling in de voorschool, basis- en voortgezet onderwijs, invoering school maatschappelijk werk op elke school, invoering handelingsgericht werken op scholen, invoering sluitend zorgstructuur en de versterking van zorgadviesteams op scholen. Het Rijk is voornemens om het onderhoud van de schoolgebouwen over te dragen aan de schoolbesturen per 2015.
7 t/m 10.	De activiteiten zijn uitwerkingen van de prestatieafspraken 3 en 4 behorend bij thema Versterken toekomstgericht onderwijs.
8.	Het huidige IHP is in 2011 vastgesteld.
10.	Vanaf eind 2013 zullen combinatiefuncties (buurtsportcoaches) ingezet worden voor o.a. Brede School-activiteiten.

Welzijnswerk jeugd en jongeren		Portefeuillehouder: H.J. Berkhoff
Activiteiten:	Uitvoering in 2014:	
1. Realiseren subsidieprogramma.	1. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwillige organisaties over te leveren producten en activiteiten.	
2. Opstellen beleidsnota jeugd 2015-2018.	2. Een nieuwe beleidsnota jeugd (incl. jeugdzorg) wordt opgesteld. Daarna volgt een uitvoeringsprogramma.	
Collegeprogramma 2010-2014:		
3. Instandhouden van voldoende ontmoetingsmogelijkheden voor jeugd en van een voldoende divers aanbod jeugdactiviteiten buiten schooltijd en in verenigingsverband.	3a. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwillige organisaties over te leveren producten en activiteiten.	
	3b. Faciliteren van organisaties en fysieke mogelijkheden.	
4. Organiseren van een jongerenconferentie.	4. Gerealiseerd.	
Toelichting:		
2. De huidige beleidsnota loopt tot en met 2012. Door de decentralisatie van de jeugdzorg in 2015 is het bijbehorende uitvoeringsprogramma in 2013 geactualiseerd en met twee jaar verlengd. In 2014 wordt een nieuw beleidsplan opgesteld voor de jaren 2015 -2018. Dit zal een breed beleidsplan zijn op het gebied van jeugd. De komst van de jeugdzorg naar de gemeente zal hierin meegenomen worden.		
3,4. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafpraak 1 behorend bij thema Kansen voor jeugd.		

Jeugdzorg		Portefeuillehouder: H.J. Berkhoff
Activiteiten:	Uitvoering in 2014:	
1. Realiseren subsidieprogramma.	1. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwillige organisaties over te leveren producten en activiteiten.	
2. Decentralisatie jeugdzorg van rijk naar gemeente.	2a. Opstellen beleidsnota jeugd 2015-2018. 2b. Opstellen verordening en beleidsregels. 2c. Opstellen uitvoeringsprogramma jeugd 2015. 2d. Voorbereiden uitvoering nieuwe jeugdwet.	
Collegeprogramma 2010-2014:		
3. Realiseren van twee fysieke inlooppunten CJG (kern Epe en kern Vaassen).	3. Gerealiseerd.	
Toelichting:		
2. De nieuwe jeugdwet treedt in 2015 in werking. In 2014 vindt de voorbereidende organisatie plaats van de uitvoering. Onderwerpen die hierbij aan de orde komen zijn (regionale) samenwerking, sturing en financiering, kwaliteit, aanbod, interne processen, monitoring en overgangsmaatregelen.		
3. De activiteit is een uitwerking van prestatieafpraak 2 behorend bij thema Kansen voor jeugd.		

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten bestaand beleid	5.636	6.273	5.757	5.711	5.711	5.711
Lasten nieuw beleid			98	158	117	126
Lasten totaal	5.636	6.273	5.855	5.869	5.828	5.837
Baten bestaand beleid	374	347	337	342	342	342
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	374	347	337	342	342	342
Saldo	-5.262	-5.926	-5.518	-5.527	-5.486	-5.495

Specificatie lasten nieuw beleid

Onderwerp <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Bedrag investe- ring	Begrotingsjaar			
		2014	2015	2016	2017
Meerjarenramingen:					
Asbest inventarisatie scholen		50	50	-	-
Dekking loon- en prijsstijgingen subsidie sociale agenda		- 3	- 3	- 3	- 3
Investeringsplan:					
stelpost investeringen onderwijshuisvesting in 2014 t/m 2017	1.367	51	111	120	129
Totale lasten nieuw beleid		98	158	117	126

Programma 2 Actief in Epe

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen welzijn (o.a. sociaal cultureel werk incl. ouderen- en minderhedenwerk, opbouwwerk, vrijwilligerswerk), sport en cultuur (o.a. bibliotheek, kunstzinnige vorming, amateuristische kunstbeoefening). Daarnaast valt ook het onderwerp accommodaties op de voornoemde terreinen onder dit programma.

De onderwerpen welzijn, sport en cultuur vormen de kern voor het te realiseren basisaanbod aan voorzieningen zoals opgenomen in het lokaal sociaal beleid. De voorzieningen gericht op jeugd (0-18 jaar) vallen binnen programma 1 "Opgroeien in Epe".

Dit programma draagt in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid in de dorpen en wijken (inzet van voorzieningen, aandacht voor ontmoeting, tegengaan overlast en criminaliteit, kwaliteit van de woonomgeving). Er bestaat een relatie hierbij met de programma's 3 "Zorg en opvang" (maatschappelijke ondersteuning), 4 "Leefbaar en veilig" (veilige leefomgeving) en 6 "Epe op orde" (openbare ruimte).

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Sportbeleid Epe (2009)
- Kunst en cultuur (2010)
- Integraal Jeugdbeleid 2009-2012
- Beleid WMO 2009-2012
- Visie op integratie (2010)
- Sociale Agenda 2009-2015

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Het vergroten van maatschappelijke participatie van inwoners
- Realiseren van een evenwichtig over de kernen gespreide sociale infrastructuur met activiteiten, voorzieningen en accommodaties

Wat gaan we daarvoor doen?

Welzijn		<i>Portefeuillehouder: H.J. Berkhoff</i>	
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in 2014:</i>	
1.	Realiseren subsidieprogramma.	1.	Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwillige organisaties over te leveren producten en activiteiten.
2.	Opzetten project Accommodaties II.	2a.	Inventarisatie accommodatieknelpunten.
		2b.	Besluit over invulling project: keuze voor accommodaties en financieel kader.
<i>Collegeprogramma 2010-2014:</i>		3.	Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwillige organisaties over te leveren producten en activiteiten.
3.	In stand houden van een laagdrempelig steunpunt voor mantelzorgers en vrijwilligers.	4.	Subsidieafspraken maken met vrijwillige organisaties over te leveren producten en activiteiten.
4.	In stand houden van een divers aanbod van activiteiten vrijwillige hulp- en dienstverlening.	5.	Afronden besluitvorming.
5.	Het aanbod van basisvoorzieningen bepalen voor de periode tot 2020.		

Toelichting:

2. De activiteit is een uitwerking van prestatieafspraken 2 behorend bij thema Vitale kernen en leefbare wijken. Op basis van de richtinggevende raadsuitspraak in de Perspectiefnota 2013-2016 betreffende toekomstbestendige (dorps)accommodaties wordt onderzocht hoe en met welke accommodaties het project invulling krijgt. Dorpscentrum De Hezebrink krijgt prioriteit bij toekenning van middelen.
- 3,4. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 2 behorend bij thema Kansen voor participatie.
5. De activiteit is een uitwerking van prestatieafspraken 5 behorend bij thema Kansen voor vitale kernen en leefbare wijken. Deze activiteit is ook opgenomen bij het onderwerp sport en cultuur. In de nieuwe woonvisie is als kader een voorzieningentoets opgenomen, waarin het bestaande aanbod en de ingeschatte toekomstige vraag zijn weergegeven. De ingeschatte vraag is gebaseerd op een prognose van de demografische ontwikkeling.

Sport en cultuur		Portefeuillehouder: H.J. Berkhoff/J.N. van Nuijs
Activiteiten:	Uitvoering in 2014:	
1. Realiseren subsidieprogramma.	1. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwillige organisaties over te leveren producten en activiteiten.	
2. Actualiseren uitvoeringsprogramma kunst en cultuur.	2. Opstellen van een geactualiseerd uitvoeringsprogramma.	
Collegeprogramma 2010-2014:		
3. Het aanbod van basisvoorzieningen bepalen voor de periode tot 2020.	3. Afronden besluitvorming.	
Toelichting:		
2. Het huidige uitvoeringsprogramma loopt tot en met 2013. Op basis van de huidige nota wordt een geactualiseerd uitvoeringsprogramma opgesteld voor de komende vier jaar.		
3. De activiteit is een uitwerking van prestatieafpraak 5 behorend bij thema Kansen voor vitale kernen en leefbare wijken. Deze activiteit is ook opgenomen bij het onderwerp welzijn. In de nieuwe woonvisie is als kader een voorzieningentoets opgenomen, waarin het bestaande aanbod en de ingeschatte toekomstige vraag zijn weergegeven. De ingeschatte vraag is gebaseerd op een prognose van de demografische ontwikkeling.		

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten bestaand beleid	5.255	4.775	3.982	3.982	3.982	3.982
Lasten nieuw beleid			-25	22	22	32
Lasten totaal	5.255	4.775	3.957	4.004	4.004	4.014
Baten bestaand beleid	747	753	601	601	601	601
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	747	753	601	601	601	601
Saldo	-4.508	-4.022	-3.356	-3.403	-3.403	-3.413

Specificatie lasten nieuw beleid

Onderwerp <
--

Programma 3 Zorg en opvang

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen gezondheids-, verslavings- en ouderenzorg. Tevens valt hieronder het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking en het bieden van maatschappelijke opvang (prestatievelden in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning), het algemeen maatschappelijk werk en integratie/inburgering van nieuwkomers/oudkomers.

Het programma richt zich met name op groepen inwoners uit de samenleving die kwetsbaar zijn als gevolg van verschillende soorten van achterstand (lokaal sociaal beleid). Kernbegrippen zijn daarbij bevorderen zelfredzaamheid en participatie. Er bestaat een relatie met de programma's 2 "Actief in Epe" (welzijnsvoorzieningen), 4 "Leefbaar en veilig" (leefbaarheid) en 10 "Weer aan het werk" (bevordering arbeidsparticipatie).

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Lokaal Gezondheidsbeleid 2012-2016
- Beleidsnota WMO 2009-2012
- Visie op integratie (2010)
- Integraal ouderenbeleid (2009)
- Sociale Agenda 2009-2015

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Bevorderen van een zelfstandige leefwijze voor mensen met een beperking
- Verhogen van de gezondheid van de inwoners

Wat gaan we daarvoor doen?

Maatschappelijke Zorg		Portefeuillehouder: H.J. Berkhoff	
Activiteiten:		Uitvoering in 2014:	
1.	Realisatie dagopvang "nieuwe stijl".	1.	Evalueren van de driejarige pilot. De resultaten betrekken bij de op te stellen beleidsnota WMO.
2.	Uitvoeren gemeentelijk gezondheidsbeleid.	2.	Uitvoeren van het jaarplan.
3.	Uitvoeren gemeentelijk ouderenbeleid.	3.	Uitvoeren van het jaarplan.
4.	Realiseren subsidieprogramma.	4.	Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwillige organisaties over te leveren producten en activiteiten.
5.	Decentralisatie van functie begeleiding en functie persoonlijke verzorging AWBZ van rijk naar gemeente (WMO).	5a.	Opstellen van een beleidsnotitie over de uitvoering van de functies begeleiding en persoonlijke verzorging.
6.	Opstellen beleidsnota WMO 2015-2018.	5b.	Opzetten werkwijze met sociale wijkteams samen met partners.
7.	Actualisatie Sociale Agenda 2015-2020.	6.	Een nieuw vierjarig beleidsplan opstellen in combinatie met de Sociale Agenda.
8.	Realiseren van een goede infrastructuur voor ondersteuning aan mensen.	7.	De Sociale Agenda actualiseren in combinatie met het beleidsplan WMO.
		8.	Uitvoeren project basisinfrastructuur De Kanteling vanuit het regiocontract.

Toelichting:

1. Het betreft een in 2012 gestart driejarig project n.a.v. het vervallen van de dagopvang ouderen vanuit de AWBZ. Deze taak is onderdeel van de activiteit bij punt 5. Meerjarige afspraken zijn gemaakt voor het realiseren van wijksteunpunten waar voor uiteenlopende doelgroepen activiteiten geboden worden die voor en met wijkbewoners worden opgezet en uitgevoerd met behulp van beperkte professionele begeleiding.
2. Op basis van de Wet Publieke Gezondheid is in 2012 een nieuwe gezondheidsnota opgesteld.
3. Aan de huidige nota ouderenbeleid is een uitvoeringsprogramma gekoppeld. Dit programma is in 2013 geactualiseerd. Het ouderenbeleid gaat vanaf 2015 onderdeel uitmaken van de Sociale Agenda.
- 5a. Het Kabinet heeft zich voorgenomen de decentralisaties op 1-1-2015 in te laten gaan. Invulling beleidsnota is afhankelijk van de nog vast te stellen wetgeving voor de decentralisatie AWBZ-WMO.
- 5b. Een pilot wordt ingericht, waarin een verbinding wordt gelegd tussen de decentralisaties en wijkgericht werken. In deze pilot wordt gewerkt met een sociaal generalistisch team, samengesteld uit de sociale partners in een wijk. De pilot moet inzicht geven in de manier waarop in de toekomst om kan worden gegaan met toegang tot ondersteuning. Ook wordt er met behulp van deze pilot voorgesorteerd op het uitgangspunt één gezin één plan, dat alleen kan slagen als sociale partners intensief met elkaar gaan samenwerken.
6. De huidige beleidsnota loopt tot en met 2012. In 2014 wordt een nieuw vierjarig beleidsplan opgesteld in combinatie met de Sociale Agenda. De invulling van de Sociale Agenda is afhankelijk van de vast te stellen wetgeving voor de drie decentralisaties.
7. De huidige Sociale Agenda loopt tot en met 2015. In 2014 wordt een nieuwe Agenda voor het sociale domein opgesteld in combinatie met de beleidsnota WMO.
8. Binnen dit project vanuit het regiocontract 2012-2015 tussen de regio Stedendriehoek en de provincie Gelderland willen de gemeenten een goede infrastructuur realiseren tussen de eigen verantwoordelijkheid, de noodzakelijke ondersteuning van mensen op het gebied van zorg, welzijn en participatie en de hiervoor beschikbare geldstromen.

Wat mag dat kosten?*Bedragen * € 1.000*

	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten bestaand beleid	7.945	7.978	8.167	8.060	8.038	7.983
Lasten nieuw beleid			-15	-15	-15	-15
Lasten totaal	7.945	7.978	8.152	8.045	8.023	7.968
Baten bestaand beleid	1.278	954	1.113	1.113	1.113	1.113
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	1.278	954	1.113	1.113	1.113	1.113
Saldo	-6.667	-7.024	-7.039	-6.932	-6.910	-6.855

Specificatie lasten nieuw beleid

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Begrotingsjaar			
	2014	2015	2016	2017
Meerjarenramingen:				
Dekking loon- en prijsstijgingen subsidie sociale agenda	- 15	- 15	- 15	- 15
Totale lasten nieuw beleid	- 15	- 15	- 15	- 15

Programma 4 Leefbaar en veilig

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen brandweer, politie, criminaliteit en overlast, crisisbeheersing/ rampenbestrijding, leefbare en veilige leefomgeving. Het programma geeft invulling aan de brede begrippen van leefbaar en veiligheid. Het onderwerp integrale veiligheid valt ook onder dit programma. Er bestaat een relatie met de programma's 1 "Opgroeien in Epe", 2 "Actief in Epe", 3 "Zorg en Opvang" en 6 "Epe op orde". Verder is er een relatie met programma 8 "Toezicht en handhaving". Binnen dit programma vindt de uitvoering plaats van de diverse leefbaarheids- en veiligheidsaspecten.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Integraal Veiligheidsplan Noord-Veluwe 2012-2015
- Regionaal Crisisplan 2012-2015
- Notitie Werkwijze wijkgericht werken (2012)
- Beleid WMO 2009-2012
- Integraal Jeugdbeleid 2009-2012
- Sociale Agenda 2009-2015

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Bevorderen van een leefbare en veilige woon- en leefomgeving
- Bevorderen van bijdragen van bewoners aan de leefbaarheid in de kernen en wijken
- Bevorderen van een goede, geoefende organisatie die snel en adequaat kan optreden bij een calamiteit of ramp

Wat gaan we daarvoor doen?

Veiligheid		Portefeuillehouder: H. van der Hoeve
Activiteiten:	Uitvoering in 2014:	
1. Bevorderen kwaliteit basisbrandweezorg.	1a. Invullen huisvesting brandweerkazerne in dorp Epe. 1b. Uitvoeren prestatiecontract.	
2. Verbeteren aansluiting, coördinatie en afstemming tussen lokale en regionale netwerken (MDT's-CJG-Veilighuis).	2a. Uitvoeren actiepuntenlijst gemeentebrede MDT-bijeenkomst. 2b. Invulling geven aan het project Ketensamenwerking Multiprobleemhuishoudens vanuit het regiocontract.	
3. Uitvoeren integraal veiligheidsbeleid.	3a. Uitvoeren actiepunten 2014 uit het integraal veiligheidsplan Noord-Veluwe 2012-2015. 3b. Opstellen actiepunten 2015. 3c. Uitvoeren monitor integrale veiligheid. 3d. Uitwerken maatregelen ter voorkoming overlast jongeren.	
4. Verbeteren crisisbeheersing en rampenbestrijding.	4a. Implementeren Handboek Bevolkingszorg. 4b. Opleiden medewerkers rampenbestrijding volgens landelijk kwaliteitscriterium.	
Toelichting:		
1. Het betreft de realisatie van de nieuwe brandweerkazerne als onderdeel van de uitwerking van de integrale notitie basisbrandweezorg.		
2a. Het hoofdthema van de bijeenkomst is informatie delen en privacy.		
2b. Binnen dit project vanuit het regiocontract 2012-2015 tussen de regio Stedendriehoek en de provincie Gelderland willen gemeenten de regionale en lokale netwerkstructuur optimaliseren en tot vereenvoudiging komen. Het gaat dan om het afstemmen van samenwerkingsketens voor o.a. maatschappelijke zorg (meldpunt bijzondere zorg), veiligheid (veiligheidskamers), jeugd (CJG en coördinatie van zorg) en huiselijk geweld (zorgcoördinatie, ASHG en AMK).		
3. In 2013 is het Integraal Veiligheidsplan Noord-Veluwe vastgesteld met daarin opgenomen de regionale prioriteiten en de lokale veiligheidsprioriteiten (inbraken, overlast hangjongeren en alcohol en drugsgebruik jongeren).		
4. Het handboek bevolkingszorg beschrijft de organisatie en werkwijze van de gemeente bij een crisis of ramp en is in regionaal verband opgesteld.		

Leefbaarheid		Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs
Activiteiten:	Uitvoering in 2014:	
Collegeprogramma 2010-2014:		
1. Opzetten werkwijze “wijk- en buurtgericht werken” samen met de kernpartners (sociaal en fysiek) op het gebied van leefbaarheid.	1.	Gerealiseerd.
2. Afronden pilotproject “wijk- en buurtgericht werken”.	2.	Gerealiseerd.
3. Gefaseerd invoeren van “wijk- en buurtgericht werken”.	3.	Implementeren werkwijze wijk- en buurtgericht werken in de dorpen Oene en Emst.
Toelichting:		
1 t/m 3. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 4 behorend bij thema Kansen voor vitale kernen en leefbare wijken.		
3. De uitvoering geschiedt op basis van de wijkplancycclus (bestaande uit: wijkanalyse, wijkagenda, wijkprogramma). Eind 2013 is in 6 wijken deze werkwijze van toepassing (Vaassen Zuid-West: Berkenoord 2, Krugerstraat-Noord, Vogelbuurt. Epe: Burgerenk, Enkweg-Zuid, Vegtelarij).		

Wat mag dat kosten?

	Bedragen * € 1.000					
	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten bestaand beleid	1.898	1.980	2.043	2.079	2.079	2.079
Lasten nieuw beleid			40			
Lasten totaal	1.898	1.980	2.083	2.079	2.079	2.079
Baten bestaand beleid	54	6	6	6	6	6
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	54	6	6	6	6	6
Saldo	-1.844	-1.974	-2.077	-2.073	-2.073	-2.073

Specificatie lasten nieuw beleid

Onderwerp	Begrotingsjaar			
	2014	2015	2016	2017
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
Meerjarenramingen:				
Maatregelen voorkomen overlast jongeren. Incidenteel € 25.000 in 2014, Structureel € 4.000 gedekt uit bestaande budgetten.	25	-	-	-
Integrale veiligheidsmonitor	15	-	-	-
Stimuleringsbijdrage natuurbrandpreventie Structureel € 2.500: gedekt uit bestaande budgetten.	-	-	-	-
Veiligheidsmaatregelen oudejaarsnacht Structureel € 2.500: gedekt uit bestaande budgetten.	-	-	-	-
Totale lasten nieuw beleid	40	-	-	-

Pijler: Ruimte

Kenmerken Ruimtelijk Beleid

Het ruimtelijk beleid ontwikkelt zich in een omgeving die gedomineerd wordt door de natuur en die randvoorwaarden stelt aan de ontwikkelingen daarbinnen. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de regionale ontwikkelingen op het gebied van natuur, water en bebouwing. Daarnaast spelen ontwikkelingen van andere overheden een rol.

Voor het ruimtelijk beleid gelden drie hoofdthema's, te weten:

1. *Profiel gemeente.* Versterken van de eigen identiteit als een groene gemeente en het streven naar voldoende woon-, werk- en recreatiegelegenheid. De eigenheid van de dorpen en de gemeente Epe als geheel meer profileren, zorg en recreatie als belangrijke speerpuntsectoren, kwalitatief hoogwaardige centra in Epe en Vaassen.
2. *Wonen en leefomgeving.* Realiseren van een duurzaam woon- en voorzieningenaanbod dat afgestemd is op de samenstelling van de bevolking. Het behouden en versterken van de kwaliteit van bestaande woningen en de directe woonomgeving. Acties richten zich op realiseren van levensloopbestendige wijken, bevorderen samenredzaamheid, ondersteuning sociale netwerken, voldoende betaalbare woningen, vraaggericht bouwen, kwaliteit woonaanbod, bevorderen van de doorstroming, behoud dynamische- en levendige kernen, stimuleren van duurzaam wonen.
3. *Natuur en landschap.* Behoud en versterking van de cultuurhistorische, landschappelijke en ecologische waarden in de gemeente. Acties richten zich op: uitbouwen en versterken van het hart van de identiteit van Epe, het realiseren van de overgang tussen kernen/landelijk gebied en het realiseren van verbindingen tussen de kernen.

In onder andere het Ruimtelijk Structuurplan 2006, de structuurvisies voor de dorpscentra van Epe en Vaassen en de Woonvisie 2013 zijn de thema's verder uitgewerkt. Het onderdeel economie is een afzonderlijke pijler en is niet opgenomen in de pijler Ruimte.

Collegeakkoord 2010-2014:

Thema: Kansen voor duurzaamheid

Bevorderen duurzame ontwikkeling

Maatregelen richten naar de mogelijkheden op lokaal niveau. Het moet gaan om een praktische invulling, gericht op voorlichting, bewustmaking en gedragsbeïnvloeding bij burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven. De gemeente geeft het goede voorbeeld en steunt actief duurzame ontwikkelingen in de samenleving.

Prestatieafspraken:

1. Epe profileert zich als een duurzame gemeente en heeft de kernpunten die dat profiel inhoud geven, vastgesteld.
2. Stimuleren en ondersteunen van duurzame initiatieven uit de samenleving op de terreinen wonen, energie, mobiliteit en afval.
3. Actieve en moderne voorlichting gericht op bewustmaking en gedragsbeïnvloeding gericht op duurzaam handelen.
4. Uitwerken van de beleidsnota "Duurzaamheid".
5. Een verfijnde inzamelstructuur voor afval met voldoende mogelijkheden voor burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven om afval te scheiden.

Thema: Kansen voor vitale kernen en leefbare wijken

Goed leefklimaat in de dorpen

Realiseren van een goed leefklimaat door goede en veilige bereikbaarheid van de wijken en buurten, groenvoorzieningen, een sociaal veilige verblijfsomgeving, afgestemd aanbod van accommodaties met een ontmoetingsfunctie, een divers woonaanbod voor jong en oud. Dorpscentra zijn belangrijke verblijfsplekken die een impuls geven aan een goede leefbaarheid.

Prestatieafspraken:

1. De woonvisie bijstellen richting toekomst en richten op het realiseren van een groot aanbod van woningen voor starters/jongeren, ouderen, alleenstaanden en rekening houdend met aspecten van zorg en ondersteuning.
2. Uitwerken van de centrumplannen voor Vaassen en Epe.
3. Verbeteren van de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor mensen met lichamelijke beperkingen.

Aansturing programma's

De hiervoor beschreven kenmerken van het beleid en de vermelde thema's uit het collegeakkoord sturen de hierna volgende programma's aan.

Programma 5 Ruimte en wonen

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen ruimtelijke ordening, grond- en woningexploitatie, bouw- en woningtoezicht en volkshuisvesting. Het onderdeel bouw- en woningtoezicht heeft een uitvoerend karakter. De activiteiten voor woningexploitatie zijn erg beperkt.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Streekplan provincie Gelderland (2005)
- Regionale Structuurvisie "de Voorlanden" (2009)
- Ruimtelijke Structuurplan Epe (2006)
- Groenstructuurplan (2010)
- Landschapsontwikkelingsplan (2010)
- Grondbeleid (2013)
- Woonvisie (2013)
- Beleid archeologische/cultuurhistorische waarden (2010)
- Structuurvisies centra Vaassen en Epe (2010)
- Structuurvisie Veluweflank (2010)
- Nieuwe kaders woningbouwinitiatieven (2011)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Bevorderen van de ruimtelijke kwaliteit om een goed woon-, werk- en leefklimaat te ondersteunen
- Bevorderen van een diversiteit aan woonaanbod om de leefbaarheid in de dorpen op peil te houden voor jong en oud
- Behouden van het in de gemeente aanwezige cultuur- en natuurhistorisch erfgoed
- Beheerste en duurzame ontwikkeling van het buitengebied

Wat gaan we daarvoor doen?

Ruimtelijke ontwikkeling		Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs
Activiteiten:	Uitvoering in 2014:	
1. Ontwikkelen Landbouw Ontwikkelingsgebied Beemte Vaassen. 2. Uitwerken van het Landschapsontwikkelingsplan. 3. Opstellen van bestemmingsplannen nieuwe landgoederen. 4. Ontwikkeling inbreidingsplannen met woningbouw. 5. Opstellen bestemmingsplan bedrijventerrein VMI Epe. 6. Opstellen bestemmingsplan Kievitsveld in Emst. 7. Opstellen bestemmingsplan gebied Houtweg 12 (voormalig Rabobankgebouw) in Oene. 8. Opstellen bestemmingsplan buitengebied. <i>Collegeprogramma 2010-2014:</i> 9. De volgende plannen financieel/economisch toetsen op realiseerbaarheid in de periode 2010-2014: <u>Centrum Vaassen</u> : ophogen molen, realiseren bouwplannen voor de panden Bervoets/Postkantoor, herontwikkelen gebied De Markt en De Brink, verkeersluw maken centrum, doortrekken Margrietweg. <u>Centrum Epe</u> : herontwikkelen winkelcentrum "De Marktwand", herinrichten Marktplaats met een nieuwe functie voor het voormalige gemeentehuis, verkeersluw maken centrum. 10. Ondersteunen en faciliteren van haalbare plannen van derden in de 2 dorpscentra.	1. Uitwerken van de besluitvorming over het vervolgtraject. 2a. Faciliteren en ondersteunen van initiatieven. 2b. Uitwerken van landschapsovereenkomst met de provincie. 2c. Afronden besluitvorming (lokaal) groenfonds. 3. Vaststellen bestemmingsplannen voor de landgoederen Dorperveld en Beekdal. 4. Afhankelijk van initiatieven. 5. Vaststellen visie op nieuwe ruimtelijke inpassing in het gebied. Sluiten van een anterieure overeenkomst. 6. Vaststellen bestemmingsplan. 7. Vaststellen bestemmingsplan. 8. Afronden van inspraak- en overlegronde. Ter inzage leggen van ontwerpbestemmingsplan. 9a. Doortrekken van de Margrietweg in Vaassen. 9b. Opstellen en uitvoeren verkeersplan voor het verkeersluw maken van het centrum van Vaassen. 9c. Een anterieure overeenkomst sluiten over de ontwikkeling van de Markt/Brink in Vaassen, daarna het ontwerpbestemmingsplan ter inzage leggen. 9d. Uitvoering plannen herontwikkeling van "De Marktwand" e.o. in Epe. 9e. Opstellen plan voor herinrichting gebied Marktplaats in Epe. 10. Afhankelijk van de initiatieven.	

Toelichting:	
1.	Het bestemmingsplan voor dit gebied is in juli 2012 vastgesteld. De Raad van State heeft in een bodemprocedure het bestemmingsplan op 21 augustus 2013 vernietigd. Eind 2013 is door de gemeenten Apeldoorn, Epe en de provincie een besluit genomen over het vervolgtraject.
2.	Het Landschapsontwikkelingsplan richt zich op het buitengebied in de gemeente. Dat gebied is hoofdzakelijk in eigendom van particulieren. Het (lokaal) groenfonds is gelijk aan de vermelding in programma 7 bij het onderwerp milieu algemeen.
3.	Het aanbieden van betreffende bestemmingsplannen is afhankelijk van de initiatiefnemers.
9,10.	De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafpraak 2 behorend bij thema Kansen voor vitale kernen en leefbare wijken.

Wonen		<i>Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs</i>	
Activiteiten:		Uitvoering in 2014:	
1.	Regionale woningbouwprogrammering.	1.	Regionale afspraken maken over de kwantiteit en kwaliteit van woningen.
2.	Uitwerken uitvoeringsparagraaf van de woonvisie.	2a.	Opstellen plan van aanpak voor een voorlichtingscampagne gericht op langer zelfstandig thuis kunnen wonen en daarna uitvoeren.
		2b.	Juridische richtlijnen formuleren om woningbouwplannen uit de markt te kunnen halen als naar deze plannen geen vraag is.
		2c.	Evaluatie van de startersregeling en besluit over vervolg.
3.	Uitwerken nieuwe huisvestingswet.	3.	Opstellen nieuwe huisvestingsverordening.
<i>Collegeprogramma 2010-2014:</i>			
4.	Actualiseren van de woonvisie voor de periode tot 2020.	4.	Gerealiseerd.
Toelichting:			
1.	De provincie Gelderland actualiseert het kwalitatief woonprogramma (KWP 3) en wil met de Regio Stedendriehoek voor de periode 2015-2025 nieuwe afspraken maken over de woningbouwplanning.		
2.	De nieuwe woonvisie is in 2013 vastgesteld.		
3.	Wanneer besluitvorming in parlement heeft plaatsgevonden, kan de uitvoering starten.		
4.	De activiteit is een uitwerking van prestatieafpraak 1 behorend bij thema Kansen voor vitale kernen en leefbare wijken. De woonvisie is breed ingestoken: wonen-welzijn-zorg.		

Ruimte overig		<i>Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs</i>	
Activiteiten:		Uitvoering in 2014:	
1.	Realiseren maatregelenplan cultuurhistorisch beleidskader.	1.	Vaststellen geactualiseerde gemeentelijke monumentenlijst.
2.	Tegengaan illegaal gebruik gemeentegrond.	2.	Uitvoering en afronding project o.b.v. in 2013 vastgestelde beleidsnotitie.
3.	Realiseren nieuw dorpsplein Oene.	3.	Inrichten van het dorpsplein.
Toelichting:			
1.	In 2013 is opdracht gegeven aan bureau Bouwwerk om de gemeentelijke monumentenlijst te actualiseren. In het najaar van 2013 is aan de hand van vastgestelde criteria een 'groslijst' geanalyseerd op basis waarvan de monumentencommissie een voorstel ontvangt voor een geactualiseerde lijst.		
2.	Op een aantal plekken in de gemeente is openbaar groen zonder toestemming van de gemeente in gebruik genomen door bewoners. Om ongelijkheid en verjaring te voorkomen is dit project opgezet, gericht op legalisering door verkoop of terugvordering van in gebruik genomen grond.		
3.	Oener Belang heeft samen met de inwoners van Oene plannen ontwikkeld voor een nieuw dorpsplein aan de Dorpsstraat. Aan dit burgerinitiatief zijn middelen toegekend. De gemeente treedt faciliterend op.		

Wat mag dat kosten?

*Bedragen * € 1.000*

	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten bestaand beleid	9.512	7.478	5.362	5.206	5.134	5.134
Lasten nieuw beleid			414	59	69	29
Lasten totaal	9.512	7.478	5.776	5.265	5.203	5.163
Baten bestaand beleid	6.897	5.966	3.552	3.287	3.262	3.262
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	6.897	5.966	3.552	3.287	3.262	3.262
Saldo	-2.615	-1.512	-2.224	-1.978	-1.941	-1.901

Specificatie lasten nieuw beleid

Onderwerp	Bedrag inve- ste- ring	Begrotingsjaar			
		2014	2015	2016	2017
(bedragen x € 1.000)					
Meerjarenramingen:					
Startersleningen: rentelasten		9	9	9	9
Nieuw te verstrekken startersleningen		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Regiocontract provincie - regio Stedendriehoek		10	20	20	20
Landschapsontwikkeling		50	-	-	-
Herinrichting dorpscentra (PPN)		335	30	40	-
In 2014 € 305.000 dekking uit eenmalig middelen.					
Geluidszonering Kweekweg		10	-	-	-
Investeringsplan:					
Herinrichting Dorpscentra Epe en Vaassen (dekking uit middelen regiocontract en reserve).	1.253	-	-	-	-
Totale lasten nieuw beleid		414	59	69	29

Programma 6 Epe op orde

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen betreffende het beheer en onderhoud van dat deel van de openbare ruimte dat kan worden beschreven als de bovengrondse infrastructuur en toebehoren. Het gaat dan om de zorg dat de wegen en pleinen, woonstraten en -erven hun functie adequaat kunnen blijven vervullen.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Bomenbeleidsplan (2010)
- Kader beheer en onderhoud openbare ruimte (BOR) (2006)
- Wegenbeleidsplan (2013)
- Beleidsplan bruggen (2013)
- Gemeentelijk verkeer- en vervoerplan 2009-2016
- Parkeerbeleidsplan (2009)
- Beleidsplan openbare verlichting 2012-2017
- Fietstotaalplan (2012)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Bevorderen van een leefomgeving (openbare ruimte) die schoon en heel is
- Vergroten van de verkeersveiligheid in de kernen en in het buitengebied

Wat gaan we daarvoor doen?

Verkeer en vervoer		Portefeuillehouder R. de Vries / J.N. van Nuijs
Activiteiten:	Uitvoering in 2014:	
1. Uitvoeren van wegenbeleidsplan.	1.	Start met uitvoering van activiteiten.
2. Uitvoeren van bruggenbeleidsplan.	2.	Start met uitvoering van activiteiten.
3. Uitvoeren van het gemeentelijk fietstotaalplan.	3a.	Aanleg betonfietspaden langs de Korrenbergweg en Woldbergweg (voormalig RGV) in Epe.
	3b.	Aanleg nieuw fietspad langs De Grift/Apeldoorns kanaal.
4. Inrichten van duurzaam veilige gebieden.	4.	Realisatie enkele snelheidsremmende maatregelen op resterende erftoegangswegen (30/60 km/u wegen) in Vaassen.
5. Realisatie projecten uitvoeringsnota GVVP 2009-2016.	5.	Realisatie meerdere snelheidsremmende maatregelen wijken Vegtelarij en Burgerenk (als onderdeel van wijk- en buurtgerichte aanpak). Drie kruispunten verkeersveilig maken.
6. Realisatie projecten uitvoeringsnota parkeerbeleidsplan.	6.	Verbeteren parkeercapaciteit op meerdere locaties in de wijken Vegtelarij en Burgerenk (als onderdeel van wijk- en buurtgerichte aanpak).
Toelichting:		
1. Na vaststelling van het beleidsplan volgt een planning van de activiteiten.		
2. Na vaststelling van het beleidsplan volgt een planning van de activiteiten.		
3b. Betreft een activiteit uit het Regiocontract 2012-2015 waarvoor financiële middelen zijn verkregen.		
5. Het gaat om de kruispunten: Zuukerenkweg-de Meent; Oenerweg-St. Anthonieweg; Hoofdstraat-Enkweg.		

Beheer openbare ruimte		Portefeuillehouder J.N. van Nuijs
Activiteiten:	Uitvoering in 2014:	
1. Onderhoud Openbare Ruimte.	1a. Beheer Openbare Ruimte (groen en wegen) conform onderhoudsplannen.	
2. Uitbesteden van de uitvoerende taken met betrekking tot beheer en onderhoud openbare ruimte.	1b. Wegenonderhoud conform de afgesproken CROW normering in het wegenbeleidsplan.	
	2. Opstellen programma van eisen, uitvoeren van een aanbestedingstraject en overdragen van mensen en taken aan uitvoerende partij per 1-1-2015.	
Collegeprogramma 2010-2014:		
3. In samenwerking met burgers en belangenorganisaties een inventarisatie van knelpunten maken betreffende de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor mensen met een lichamelijke beperking.	3. Uitvoering is gekoppeld aan de herontwikkeling van de centra van Epe en Vaassen. Tevens worden knelpunten opgelost bij uitvoering van civieltechnische werken, zoals rioolvervangingen en verkeersmaatregelen.	
4. Opstellen en uitwerken van een maatregelenpakket met een prioritering van activiteiten om de toegankelijkheid van de openbare ruimte te verbeteren.	4. Uitvoering is gekoppeld aan de herontwikkeling van de centra van Epe en Vaassen. Tevens worden knelpunten opgelost bij uitvoering van civieltechnische werken, zoals rioolvervangingen en verkeersmaatregelen.	
Toelichting:		
1. Bij vaststelling van het Beeldkwaliteitssysteem Openbare Ruimte (2006) is bepaald dat de centra op hoog niveau en de wijken op minimaal laag niveau worden onderhouden. Als onderdeel van het uitvoeringsplan "Ombuigingen openbare ruimte 2011" is het onderhoudsniveau van de dorpscentra bijgesteld naar niveau basis.		
2. In 2013 is gestart met de voorbereiding van de uitbesteding. Nu volgt de vertaling van de gekozen richting.		
3,4. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 3 behorend bij thema Kansen voor vitale kernen en leefbare wijken.		

Wat mag dat kosten?

<i>Bedragen * € 1.000</i>		Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lasten bestaand beleid		6.336	7.003	6.960	6.963	6.978	7.006
Lasten nieuw beleid				45	75	113	113
Lasten totaal		6.336	7.003	7.005	7.038	7.091	7.119
Baten bestaand beleid		1.143	1.063	1.015	1.015	1.015	1.015
Baten nieuw beleid							
Baten totaal		1.143	1.063	1.015	1.015	1.015	1.015
Saldo		-5.193	-5.940	-5.990	-6.023	-6.076	-6.104

Specificatie lasten nieuw beleid

Onderwerp <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Bedrag investe- ring	Begrotingsjaar			
		2014	2015	2016	2017
Meerjarenramingen:					
GVVP: Parkeerverwijzing centrum Epe Incidenteel € 18.500 in 2014 gedekt uit bestaande budgetten.	-	-	-	-	-
Subsidie herinrichting dorpscentrum Oene Incidenteel € 13.750 gedekt uit reserve cofinanciering.	14	-	-	-	-
Investeringsplan:					
Vervanging brug Ravenstraat te Oene in 2014	225	14	14	14	14
Verkeersregelinstallatie: Woestijnweg - Laan van Fasna - Apeldoornseweg te Vaassen in 2015	175	-	18	18	18
Verkeersregelinstallatie: Julianalaan - Deventerweg - Dorpsstraat te Vaassen in 2015	159	-	16	16	16
Wijkgericht werken: wijkverkeersplannen en infrastructurale maatregelen in de wijk. In 2014 en 2015 € 101.000 per jaar beschikbaar.	202	8	16	16	16
Oplossen parkeerproblematiek diverse kernen In 2014 en 2015 € 35.000 per jaar beschikbaar.	70	3	5	5	5
Verkeersmaatregelen Laan van Fasna in 2014	77	6	6	6	6
Wijkverkeersplan 't Slath en Gildenhoek in 2016	200	-	-	15	15
Wijkverkeersplan Burgerenk en Hogeland in 2016	310	-	-	23	23
Verkeersmaatregelen: onveilige kruispunten In 2014 € 250.000 gedekt uit 50% subsidie en 50% eenmalige middelen.	112	-	-	-	-
Vervanging brug Nijbroekerweg Emst in 2015 dekking uit reserve vervanging bruggen.	250	-	-	-	-
Vervanging Openbare Verlichting conform plan. 2014 t/m 2017 conform uitvoeringsplan dekking uit de reserve vervanging openbare verlichting	1.119	-	-	-	-
GBI Informatie koppeling In 2014, dekking uit bestaande budgetten	50	-	-	-	-
Totale lasten nieuw beleid		45	75	113	113

Programma 7 Duurzaamheid

Omschrijving programma

Het programma omvat de zorg voor het milieu. De belangrijkste onderwerpen uit het programma zijn milieu, afvalverwijdering en de afvoer van (overtollig) regenwater en afvalwater.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Gemeentelijk Rioleringsplan 2012-2015
- Duurzaamheidsnota 2010-2014
- Afvalbeleidsplan (2013)
- Duurzaamheidsprofiel (2013)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Bevorderen van een duurzame ontwikkeling van de leefomgeving voor nu en toekomstige generaties
- Verbeteren van de milieukwaliteit van de leefomgeving

Wat gaan we daarvoor doen?

Milieu algemeen		Portefeuillehouder J.N. van Nuijs
Activiteiten:		Uitvoering in 2014:
1. Uitwerken Gemeentelijk Rioleringsplan. <i>Collegeprogramma 2010-2014:</i> 2. Bepalen en vaststellen van het kernprofiel "Epe: duurzame gemeente". 3. Organiseren van een lokale klimaatduurzaamheidsconferentie om te komen tot afspraken met de samenleving. 4. Faciliteren van concrete initiatieven uit de samenleving om de realiseerbaarheid daarvan te vergroten. 5. Onderzoek naar de behoefte en mogelijkheden en op basis daarvan een besluit nemen over het invoeren van een (lokaal) groenfonds om duurzame initiatieven uit de samenleving te stimuleren en te ondersteunen. 6. Uitwerken van het onderdeel "maatschappelijke dialoog" uit de "Duurzaamheidsnota 2010-2014". 7. Opstellen en uitwerken van een uitvoeringsprogramma "Duurzaamheid" met de activiteiten voor de bestuursperiode 2010-2014.		1a. Aanleg voorziening extra opslag rioolwater in Vaassen. 1b. Onderzoek voorziening extra opslag rioolwater in Epe. 1c. Beheer en onderhoud rioleringen. 2. Gerealiseerd. 3. Gerealiseerd. 4. Afhankelijk van initiatieven. 5. Afronden besluitvorming over deelname aan fonds. 6. Gerealiseerd. 7. Gerealiseerd.
<i>Toelichting:</i> 2 t/m 7. De activiteiten zijn uitwerkingen van de prestatieafspraken 1 t/m 4 behorend bij het thema Kansen voor duurzaamheid. 5. In 2013 is voor dit doel een (regionaal) Veluwefonds opgericht. Hierin is participatie voorzien van onder meer Veluwse gemeenten, bedrijven en maatschappelijke organisaties.		

Afvalinzameling en -verwerking		Portefeuillehouder J.N. van Nuijs
Activiteiten:		Uitvoering in 2014:
Collegeprogramma 2010-2014: 1. Opstellen en uitwerken van het lokaal programma “Afval 2030” waarin opgenomen is de inzamelstructuur te optimaliseren zodanig dat de hoeveelheid restafval in 2014 t.o.v. 2009 met 40% is verminderd.		1a. Opstellen plan van aanpak uitvoeringsmaatregelen. 1b. Start uitvoering.
Toelichting: 1. De activiteit is een uitwerking van prestatieafpraak 5 behorend bij thema Kansen voor duurzaamheid.		

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten bestaand beleid	5.188	6.734	6.024	6.027	6.027	6.027
Lasten nieuw beleid			50			
Lasten totaal	5.188	6.734	6.074	6.027	6.027	6.027
Baten bestaand beleid	6.004	6.402	6.447	6.447	6.447	6.447
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	6.004	6.402	6.447	6.447	6.447	6.447
Saldo	816	-332	373	420	420	420

Specificatie lasten nieuw beleid

Onderwerp <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Bedrag investe- ring	Begrotingsjaar			
		2014	2015	2016	2017
Meerjarenramingen:					
Duurzaamheidsprofiel Incidenteel € 50.000 gedekt uit eenmalige middelen.		50	-	-	-
Investeringsplan (vGRP 2013 - 2016) ¹ :					
Vervanging vrijvervalriool / drukriool 2013 - 2016	2.620	-	-	-	-
Aanleg bergbezinkbassins 2013 - 2016	2.852	-	-	-	-
Aanpak wateroverlast 2016	100	-	-	-	-
Totale lasten nieuw beleid		50	-	-	-

¹ De kapitaallasten van deze investeringen zijn (nog) niet geraamd. Gebruikelijk is dat deze lasten in het jaar volgend op de investering worden geraamd en dan worden gedekt in de tarieven. Voorbeeld: in de tariefstelling voor de begroting 2014 worden de kapitaallasten van de in 2013 uitgevoerde investeringen verwerkt. Voor een specificatie van de investeringen wordt verwezen naar bijlage 7.

Programma 8 Toezicht en handhaving

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen vergunningverlening, controle op uitvoering en handhaving van wet- en regelgeving en de algemene plaatselijke verordening. Er bestaat een relatie met programma 4 "Leefbaar en veilig".

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Handhavingskader 2012-2015
- Algemene Plaatselijke Verordening (2013)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Versterken van handhaving en toezicht

Wat gaan we daarvoor doen?

Vergunningverlening/handhaving		Portefeuillehouder: R. de Vries
Activiteiten:	Uitvoering in 2014:	
1. Doorontwikkelen Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) voor vergunningverlening en handhaving.	1. Uitwerken van het verbeterplan.	
2. Uitwerken handhavingskader.	2. Opstellen jaarlijks handhavingsprogramma.	
Toelichting:		
1. De Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) is per 1 januari 2013 operationeel voor wat betreft de milieutaken. In het najaar van 2013 heeft een toets plaatsgevonden om te zien of er, in het bijzonder voor het onderdeel bouwen, voldaan kan worden aan door het Rijk gestelde kwaliteitscriteria. De uitkomst daarvan heeft geleid tot het opstellen van een verbeterplan, waarin wordt aangegeven hoe de gemeente Epe gaat voldoen aan de kwaliteitscriteria. Dit wordt gezien als een aanzet naar samenwerking op het gebied van bouwvergunningverlening en handhaving.		
2. Het handhavingsprogramma wordt door het college opgesteld en bevat alle handhavingsactiviteiten en de prioritering daarvan. De raad wordt hierover geïnformeerd.		

Wat mag dat kosten?

	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lasten bestaand beleid	1.214	1.709	1.242	1.242	1.242	1.242
Lasten nieuw beleid						
Lasten totaal	1.214	1.709	1.242	1.242	1.242	1.242
Baten bestaand beleid	-23	101	100	100	100	100
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	-23	101	100	100	100	100
Saldo	-1.237	-1.608	-1.142	-1.142	-1.142	-1.142

Bedragen * € 1.000

Pijler: Economie

Kenmerken Economisch Beleid

Het economisch beleid is voor wat betreft de mogelijkheden in belangrijke mate gebonden aan de ruimtelijke mogelijkheden. Vanwege de omgeving zijn er vele randvoorwaarden als gevolg van de aanwezige natuur. Daarnaast hangt lokaal economisch beleid nauw samen met de ontwikkelingen en mogelijkheden in de Regio Stedendriehoek.

De regio kent een grote economische diversiteit: van sterke industriële bedrijvigheid, veelzijdige zakelijke diensten, grote maatschappelijke en gezondheidsinstellingen tot belangrijke toeristische bedrijfssectoren. De regionale economie en werkgelegenheidsontwikkeling zijn stabiel. Een regionale aanpak is wenselijk, omdat ondernemers niet lokaal opereren, hun netwerken zich minimaal op regionaal niveau bevinden en werknemers werken in veel gevallen niet in hun eigen gemeente. De zeven gemeenten en de partners vinden dat versterking van de regionale economie nodig is.

Het economisch beleid heeft een lokale en een regionale component.

1. *Lokaal.* Zorgen voor een gezonde (stedelijke en plattelands-) economie. Acties zijn gericht op: faciliteren lokale economie via voldoende vestigingsmogelijkheden, herstructurering centra Epe en Vaassen, realiseren vitaal platteland (landbouw, kleinschalige economische functies in zorg, wellness en leisure), innovatieve zorgconcepten, lokaal verzorgend voorzieningenniveau in de kernen met in Epe en Vaassen bovenlokale voorzieningen, recreatie en toerisme in buitengebied.
2. *Regionaal.* Werken aan een samenhangende arbeidsmarkt en een goed ondernemersklimaat. De uitwerking vindt plaats langs drie actielijnen: versterken van het innovatief vermogen bij ondernemingen; integrale en vraaggestuurde aanpak van arbeidsmarktopgave; verbeteren van het vestigingsklimaat gericht op investeringsklimaat in de regio; economie, kennis, vernieuwing, arbeidsmarkt. Voor elk van deze actielijnen geldt dat er extra focus ligt op de sectoren maakindustrie, wellness & zorg en energie/duurzaamheid.

Collegeakkoord 2010-2014:

Thema: Kansen voor participatie

Vergroten maatschappelijke participatie

Ondersteuning bieden aan mensen, jong en oud, die (tijdelijk) niet kunnen deelnemen aan de samenleving. Hiervoor kunnen zowel lokale als regionale activiteiten ingezet worden, gericht op onder meer werk, scholing, zorg en opvang.

Prestatieafspraken:

1. Mensen met een uitkering activeren via werk, opleiding, vrijwilligerswerk of dagbesteding.
2. Behouden of uitbreiden van werkgelegenheid in de gemeente en de regio met specifieke aandacht voor zorg en toerisme.

Tegengaan armoede

Oplossen van financiële beperkingen of schulden van mensen om deelname aan de samenleving niet te belemmeren. In eerste instantie door mensen zelf, eventueel met ondersteuning vanuit onder meer de bijstand en het minimabeleid. Verkrijgen van voldoende inkomsten uit werk is ook een belangrijke factor.

Prestatieafspraken:

1. Herijken van het bestaande minimabeleid via de "meedoenregeling" en het "schoolfonds".
2. Herijken van het bestaande project schuldhulpverlening.

Thema: Kansen voor lokale economie door toerisme en recreatie

Versterken toeristisch profiel gemeente Epe

Bepalen van een sterk profiel om Epe aantrekkelijk te houden voor toeristen. Hoofdlijnen voor de profielkeuze liggen in het natuurgebied de Veluwe waar Epe in ligt, de cultuurwaarden die Epe bezit en de gewenste doelgroepen als gezinnen en specifiek de bezoekers van 40-60 jaar en ouder.

Prestatieafspraken:

1. Het profiel met het onderscheidende en specifieke karakter van Epe is vastgesteld.
2. Het realiseren van een goede toeristische informatievoorziening.

Verbeteren kwaliteit recreatie/ toerisme

Optimaliseren van het product recreatie en toerisme door de vraag, doelgroepen en toekomstige ontwikkelingen beter op elkaar af te stemmen.

Prestatieafspraken:

1. Ondernemers en gemeente hebben keuzes gemaakt in het gewenste aanbod uitgaande van het gemeentelijk profiel en geven daar invulling aan.
2. De economische effecten van recreatie en toerisme op de gemeente zijn onderzocht.

Aansturing programma's

De hiervoor beschreven kenmerken van het beleid en de vermelde thema's uit het collegeakkoord sturen de hierna volgende programma's aan.

Programma 9 Bedrijvigheid

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen lokale economie (waaronder werkgelegenheid, bedrijfsterreinen), agrarische aangelegenheden, recreatie en toerisme. De gemeentelijke rol is voorwaardenscheppend (vestigingsmogelijkheden voor bedrijven, goede ontsluiting en bereikbaarheid, goed beheer van de openbare ruimte) en faciliterend (informatievoorziening, dienstverlening). Er bestaat een relatie met programma 5 "Ruimte en wonen" (economische aspecten in planontwikkeling en bestemmingsplannen).

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Toeristisch profiel (2013)
- Agenda Stedendriehoek (2013)
- Visie bedrijfsterreinen (2008)
- Detailhandelsbeleid (2008)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Behouden en verder uitbouwen van sterk vertegenwoordigende beroepssectoren (onder meer industrie, zorg en dienstverlening, recreatie en toerisme, detailhandel)
- Vergroten van de aantrekkelijkheid van de gemeente Epe op het terrein van recreatie en toerisme

Wat gaan we daarvoor doen?

Recreatie en toerisme		Portefeuillehouder: R. de Vries
Activiteiten:	Uitvoering in 2014:	
1. Uitwerken toeristisch profiel.	1.	Plan opstellen voor een "dekkend" routenetwerk (o.a. wandelen, fietsen en paarden). Uitvoering activiteit door de organisatie voor uitwerking toeristisch profiel.
2. Inzetten stimuleringsbudget recreatie en toerisme.	2.	Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwillige organisaties over te leveren producten en activiteiten.
<i>Collegeprogramma 2010-2014:</i>		
3. Evaluatie van de ontwikkelingen op het terrein van recreatie en toerisme.	3.	Gerealiseerd.
4. Bepalen van het toeristisch profiel voor Epe dat richting geeft aan de toekomstige ontwikkelingen.	4.	Gerealiseerd.
5. Afsluiten van een dienstverleningsovereenkomst met het Veluws Bureau voor Toerisme over promotie en marketing met specifieke aandacht voor een lokale invulling.	5.	Gerealiseerd.
6. Inventariseren van en een keuze maken voor de in te zetten moderne (technische) middelen om een zo groot mogelijk publiek te bereiken.	6.	Uitvoering activiteit door de organisatie voor uitwerking toeristisch profiel.
7. Opstellen en uitvoeren van een gezamenlijk plan van aanpak van gerichte activiteiten uitgaande van het gemeentelijk toeristisch profiel.	7.	Uitvoering activiteit door de organisatie voor uitwerking toeristisch profiel.
8. Uitvoeren van een meting naar de directe en indirecte economische effecten van recreatie en toerisme.	8.	Gerealiseerd.
<i>Toelichting:</i>		
3 t/m 8. De activiteiten zijn uitwerkingen van de prestatieafspraken 1, 2, 3 en 4 behorend bij thema Kansen voor lokale economie door toerisme en recreatie.		
6,7. De gemeente heeft in de uitwerking van het toeristisch profiel een kaderstellende en faciliterende rol. Deze twee activiteiten behoren ook bij de uitwerking van het toeristisch profiel (punt 1).		

Lokale/regionale economie		Portefeuillehouder: R. de Vries
Activiteiten:	Uitvoering in 2014:	
1. Sluiten van een overeenkomst over de verplaatsing van het dierenpark met de provincie, waterschap en initiatiefnemer.	1a. Sluiten van een overeenkomst. 1b. Beoordelen van haalbare initiatieven van ondernemer.	
Collegeprogramma 2010-2014:		
2. Opstellen en uitvoeren van het arbeidsmarktbeleid via de Strategische Board.	2. Uitvoering van projecten op basis van de gemaakte afspraken rondom regionale arbeidsmarkt (Akkoord van Beekbergen).	
Toelichting:		
2. De activiteit is een uitwerking van prestatieafspraken 3 behorend bij thema Kansen voor participatie. Er is een strategische agenda opgesteld. Het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid is opgegaan in de "Board voor Economie en Arbeidsmarkt in de Stedendriehoek". Partners hierin zijn vertegenwoordigers vanuit de gemeenten, de provincie, het bedrijfsleven en het onderwijs op het niveau van de Regio Stedendriehoek.		

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten bestaand beleid	595	726	676	676	676	676
Lasten nieuw beleid			50			
Lasten totaal	595	726	726	676	676	676
Baten bestaand beleid	77	77	79	79	79	79
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	77	77	79	79	79	79
Saldo	-518	-649	-647	-597	-597	-597

Specificatie lasten nieuw beleid

Onderwerp <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Bedrag investe- ring	Begrotingsjaar			
		2014	2015	2016	2017
Meerjarenramingen:					
Ontwikkeling Apeldoorns kanaal		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Toeristisch Profiel Incidenteel € 50.000 gedekt uit eenmalige middelen.		50	-	-	-
Investeringsplan:					
Reconstructie primaire recreatieve fietspaden in 2014 en 2015, voorheen eigendom van RGV Gedekt uit reserve fietspaden RGV.	375	-	-	-	-
Totale lasten nieuw beleid		50	-	-	-

Programma 10 Weer aan het werk

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen die samenhangen met de uitvoering van de Wet Werk en Bijstand. De uitvoeringspraktijk is neergelegd in verordeningen. Er bestaat een relatie met programma 3 "Zorg en opvang" (bevorderen zelfredzaamheid).

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Nota Wet Werk en Bijstand "Reilen en zeilen" (2013)
- Visie Modernisering WSW (2008)
- Minimabeleid "Iedereen doet mee!" (2013)
- Sociale Agenda 2009-2015
- Nota Integrale Schuldhulpverlening (2013)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Vergroten van maatschappelijke participatie van mensen zonder werk
- Verminderen van de schuldenproblematiek van Eper inwoners
- Verminderen van armoede bij ouderen en gezinnen met een minimuminkomen

Wat gaan we daarvoor doen?

Arbeidsparticipatie		Portefeuillehouder R. de Vries
Activiteiten:	Uitvoering in 2014:	
1. Verhogen uitstroompercentage WWB.	1. Activiteiten gericht op het opdoen van werkervaring en het volgen van scholing door de toepassing werkgeversbenadering en gerichte projecten.	
2. Uitvoeren Wet Sociale Werkvoorziening.	2. Toezien op uitvoering wet.	
3. Voorbereiding en implementatie Participatiewet.	3. Opstellen projectplan (regionaal/lokaal) op basis van de wetgeving. Uitvoeren van het projectplan.	
Collegeprogramma 2010-2014:		
4. Opstellen van trajectplannen voor uitkeringsgerechtigden zonder perspectief op betaald werk.	4. Uitkeringsgerechtigden een trajectplan aanbieden die de re-integratie bevordert.	
Toelichting:		
1. Er wordt gewerkt binnen de werkwijze Direct Actief. Op lokaal niveau zullen de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ingezet worden bij het buurt- en wijkgericht werken met als doel de participatie te verhogen.		
2. De Felua-groep voert deze wet uit voor de gemeenten Epe, Heerde en Apeldoorn.		
3. De invoering van de wet vindt plaats per 2015. Parlementaire behandeling van de wet is in het najaar/eind 2013.		
4. De activiteit is een uitwerking van prestatieafpraak 1 behorend bij het thema Kansen voor participatie.		

Uitkeringen WWB/inkomensondersteuning		Portefeuillehouder R. de Vries
Activiteiten:	Uitvoering in 2014:	
Collegeprogramma 2010-2014:		
1. De uitvoering van de regelingen “meedoen/ schoolfonds” (minimabeleid) afstemmen op de resultaten van de evaluatie en het beschikbare budget.	1. Gerealiseerd.	
2. De uitvoering van de regeling schuldhulpverlening afstemmen op de nieuwe wetgeving en het beschikbare budget.	2. Gerealiseerd.	
Toelichting:		
1, 2. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 4 en 5 behorend bij het thema Kansen voor participatie.		
2. Het betreft een open eind financiering.		

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten bestaand beleid	14.098	13.780	14.324	14.358	14.358	14.358
Lasten nieuw beleid						
Lasten totaal	14.098	13.780	14.324	14.358	14.358	14.358
Baten bestaand beleid	11.969	11.192	11.625	11.625	11.625	11.625
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	11.969	11.192	11.625	11.625	11.625	11.625
Saldo	-2.129	-2.588	-2.699	-2.733	-2.733	-2.733

Pijler: Bestuur

Kenmerken Bestuurlijke inzet

De inzet is burger en klantgericht werken. Daartoe is een organisatie opgezet met als hoofdlijnen de dialoog aangaan met burgers, adequaat inspelen op ontwikkelingen en een klantgerichte dienstverlening. De koers is de organisatie verder te verbeteren en te vernieuwen en toekomstbestendig te maken voor een adequate taakuitvoering.

De opvattingen over de gemeentelijke taakuitvoering zijn: de gemeente meer als regisseur en de uitvoering meer bij burgers en derden; meer betrokkenheid van en samenwerken met burgers en maatschappelijke organisaties en bedrijven; meer wijkgericht werken; zakelijk en efficiënt werken; actief mogelijkheden zoeken om de uitvoering in samenwerking met andere gemeenten te doen.

De twee gemeentelijke hoofdtaken zijn het realiseren van maatschappelijke effecten samen met burgers en partners en het leveren van directe publieke dienstverlening (gemeentelijke diensten en producten). De verbetering en vernieuwing van de organisatie zit in het verder doorontwikkelen van het sturingsmodel "regie" (sturen-leiden-coördineren) en in samenhang daarmee de ontwikkeling van het nieuwe dienstverleningsconcept met ondersteuning van moderne informatie- en communicatietechnologie. Dit leidt tot een nieuwe oriëntatie op het gemeentelijk takenpakket en de samenwerking met burgers en maatschappelijke organisaties.

De vorming en uitvoering van beleid doet de gemeente steeds meer in samenwerking met derden. Vanuit bestuurlijk oogpunt vraagt het heldere gemeentelijke standpunten en rolbepaling (wat wil ik bereiken, hoe doe ik dat en met wie). Van de organisatie vraagt dit een ontwikkeling naar een flexibele, en kwalitatief hoogwaardige, compacte organisatie die effectief en responsief kan opereren.

Collegieakkoord 2010-2014:

Thema: Kansen voor dienstverlening

Goede dienstverlening

De gemeentelijke dienstverlening dient goed, modern en afgestemd te zijn op de burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Daarbij zoveel mogelijk gebruikmakend van de beschikbare technologische mogelijkheden (ICT).

Prestatieafspraken:

1. Een geactualiseerde visie op de gemeentelijke dienstverlening gebaseerd op de wettelijke verplichtingen, de gewenste serviceverlening aan de burger, een grotere inzet van digitale dienstverlening, het leveren van diensten in ketensamenwerking.
2. Het Klant Contact Centrum is opgezet en is de plek van waaruit de overheidsdiensten worden geleverd en van waaruit de vragen van burgers worden gecoördineerd.

Heldere communicatie burgers-overheid

Het gemeentelijk handelen moet helder en duidelijk zijn. Het betekent open staan voor burgers, een klantvriendelijke houding en een goede informatievoorziening.

Prestatieafspraken:

1. Informatie over gemeentelijke plannen, initiatieven en besluiten zijn voor de burgers gemakkelijk verkrijgbaar (digitaal, nieuwsbladen, leespunten in het dorp).
2. Burgerparticipatie is helder vormgegeven uitgaande van de participatiewijzer.

Moderne ambtelijke organisatie

De organisatie ontwikkelt zich verder naar een flexibele en kwalitatief hoogwaardige, compacte organisatie gebaseerd op het regiemodel en past de werkprocessen daarop aan. De gemeente richt zich meer op “sturen-leiden-coördineren” en laat de uitvoering zoveel mogelijk aan burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven. De gemeente vervult ook een ondersteunende rol naar partijen.

Prestatieafspraken:

1. De gemeentelijke organisatie is zodanig ingericht dat zij kan werken volgens het model "Regiegemeente".

Aansturing programma's

De hiervoor beschreven kenmerken van het beleid en de vermelde thema's uit het collegeakkoord stuurt het hierna volgende programma aan.

Programma 11 Bestuur en organisatie

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen algemeen bestuur, personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, huisvesting, juridische zaken, communicatie en andere bedrijfsmiddelen zoals post, repro en facilitaire zaken.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Bestuurs- en Management Concept (2002)
- Visie Regiegemeente (2013)
- Visie gemeentelijke dienstverlening (2010)
- Informatie strategie (2013)
- Strategische visie op communicatie (2011)
- Notitie Planning en Control (2005)
- Nota activerings- en afschrijvingsbeleid (2012)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Ontwikkelen van een klantgerichte organisatie die gericht is op een snelle, correcte en integere dienstverlening
- Ontwikkelen van een op de samenleving gerichte organisatie die de dialoog aangaat met burgers en flexibel en slagvaardig inspeelt op ontwikkelingen en behoeftes
- Ontwikkelen van een organisatie waarbij het resultaat voorop staat en alles draait om het willen bereiken van de afgesproken doelen met een efficiënte en rechtmatige inzet van middelen

Wat gaan we daarvoor doen?

Planning en control		Portefeuillehouder: R. de Vries
Activiteiten:	Uitvoering in 2014:	
1. Verbeteren planning en control cyclus.	1. Uitwerken eenduidige doelen- en indicatorenset voor gebruik in programmabegroting en beleidskaders.	
2. Uitvoeren jaarlijks onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van (delen van) programma's en paragrafen en van (onderdelen van) de organisatie-eenheden.	2. Uitwerken van interne onderzoeksopdrachten ter verlaging van de overheadkosten.	
<i>Collegeprogramma 2010-2014:</i>		
3. Hanteren uitgangspunten voor solide financieel beleid.	3. Uitgangspunten worden toegepast bij jaarrekening, perspectiefnota en begroting.	
<i>Toelichting:</i>		
1. Met de resultaten van deze activiteit wordt bezien welke wijzigingen er nodig zijn in de bestaande opzet van de programmabegroting.		
3. De uitgangspunten zijn opgenomen in de financiële paragraaf in het collegeakkoord 2010-2014 en bevat de principes en richtlijnen voor het te voeren financieel beleid.		

Burger en bestuur		Portefeuillehouder: H. van der Hoeve
Activiteiten:	Uitvoering in 2014:	
1. Uitwerken Strategische visie op communicatie.	1a. Heroriëntatie externe communicatiemiddelen. 1b. Evaluatie van de uitwerking van de visie. Met de resultaten de visie actualiseren.	
Collegeprogramma 2010-2014:		
2. Voortzetten bestaande informatievoorziening via de gemeentelijke website en de gemeentelijke nieuwspagina.	2. Gerealiseerd.	
3. Onderzoek naar de organisatie en inrichting van fysieke informatiepunten in de dorpen.	3. Onderdeel van uitwerking programma NUePe, dat opgenomen is bij het onderwerp dienstverlening.	
4. Burgerparticipatie vormgeven volgens de "participatieladder of- wijzer".	4. Gerealiseerd.	
5. Aanpassen van bestaande inspraakverordening.	5. Niet nodig.	
Toelichting:		
2 t/m 5. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 3 en 4 behorend bij thema Kansen voor dienstverlening.		
5. In de Strategische visie op communicatie is aangegeven de werkwijze volgens de participatieladder niet op te nemen in de bestaande inspraakverordening, want toepassing blijft per onderwerp maatwerk.		

Dienstverlening		Portefeuillehouder: H. van der Hoeve
Activiteiten:	Uitvoering in 2014:	
1. Uitvoeren programma NUePe.	1a. Inrichten Klant Contact Centrum: voortzetten herontwerpen klantprocessen, optimaliseren kanalen post, telefoon, digitaal, balie. 1b. Realiseren resultaatverplichtingen: aansluiten WOZ-registratie op landelijke database, aansluiten op Mijn Overheid en op Antwoord voor Bedrijven, implementeren van Nationaal Handelsregister, e-herkenning (DigiD voor bedrijven), digitale gegevensuitwisseling tussen overheden, voldoen aan eisen gemeentelijke websites.	
Collegeprogramma 2010-2014:		
2. Opstellen van een geactualiseerd visiedocument op de gemeentelijke dienstverlening met een plan van aanpak.	2. Gerealiseerd.	
3. Uitvoeren van de projectopdracht inzake het Klant Contact Centrum zoals opgenomen in het realisatieplan EGEM.	3. Is onderdeel van het programma NUePe.	
Toelichting:		
1. (Lokale) overheden hebben een gezamenlijke overheidsbrede agenda vastgesteld voor dienstverlening en e-overheid. Deze agenda is verwoord in het i-NUP (implementatie Nationaal Uitvoeringsprogramma dienstverlening en e-overheid). De gemeente geeft met het programma NUePe uitvoering hieraan.		
2. In 2010 zijn de visie en het plan van aanpak vastgesteld. Uitwerking loopt via programma NUePe.		
2, 3. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 1,2 en 5 behorend bij thema Kansen voor dienstverlening.		

Organisatie		Portefeuillehouder: R. de Vries
Activiteiten:	Uitvoering in 2014:	
1. Realiseren duurzaam gemeentehuis.	1. Opstellen integrale notitie huisvesting.	
2. Invullen model regisserende gemeente.	2. Uitwerken regieagenda.	
<i>Collegeprogramma 2010-2014</i>		
3. Opstellen van het programma "Regiegemeente" en deze vertalen naar een plan van aanpak.	3. Gerealiseerd.	

Toelichting:

1. Bij het opstellen van deze notitie wordt de relatie gelegd met de uitwerking van het model regiegemeente, de wijze van uitvoering van de gemeentelijke dienstverlening, duurzaamheid, het toepassen van "het nieuwe werken" en het terugdringen van overheadkosten als gevolg van een kleiner wordende ambtelijke organisatie.
3. De activiteit is een uitwerking van prestatieafspraken 5 behorend bij thema Kansen voor dienstverlening. In 2012 heeft de Rekenkamercommissie een onderzoek uitgevoerd naar de ontwikkeling van regiegemeente getiteld "Op de toekomst voorbereid". In vervolg daarop is een document over het model regiegemeente opgesteld en een "regie-agenda" met daarin een overzicht van de uit te voeren activiteiten.

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lasten bestaand beleid	7.819	5.040	5.785	5.694	5.162	5.212
Lasten nieuw beleid			-503	-958	-762	-735
Lasten totaal	7.819	5.040	5.282	4.736	4.400	4.477
Baten bestaand beleid	664	448	754	754	754	754
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	664	448	754	754	754	754
Saldo	-7.155	-4.592	-4.528	-3.982	-3.646	-3.723

Specificatie lasten nieuw beleid

Onderwerp <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Bedrag investe- ring	Begrotingsjaar			
		2014	2015	2016	2017
Meerjarenramingen:					
Ombuigingen: uitgaven verlagingen (OZB en erfpacht)		- 209	- 259	- 259	- 259
Extra afschrijving door inzet rekeningsaldo 2012 (PPN)		- 150	- 150	- 150	- 150
Besparingen a.g.v. efficiency door regie (PPN)		-	- 431	- 431	- 431
Verlaging rentekosten van de externe financiering		- 170	- 170	-	-
Herinrichting gemeentehuis		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Investeringsplan:					
Vervanging bedrijfsmiddelen Openbare Werken 2014 t/m 2017: € 180.500 per jaar.	720	26	52	78	105
Vervanging bedrijfsmiddelen ICT 2014 t/m 2017: € 375.000 per jaar gedekt uit reserve ICT	1.500	-	-	-	-
Totale lasten nieuw beleid		- 503	- 958	- 762	- 735

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en “onvoorzien”

Omschrijving

De algemene dekkingsmiddelen kenmerken zich door hun vrije bestedingsdoel. De belangrijkste algemene dekkingsmiddelen zijn de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de onroerende-zaakbelastingen. In het overzicht worden dan ook de baten vermeld die niet reeds in de diverse programma's zijn opgenomen.

In dit hoofdstuk is eveneens het in de begroting opgenomen bedrag voor 'onvoorziene uitgaven' opgenomen.

Overzicht

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lokale heffingen	5.517	5.445	5.871	6.114	6.211	6.292
Algemene uitkering ²	27.870	27.702	27.488	26.137	26.313	26.170
Dividend uitkeringen	188	156	159	159	159	159
Saldo financieringsfunctie	- 58	80	- 682	- 682	- 682	- 682
Overige alg. dekkingsmidd.	1.892	1.177	2.009	2.009	2.009	2.009
Totaal	35.409	34.560	34.845	33.737	34.010	33.948
Onvoorziene uitgaven	-	-72	- 67	- 67	- 67	- 67

De in het bovenstaande overzicht vermelde bedragen zijn netto bedragen. Dit houdt in dat op de verkregen baten de daarop betrekking hebbende kosten (zoals interne uren en invorderingskosten) in mindering gebracht.

Lokale heffingen

De belastingopbrengsten in het bovenstaande overzicht zijn opgenomen zonder rekening te houden met de kwijtschelding. Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Algemene uitkering

De Algemene uitkering is gebaseerd op de mei circulaire 2013. Op basis van deze circulaire is een berekening gemaakt waaruit de volgende inkomsten blijken:

Jaar	Algemene uitkering autonoom	Budget WMO	Algemene uitkering totaal
2014	23.789	3.699	27.488
2015	22.438	3.699	26.137
2016	22.614	3.699	26.313
2017	22.471	3.699	26.170

De ontwikkelingen in de algemene uitkering zijn verwerkt in de programmabegroting 2014-2017.

Dividend

Dividend wordt ontvangen van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en van Waterbedrijf Vitens.

² Voor 2014 en verder inclusief WMO budget € 3,70 mln.

Saldo financieringsfunctie

Onder het saldo van de financieringsfunctie moet worden verstaan het saldo van (a) de betaalde rente over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening-courant en (b) de ontvangen rente over de uitzettingen.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Dit betreft de rente over de eigen financieringsmiddelen.

Onvoorzien

Dit bedrag is in de begroting beschikbaar voor uitgaven welke onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn. De aanwending hiervan vindt plaats in het kader van de voortgangsrapportage.

Wat mag dat kosten?

	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bedragen * € 1.000						
Lasten bestaand beleid	363	376	368	368	368	368
Lasten nieuw beleid						
Lasten totaal	363	376	368	368	368	368
Baten bestaand beleid	35.772	34.766	34.784	33.698	33.971	33.909
Baten nieuw beleid			363	342	342	342
Baten totaal	35.772	34.766	35.147	34.040	34.313	34.251
Saldo	35.409	34.390	34.779	33.672	33.945	33.883

Specificatie baten nieuw beleid

Onderwerp	Begrotingsjaar			
	2014	2015	2016	2017
(bedragen x € 1.000)				
Meerjarenramingen:				
Ombuigingen: inkomstenverhoging (OZB en erfpacht)	196	342	342	342
Inzet van de behoudzaamheidsreserve algemene uitkering	167	-	-	-
Totale baten nieuw beleid	363	342	342	342

DEEL 2

PARAGRAFEN

Paragraaf 1 Lokale heffingen

1.1 Inleiding

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in het beleid en de uitvoering ten aanzien van de lokale heffingen. Het gaat hierbij om het beleid op het gebied van de tarieven, de lokale lastendruk en kwijtschelding. De gemeentelijke belastingen vormen een onderdeel van de inkomsten van de gemeente. Er zijn algemene dekkingsmiddelen, zoals de onroerende-zaakbelastingen (OZB) en heffingen waarvan de opbrengst moet worden aangewend ter dekking van specifieke kosten, zoals de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

De raad bepaalt het belastingbeleid in beginsel samenhangend met het vaststellen van de begroting. Daar vindt de integrale afweging plaats. Beleidsmatige wijzigingen worden in deze paragraaf van de programmabegroting per belastingsoort – voor zover relevant – toegelicht. Redactionele en technische wijzigingen van de belastingen worden in de afzonderlijke raadsvoorstellen toegelicht.

Medio 2013 is een onderzoek gestart naar samenwerking op het gebied van belastingen en WOZ voor de Gelderse gemeenten uit de regio Stedendriehoek. Indien die samenwerking tot stand komt, zal dat invloed hebben op te maken keuzes ten aanzien van het belastingbeleid. Harmonisatie van regelgeving binnen het samenwerkingsverband zal nodig zijn om efficiënt te kunnen werken. Mogelijk zullen daarom in 2014 voorstellen voor aanpassing van beleid aan de raad worden voorgelegd.

1.2 Beleidskaders

Het beleid betreffende de lokale heffingen is opgenomen in:

- de diverse belastingverordeningen en –regelingen;
- de nota lokale heffingen;
- de notitie woonlasten;
- het collegeakkoord 2010-2014;
- landelijke wet- en regelgeving.

1.3 Stand van zaken, ontwikkelingen en beleidsaanpassingen

1.3.1 Algemeen tarievenbeleid

In het collegeakkoord is ten aanzien van de lasten voor burgers het volgende bepaald:

- voor de trendmatige verhoging van de belastingen is de inflatie maatgevend. Dit percentage bedraagt 1,6% voor 2014.
- Retributies (heffingen waar een individuele tegenprestatie van de overheid tegenover staat) zijn zoveel mogelijk 100% kostendekkend. Voor plaatselijke verenigingen en instellingen gelden maatschappelijk aanvaardbare tarieven.

1.3.2 Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De OZB is een algemene heffing die bestaat uit een eigenaren- en gebruikersdeel. Het gebruikersdeel wordt alleen van niet-woningen geheven. Woongedeeltes binnen niet-woningen zijn vrijgesteld van OZB.

Voor het jaar 2014 gelden de WOZ-waarden per peildatum 1-1-2013. De verwachte daling van de waarde wordt gecompenseerd door een tariefsverhoging. In het kader van de ombuigingsoperatie worden de tarieven met 3% extra verhoogd. Dit leidt tot de volgende geraamde opbrengst OZB:

Woning eigenaar	€	3.589.000
Niet woning eigenaar	-	828.000
Niet woning gebruiker	-	588.000 +
Totaal	€	5.005.000

De VNG heeft met het Rijk afgesproken dat de OZB op landelijk niveau niet meer stijgt dan een bepaald percentage, de zogenaamde macronorm. Voor 2014 is dit 2,45%. Epe zit op individueel niveau boven die norm. De afgelopen jaren is gebleken dat gemeenten zich als collectief niet hebben gehouden aan de macronorm. Dat heeft geleid tot overleg tussen VNG en Rijk, waarbij is afgesproken dat de macronorm in het voorjaar van 2014 zal worden geëvalueerd als instrument om lokale lasten beheersbaar te houden.

1.3.3 Reinigingsheffingen

De heffingen dekken de kosten van inzameling en verwerking van huisvuil, bedrijfsafval en het brengen van huisvuil. Met de trendmatige tariefsverhoging en een onttrekking aan de egaliseringsreserve worden de lasten volledig gedekt.

De raming van de opbrengst reinigingsheffingen³ is als volgt:

Afvalstoffenheffing	€	3.853.000
Reinigingsrechten	-	80.000 +
Totaal	€	3.933.000

Er is een nieuw afvalbeleidsplan opgesteld dat voorziet in onder meer in lagere lasten. Aangezien bij het opstellen van de begroting niet bekend was of het conceptplan (ongewijzigd) zou worden vastgesteld en per wanneer de lastendaling zich zou voordoen, is daarmee in de begroting geen rekening gehouden. Indien bij de begrotingsbehandeling in de raad blijkt dat het afvalbeleidsplan is vastgesteld, kan het college de financiële consequenties, waaronder effecten voor tarieven en de egaliseringsreserve, in beeld brengen, zodat deze desgewenst nog in december 2013 kunnen leiden tot een aanpassing van de begroting en het tarievenbeleid.

1.3.4 Rioolheffing

In het gemeentelijk rioleringsplan 2012 is aangegeven dat keuzes met betrekking tot de bekostigingssystematiek van de watertaken die op de gemeente rusten in de loop van de planperiode opgepakt zullen worden. Daarnaast is in de dienstverleningsovereenkomst belastingen met de gemeente Apeldoorn een inspanningsverplichting afgesproken om de lasten te verlagen. Een van de mogelijkheden daarvoor is een vereenvoudiging van de rioolheffing. Dit zal begin 2014 zijn uitgewerkt in een concreet voorstel. Voor 2014 is uitgegaan van ongewijzigd beleid. Het GRP voorziet in een extra tariefsverhoging van 1,7% per jaar tot en met 2015 als gevolg van investeringen die leiden tot hogere lasten. De geactualiseerde ramingen geven echter aan dat kan worden volstaan met de trendmatige tariefsverhoging en een beperkte onttrekking aan de egaliseringsreserve om de lasten volledig te verhalen.

De raming van de opbrengst rioolheffing³ is als volgt:

Eigenarenheffing	€	1.197.000
Gebruikersheffing	-	855.000 +
Totaal	€	2.052.000

1.3.5 Forensenbelasting

Dit betreft de heffing op gemeubileerde woningen die beschikbaar worden gehouden door mensen die niet in de gemeente Epe wonen. De WOZ-waarde is de grondslag voor de heffing. Het tarief is een percentage van de waarde. De verwachte waardedaling wordt gecompenseerd door een tariefsverhoging. Er is een minimumtarief en een maximumtarief. Het minimum is gelijk aan het tarief voor een jaarplaats bij de toeristenbelasting. De opbrengst is geraamd op € 255.000.

1.3.6 Hondenbelasting

De hondenbelasting is een doelbelasting. Er is een koppeling tussen de (kosten van) voorzieningen voor hondenbezitters en de heffing. Die voorzieningen worden alleen binnen de kommen getroffen, zodat het buitengebied is vrijgesteld. Met een trendmatige tariefsverhoging en onttrekking aan de egaliseringsreserve worden de lasten volledig verhaald. De opbrengst uit heffing is geraamd op € 111.000.

³ De opbrengst betreft alleen de opbrengst uit de heffingen en is derhalve exclusief waardecorrectie, mutaties in de bestemmingsreserve en eventueel overige baten.

1.3.7 Precariobelasting

Deze belasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen op, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. De opbrengst is geraamd op € 46.000.

1.3.8 Toeristenbelasting

Het aantal overnachtingen van toeristen is de basis voor deze belasting. Dat aantal is gebaseerd op het gemiddelde van de afgelopen jaren. Het tarief stijgt indien de cumulatieve tariefsverhogingen sinds de laatste tariefsverhoging - dat was in 2012 - de € 0,05 overschrijden. Naar verwachting zal in 2015 het tarief weer verhoogd worden. De opbrengst wordt geraamd op € 644.000.

1.3.9 Baatbelasting riolering en rioolaanleg- en aansluitgeld

Deze belastingen dienen ter dekking van de kosten die gemoeid zijn met de aanleg van riolering. In het buitengebied is de aanleg van riolering voltooid. We stellen daarom geen nieuwe verordening baatbelasting meer vast. De geraamde opbrengst bedraagt € 28.000.

Het tarief voor het rioolaanleg- en aansluitgeld wordt jaarlijks met het inflatiepercentage verhoogd. De opbrengst wordt geraamd op € 21.000.

1.3.10 Begraafrechten

Er is een voorziening ingesteld om de kosten van onderhoud – ook in de toekomst – te kunnen bekostigen. In 2012 is besloten om het tarief de gedurende vijf jaar met 3,25% boven de kostenstijging te verhogen om de voorziening te stabiliseren. De totale tariefsstijging komt daarmee uit op 4,9%. Verder is de methode voor het berekenen van afkoopsommen geactualiseerd aan de hand van het huidige (lage) rentepercentage en inflatie. Dit leidt bij afkoop van onderhoud tot hogere tarieven. De geraamde opbrengsten en lasten bedragen € 737.000.

1.3.11 Leges

Leges betreffen vergoedingen voor allerlei gemeentelijke dienstverlening (o.a. vergunningen, paspoorten, trouwen). De berekeningsmethodiek is in 2009 vastgelegd. Het Rijk is voornemens een maximumtarief in te voeren voor het rijbewijs. Dat zal liggen onder het huidige tarief van Epe, waardoor daar niet alle lasten meer verhaald kunnen worden. Bij de bouwleges worden incidenteel nog extra inkomsten verwacht als gevolg van eenmalige grote projecten in 2014. De structurele opbrengst bouwleges ligt lager. Vanaf 2015 zullen de lasten ook moeten dalen om lasten en baten meer in evenwicht te brengen. Het vorig jaar aangekondigde onderzoek is nog niet voltooid.

Alle leges bij elkaar zijn voor 84% kostendekkend. Dat is meer dan in 2013 (76%) en ongeveer gelijk aan de begroting van 2012 (85%). De totale opbrengst wordt geraamd op € 1.481.000.

1.3.12 Marktgeld

Door een toename in het aantal losse plaatsen is de opbrengst autonoom gestegen. Dit leidt ertoe dat de tarieven met 3,3% moeten dalen om te voorkomen dat de tarieven meer dan 100% kostendekkend zijn.

1.4 Kengetallen Belastingen

1.4.1 Kostendekking

Behalve de leges (84%) zijn de overige heffingen 100% kostendekkend, mede door inzet van tariefsegalisatiereserves. Het betreft de hondenbelasting, marktgeld, grafrechten, rioolaansluitgeld, reinigingsheffingen en rioolheffing. In de raadsvoorstellen betreffende de wijzigingen van de belastingverordeningen zijn deze kostendeckingen nader gespecificeerd.

1.4.2 Kwijtschelding

In Epe kan voor afvalstoffenheffing en rioolheffing voor gebruikers kwijtschelding worden verleend. De gemeente kan binnen de rijksregelgeving beperkt eigen beleid voeren. Epe maakt maximaal gebruik van die mogelijkheden.

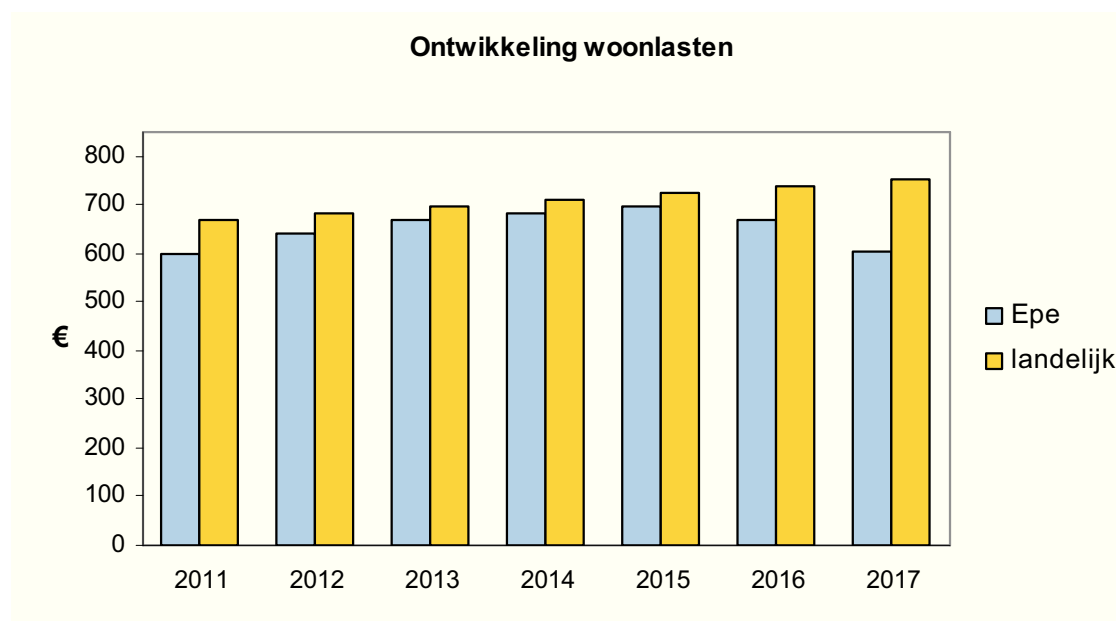
Mensen die twee maal kwijtschelding op aanvraag hebben ontvangen en op 1 januari een uitkering op bijstandsniveau hebben, krijgen automatisch kwijtschelding. Overigens voert de gemeente wel controles uit om te voorkomen dat ten onrechte kwijtschelding wordt verleend. Op basis van het gemiddelde van de afgelopen jaren wordt een autonome stijging van de kwijtschelding voorzien. Er is met de volgende bedragen rekening gehouden:

Afvalstoffenheffing	€	99.000
Rioolheffing	-	13.000 +
Totaal	€	112.000

De gemeente is benaderd door belastingkantoor GBLT, die de heffing en inning verzorgt voor onder andere het waterschap Vallei en Veluwe waar Epe in gelegen is, met de vraag of het mogelijk is om de afhandeling van de kwijtschelding voor gemeente en GBLT te combineren. Voor 2014 wordt getracht met GBLT daarover afspraken te maken.

1.4.3 Woonlasten

Tot de woonlasten worden gerekend de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De ontwikkeling van de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens is hieronder aangegeven. Voor de jaren 2014-2016 is een doorkijk gemaakt, waarbij voor de landelijke ontwikkeling is uitgegaan van de gemiddelde trendmatige stijging van de afgelopen jaren (2%), zonder rekening te houden met eventuele extra belastingverhogingen elders. Voor Epe is rekening gehouden met een extra OZB tariefsverhoging van 3% in 2014 en 2015. Bij de riool- en afvalstoffenheffing is rekening gehouden met de inflatiecorrectie (0,9%). Vanaf medio 2016 zullen de lasten voor afvalverwerking dalen als gevolg van aanbestedingsvoordelen die zijn gerealiseerd.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen

2.1 Inleiding

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente Epe om structurele en niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen om zijn taken te kunnen voortzetten. Hiertoe wordt in deze paragraaf de relatie gelegd tussen de **weerstandscapaciteit** (de middelen die de gemeente in staat stellen om financiële tegenvallers op te vangen) en de aanwezige **risico's**.

2.2 Beleidskaders

De mate waarin de aanwezige weerstandscapaciteit als voldoende kan worden beschouwd, is afhankelijk van de wijze waarop de gemeente wil omgaan met de aanwezige risico's. Hiervoor is beleidsvorming nodig. Beleidsvorming over weerstandscapaciteit en risico's zal in de regel plaatsvinden in een op te stellen nota weerstandsvermogen. Het doel hiervan is om de beheersing van de risico's een integraal onderdeel te laten zijn van de bedrijfsvoering. Op dit moment ligt de prioriteit echter meer bij het verbeteren van het huidige instrumentarium op het gebied van planning en control dan bij het opzetten van nieuwe instrumenten.

De gemeente Epe voert een risicomijdend en solide financieel beleid. Dit komt ondermeer tot uitdrukking in de wijze waarop in de begroting met risico's wordt omgegaan. Voor een nadere uiteenzetting van het financieel beleid, risico's en berekeningswijzen wordt verwezen naar bijlage 10.

Met ingang van deze begroting zijn er een aantal wijzigingen aangebracht in deze paragraaf. In het weerstandsvermogen is ervoor gekozen om bij de onbenutte belastingcapaciteit uit te gaan van de macronorm. De macronorm sluit beter aan (dan de tot nu toe gebruikte artikel 12 norm) bij de gedachte dat de weergegeven risico's opgevangen dienen te worden binnen een normale bedrijfsvoering⁴. Binnen ditzelfde kader wordt bij de begrotingsruimte vanaf nu gekozen voor het saldo van de begroting in plaats van de uitkomst van de budgetprognose.

Met betrekking tot de risico's is een risicokaart ontwikkeld waarin de risico's worden weergegeven op de dimensies Effect en Kans. Door het vermenigvuldigen van deze ontstaat het gekwantificeerde risico zoals weergegeven in onderdeel 2.4.2 van deze paragraaf.

2.3 Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die de gemeente in staat stelt om financiële tegenvallers op te vangen. Onder deze middelen worden verstaan de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit, begrotingsruimte en het budget voor onvoorzien. Als we deze onderdelen omzetten in een tabel ontstaat het volgende beeld:

Weerstandscapaciteit Bedragen * € 1.000	2014
Algemene reserve	2.000 ⁵
Onbenutte belastingcapaciteit obv macronorm	-
Begrotingsruimte	18
Onvoorzien	67
Totaal	2.085

2.4 Risico's

De inventarisatie van risico's heeft als doel om de, op het moment van het opstellen van deze begroting, bekende risico's te benoemen en toe te lichten. Onder de risico's worden verstaan risico's die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie van de gemeente. Voor zover risico's

⁴ De gemeenteraad is overigens wel autonoom in het vaststellen van de belastingtarieven.

⁵ Verwachte stand op 1 januari 2014 na bestemming saldo voortgangsrapportage 2013.

als concrete toekomstige financiële verplichtingen te kwantificeren zijn, zijn daarvoor voorzieningen gevormd respectievelijk in de begroting bedragen opgenomen.

Het kwantificeren van risico's is lastig en in veel gevallen zullen de gemaakte keuzes arbitrair zijn. De risico's zijn in de een risicokaart (zie hieronder) weergegeven waarbij het effect van de gebeurtenis op de financiële positie van de gemeente, is afgezet tegen de kans dat de gebeurtenis zich voordoet. Op basis van het solide financiële beleid van de gemeente worden voor de risico's waarbij het effect op de bedrijfsvoering groot is en de kans reëel tot groot is (de rode vlakken in de risicokaart) maatregelen genomen in de vorm van reserves of (structurele) stelposten in de begroting. De overige risico's (geel en groen) dienen opgevangen te worden in de weerstandscapaciteit.

EFFECT	GROOT ≥ € 150.000	- Borg/garant stelling - Verbonden partijen	- Grondexploitatie / Woningbouwprogr. - Wmo - WWB	- Algemene uitkering
	SIGNIFICANT	- Renteontwikkeling	- Planschade claims	- Decentralisaties 2015
	KLEIN ≤ € 50.000	- Leerlingenvervoer - Juridische claims & aansprakelijkheid	- Regionalisering basisbrandweezorg	
		KLEIN	REËEL	GROOT
KANS				

 = risico in begroting afgedekt door financiële buffer (reserve of stelpost)
 = risico gedekt binnen weerstandsvermogen

2.4.1 Specifiek afgedekte risico's:

In de onderstaande tabel worden de met financiële buffers afgedekte risico's vermeld (de rode risico's uit de risicokaart). Hiervan wordt weergegeven hoe ze in de begroting zijn afgedekt en wat de omvang van de buffer is.

Afgedekt in financiële buffer	Hoe	Omvang buffer
Algemene uitkering	stelpost 2014 incidenteel	€ 842.000
	stelposten m.i.v. 2015 structureel	€ 729.000
Decentralisaties	stelpost m.i.v. 2015 structureel	€ 125.000
Bouwgrondexploitatie / Woningbouwprogrammering	Risico reserves	€ 4.118.000
Wet Werk en Bijstand (WWB)	Risico reserve	€ 1.579.000
Wet Maatschappelijke ondersteuning (WMO)	Risico reserve	€ 3.089.000

2.4.2 Af te dekken risico's in het weerstandsvermogen:

In de onderstaande tabel worden de risico's vermeld die financieel opgevangen dienen te worden in de weerstandscapaciteit (de gele en groene risico's uit de risicokaart). Hiervan wordt het financiële

risico weergegeven (kans maal effect) en of het ontstane financieel effect eenmalig of structureel van aard is.

Afgedekt in weerstandsvermogen	Kans x Effect	
Rente ontwikkeling	€ 10.650	structureel
Juridische risico's	€ 2.500	eenmalig
Planschadeclaim	€ 65.000	structureel
Verbonden partijen	€ 35.750	eenmalig
Leerlingenvervoer	€ 2.500	structureel
Regionalisering basis brandweezorg	€ 8.000	eenmalig
Borg- en garantstelling	€ 565.200	eenmalig
Totaal	€ 689.600	

2.4.3 Vervallen risico's

Ten opzicht van de opstelling bij de vorige begroting zijn de volgende risico's komen te vervallen:

- LOG Beemte Vaassen: Subsidietoekenning heeft plaatsgevonden
- Felua specifiek Twinny Load: is opgevangen binnen het vermogen van Felua.
- Bodemsaneringen: worden bekostigd door derden of in bestaande kredieten.
- Wet Inburgering: wet is vervallen m.i.v. 1 januari 2014.

2.5 Conclusie weerstandsvermogen

De gekwantificeerde risico's afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit laat het volgende beeld zien:

Weerstandsvermogen Bedragen * € 1.000	2014
Weerstandscapaciteit	2.085,0
Risico's	689,6
Weerstandsvermogen	1.395,4

Gerekend in ratio's wordt de weerstandscapaciteit 2014 als volgt weergegeven:

1. Algemene reserve in relatie tot de risico's: 2,9
2. Weerstandscapaciteit in relatie tot risico's: 3,0

De verwachte stand van de algemene reserve op 1 januari 2014 (na de reguliere bestemming van het saldo voortgangsrapportage 2013) bedraagt 2,0 mln. Dit ligt op de vereiste minimale omvang.

De ratio weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's (3,0) kan als uitstekend worden gekwalificeerd. Hierbij wordt aangesloten bij een gangbare kwalificering van het weerstandsvermogen: een ratio boven de 1 is voldoende, tussen de 1,4 en 2 is ruim voldoende en boven de 2 uitstekend.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.1 Inleiding

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen wordt het beleidskader over het onderhoud van kapitaalgoederen weergegeven. De belangrijkste criteria in het beleidskader zijn “schoon, heel en veilig”, waarbij het gekozen uitgangspunt de gewenste kwaliteit in verhouding tot de beschikbare middelen is. De kwaliteit en het onderhoud van de kapitaalgoederen is bepalend voor het voorzieningenniveau en de daarmee samenhangende jaarlijkse lasten. Omdat met het onderhoud van de kapitaalgoederen een aanzienlijk deel van de begroting is gemoeid, is een goed overzicht van belang voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente. De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft, net als de andere paragrafen, een dwarsdoorsnede van de begroting omdat de kosten van het onderhoud van de kapitaalgoederen over verschillende programma's is verspreid.

3.2 Beleidskaders

Het beleid van de gemeente Epe voor het onderhoud van de kapitaalgoederen is vastgelegd in de onderstaande beleidsplannen:

- Wegenbeleidsplan (2009-2013), actualisatie in 2013
- Gemeentelijk Rioleringsplan: vGRP (2012)
- Groenstructuurplan / Bomenbeleidsplan (2010)
- Beeldkwaliteitssysteem onderhoud openbare ruimte: BOR (2013)
- Speelruimtebeleidsplan/richtlijnen voorzieningen kinderen en jongeren (2012)
- Beleidsplan Openbare Verlichting (2012)
- Beleidsplan bruggen, actualisatie in 2013
- Gemeentelijk verkeers- en vervoerplan (2009-2016)
- Fietsnota (2012)
- Parkeerbeleidsplan (2009-2016)

3.3 Stand van zaken

Hieronder wordt – per gemeentelijk kapitaalgoed – aangegeven wat de stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering van het beleid, welke relevante ontwikkelingen er spelen, of er noodzaak is voor bijstelling van het beleid, de financiële consequenties van het beleid en de vertaling ervan in de begroting.

3.3.1 Wegen

In gemeente Epe ligt 784 kilometer in lengte aan wegen. In oppervlakte is dat 2.762.655 m². De helft van deze oppervlakte bestaat uit asfalt, 27% uit elementen en 23% uit onverhard en beton. Jaarlijks wordt het wegareaal geïnspecteerd. Naar aanleiding van de inspectieresultaten wordt een onderhoudsprogramma opgesteld voor het jaar volgend op het jaar waarin de inspectie plaats had. In 2011 is in het kader van bezuinigingen het ambitieniveau voor het onderhoud van wegen verlaagd. Ten behoeve van het groot onderhoud van wegen beschikt de gemeente over een onderhoudsvoorziening. In deze voorziening wordt jaarlijks een bedrag van € 802.000 gestort.

In 2013 is een actualisatie van het wegenbeleidsplan gemaakt voor de periode 2014-2018. Eind 2013 zal die ter vaststelling aan de raad worden aangeboden. Uit deze actualisatie is gebleken dat met de huidige beschikbare middelen het gewenste onderhoudsniveau niet meer gehandhaafd kan worden. De extra middelen die nodig zijn om het onderhoudsniveau “laag” te handhaven zijn structureel opgenomen in deze meerjarenbegroting.

3.3.2 Riolering

Het rioolnetwerk in de gemeente is 448 kilometer lang. Daarvan is 228 kilometer drukriolering en 220 kilometer vrijverval riolering. Het netwerk is voorzien van 1020 minigemalen en 28 rioolgemalen. De raad heeft in 2012 het verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan (vGRP) vastgesteld. In het vastgestelde vGRP 2012-2015 zijn de benodigde maatregelen voor het verbeteren en in standhouden van de riolering genoemd. De verwachte uitgaven voor onderhoud en vervanging van de riolering zijn daarin opgenomen. Door de invoering van het rioolrecht (uitgangspunt: 100% kostendekking) is er geen financieel risico aanwezig.

In 2013 is het project van het afkoppelen van hemelwater omgeving Enkweg Zuid te Epe uitgevoerd. In de gehele gemeente is 4,5 ha afgekoppeld in 2013. Het waterschap heeft ingestemd met het temporiseren van de basisinspanning van afkoppelen. Het opvangen van overtollig water in de riolering wordt opgevangen met bergbezinkbassins. Momenteel zijn er twee bergbezinkbassins in de gemeente. Een derde bergbezinkbassin is nabij Zichtstede in 2013 gerealiseerd.

3.3.3 Bruggen

De definitie van een brug is een overspanning over water om twee weggedeelten te verbinden. De gemeente Epe heeft in totaal 58 bruggen in eigendom: 38 met een draagconstructie van beton en 20 met een draagconstructie van staal met een kunststof, houten of metselwerk opbouw.

In 2012 is het onderzoek naar de vitaliteit van alle bruggen in de gemeente afgerond. Dit heeft geleid tot een vervangingsvoorstel voor drie bruggen in 2013 en 2014. Op basis van de resultaten van deze inspectie zal eind 2013 een bruggenbeleidsplan ter vaststelling aan de raad worden aangeboden.

De kosten voor het reguliere onderhoud van de bruggen worden gedekt uit een voorziening. De kosten voor de vervanging van bruggen worden (met ingang van 2015) bekostigd uit een daartoe ingestelde reserve.

Uit berekeningen in het nieuwe beleidsplan blijkt dat met de huidige beschikbare middelen het gewenste vervangingsniveau niet gehaald kan worden. De extra middelen die nodig zijn om dit niveau wel te halen zijn structureel opgenomen in deze meerjarenbegroting.

3.3.4 Beeldkwaliteit openbare ruimte (bomen en groen)

In de kernen en het buitengebied (exclusief het bosgebied) staan 24.000 bomen en ligt 43 ha gazon.

Het onderhoud van de openbare ruimte – waaronder bomen en gazons - is vastgelegd in het beeldkwaliteitplan openbare ruimte (BOR). De beeldkwaliteit wordt geborgd door maandelijks een schouw uit te voeren. Voor de centra van Epe en Vaassen is door het college in 2011 besloten het onderhoud in de centra op tenminste het niveau 'basis' en in de wijken op tenminste niveau 'laag' te verzorgen. In 2013 is BOR uitgebreid met onder andere begraafplaatsen en zandwegen.

Het Bomenbeleidsplan en Groenstructuurplan geven de toekomstvisie weer van de gemeente Epe op groen in de openbare ruimte van de bebouwde kommen van Epe, Vaassen, Emst en Oene. In 2013 is een actieplan van het Groenstructuurplan opgesteld en het Bomenbeleidsplan wordt in 2014 geactualiseerd.

3.3.5 Speelvoorzieningen

In oktober 2001 is door de gemeenteraad van Epe het speelruimtebeleidsplan vastgesteld. Het speelvoorzieningenniveau voldoet aan de richtlijnen van het Handboek Speelruimtebeleid van de NUSO. Op basis van inspectie is vastgesteld dat de speeltoestellen van de gemeente Epe voldoen aan de wet- en regelgeving (Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen). De kosten voor onderhoud, beheer en vervanging worden conform het speelruimtebeleidsplan in de begroting gedekt. Het college heeft in 2012 de richtlijnen voor voorzieningen voor kinderen en jongeren vastgesteld. Deze richtlijnen gaan bij nieuwe verzoeken uit van zelfredzaamheid en actiefburgerschap. Uit de jaarlijkse inspectie op speeltoestellen blijkt dat gemeente Epe een 100% score in 2013 heeft behaald op alle onderdelen zoals heel, schoon en veilig.

3.3.6 Openbare verlichting

In 2012 is het nieuwe beleids- en beheerplan openbare verlichting door de Raad vastgesteld. Het belangrijkste doel van het beleids- en beheerplan openbare verlichting is het leggen van een bestuurlijke, beheersmatige en financiële basis voor de zorg voor de openbare verlichting in de komende vijf jaar met een doorkijk naar de daaropvolgende jaren.

De financiële risico's voor de onderhoudskosten worden afgedekt door een onderhoudsvoorziening. Voor toekomstige vervangingen is een reserve aanwezig. Beide worden gevoed door een jaarlijkse storting. Door een aanzienlijke verhoging van de af- en aansluitkosten bij vervanging van openbare verlichtingsmasten is de storting in de reserve voor verhoogd. De extra middelen zijn opgenomen in de meerjarenbegroting.

Per 1 januari 2013 is het beheer -en onderhoudscontract van de openbare verlichting met CityTec ingegaan. In 2013 is een uitvoeringsplan opgesteld waarin het vervangingsplan en de uitschakeling in het buitengebied zijn opgenomen.

3.3.7 Water

Alle belangrijke afvoerwatergangen (zogenaamde A-watergangen) in de gemeente Epe zijn in eigendom, beheer en onderhoud bij derden, voornamelijk bij het waterschap Veluwe. De gemeente beheert en onderhoudt voornamelijk bermsloten (deel van B-watergangen en C-watergangen). Hiervoor zijn middelen in de begroting opgenomen. De dekking van het onderhoud van de watergangen vindt plaats binnen de in de begroting opgenomen middelen. De risico's voor het waterbeheer worden weggenomen door te werken met vastgestelde onderhoudsprogramma's. Hierdoor wordt een achterstand in het onderhoud voorkomen. Op dit moment is er geen aanleiding om het huidige beleid te wijzigen.

3.3.8 Verkeersregelininstallaties (VRI)

Gemeente Epe heeft vier verkeersregelininstallaties. De twee VRI's in Epe en Emst zijn in 2011 vervangen. De vervanging van de twee andere VRI's in Vaassen zijn in het meerjarenprogramma opgenomen. In de voorbereiding van de vervangingen wordt onderzocht of de huidige indeling van de kruising nog voldoet aan het huidige gebruik.

3.3.9 Gebouwen

Er zijn 65 gebouwen in beheer en onderhoud bij gemeente Epe, waarvan 33 scholen en gymlokalen. Alle gemeentelijke gebouwen hebben een Meerjaren Onderhoudsplan (MOP). De onderhoudsplannen worden om het jaar actueel gehouden met de kwaliteitsnorm: sober en doelmatig. Op basis van de Meerjaren Onderhoudsplannen zijn voorzieningen gevormd waaruit het groot onderhoud wordt bekostigd voor het gemeentehuis, de buitenzijde van scholen, de buitenzijde van de gymzalen, de brandweerkazerne Vaassen, kinderopvang St. Crusiusweg, de wijkgebouwen, de bibliotheken, de Ossenstal en het Streekarchief. De reguliere stortingen zijn in de begroting verwerkt. In 2013 vinden er aanvullende stortingen in de onderhoudsvoorzieningen voor gemeentelijke gebouwen plaats om deze op het juiste niveau te krijgen.

Paragraaf 4 Financiering

4.1 Inleiding

De paragraaf financiering heeft tot doel inzicht te verschaffen in de activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's, ofwel: treasury.

4.2 Beleidskaders

De gemeente hanteert bij de uitvoering van de treasuryfunctie het treasurystatuut, zoals dit is vastgesteld door de gemeenteraad op 29 oktober 2001⁶. Het treasurystatuut is voorgeschreven op grond van de Wet fido (Wet financiering decentrale overheid). In dit statuut is de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten. De stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het treasurybeleid vindt zijn weerslag in deze paragraaf.

In februari 2013 heeft het kabinet het voorstel 'Wijziging van de Wet fido in verband met het aanhouden van liquide middelen in 's Rijks schatkist' bij de tweede kamer ingediend. Het wetsvoorstel verplicht (afgezien om aan elkaar leningen te verstrekken) alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Wel is er sprake van een bepaalde drempel. De drempel is in het wetsvoorstel vastgesteld op 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal. Dit bedrag hoeft niet in de schatkist te worden gestort. Omgerekend voor Epe komt dat neer op ca. € 500.000.

Het kabinet streeft ernaar om schatkistbankieren voor decentrale overheden voor het einde van 2013 in te voeren.

Naast de aanpassingen van de Wet fido is een wetsvoorstel Houdbaarheid Overheidsfinanciën (Wet HOf) in voorbereiding. De Europese eisen en afspraken over reductie van het begrotingstekort en de staatsschuld vormen de basis voor de Wet HOf. Omdat ook gemeenten bijdragen aan het begrotingstekort van de collectieve sector, is in het wetsvoorstel opgenomen dat gemeenten zich moeten houden aan de doelstellingen uit het aangescherpte Stabiliteits- en Groeipact middels het EMU-saldo.

De Tweede Kamer heeft de Wet HOf met een aantal amendementen in het voorjaar aangenomen. De wet is momenteel bij de Eerste Kamer ingediend en zal naar verwachting voor 2014 behandeld worden.

4.3 Relevante ontwikkelingen / risico's

4.3.1 Treasurybeheer

De Wet fido geeft twee concrete richtlijnen voor de gemeenten voor het beheersen van renterisico's. Het gaat daarbij om de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

4.3.2 Kasgeldlimiet

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten. Juist voor kortere financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn, aangezien fluctuaties in de rente bij korte financiering direct invloed hebben op de rentelasten. Om een grens te stellen aan de korte financiering is in de Wet fido de kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage (8,5%) van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het begrotingsjaar. Voor Epe bedraagt de kasgeldlimiet voor 2014 ca. € 5.500.000 (zie bijlage 11).

⁶ Naar aanleiding van de ontwikkelingen in de afgelopen jaren rond de treasuryfunctie bij overheden, is de vernieuwing van het treasurystatuut van de gemeente ambtelijk voorbereid. Bestuurlijk is het nog niet ter besluitvorming voorgelegd vanwege de invloed die de nieuwe wet HOf (Houdbaarheid Overheidsfinanciën) en de wettelijke bepalingen van het schatkistbankieren, zullen hebben op het nieuwe statuut. Zo snel mogelijk na de vaststelling van de wet HOf en de wettelijke aanpassingen in het kader van het schatkistbankieren, zal het vernieuwde treasurystatuut, inclusief de aanpassingen n.a.v. de wet HOf en de wettelijke aanpassingen in het kader van het schatkistbankieren, ter besluitvorming worden aangeboden.

Uitgangspunt is dat het financieringstekort zoveel mogelijk met kort geld wordt gefinancierd omdat het rentepercentage voor kort geld lager is dan het percentage voor leningen met een lange looptijd. Voor het restant van het financieringstekort worden leningen met een langere looptijd aangetrokken.

4.3.3 Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. Dit wordt bereikt door een limiet te stellen aan dat deel van de vaste schuld waarover het rentepercentage in een bepaald jaar moet worden aangepast aan de op dat moment geldende markttarieven. De bedoelde aanpassingen van rentepercentages doen zich voor bij herfinanciering en renteherziening.

De renterisiconorm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking mag komen voor herfinanciering en/of renteherziening. Hierbij is in de uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden een minimumbedrag vastgesteld van € 2.500.000. De renterisiconorm bedraagt € 12.950.000 (zie bijlage 11). Het renterisico voor 2014 bedraagt € 500.000 en blijft ruim onder de renterisiconorm.

4.4 Financiering

4.4.1 Financieringspositie

Voor 2014 bedraagt het financieringstekort € 20,8 miljoen (op begrotingsbasis). Dit tekort wordt gefinancierd met kortlopende en langlopende geldleningen.

Bij het opstellen van de begroting is uitgegaan van de volgende percentages:

Rente kort:	2,0%
Rente lang:	3,5%

In de meest recente rentevisie van De Nederlandse Bank d.d. juni 2013 worden de volgende percentages verwacht:

	2014	2015
Rente kort:	0,3%	0,5%
Rente lang:	2,1%	2,4%

De rentevisie van De Nederlandse Bank geeft aanleiding om het rentepercentage in de begroting tijdelijk (2014 en 2015) te verlagen naar:

Rente kort:	1,00%
Rente lang:	2,75%

4.4.2 Leningenportefeuille

In totaal staat begin 2014 ca. € 1.400.000 aan langlopende geldleningen uit. Het gemiddelde rentepercentage van deze leningen bedraagt ruim 5,5%.

4.4.3 Uitzettingen

Het beleid van de gemeente Epe is om de tijdelijke overtollige middelen risicomijdend uit te zetten. Net als voorgaande jaren zullen de overtollige middelen op een deposito gestort worden bij een kredietinstelling die voldoet aan de voorwaarden die in het treasurystatuut zijn gesteld.

Indien de wettelijke aanpassingen van de Wet fido in het kader van het schatkistbankieren van kracht zijn, wordt in overeenstemming met deze wettelijke aanpassingen de middelen uitgezet.

Daarnaast heeft de gemeente diverse uitzettingen/beleggingen bij o.a. de BNG en Vitens uit hoofde van haar publieke taak.

4.5 Conclusie

De financiering en tijdelijke uitzettingen van overtollige middelen vinden plaats binnen de kaders van het treasurystatuut. De richtlijnen van de Wet fido (de kasgeldlimiet en de renterisiconorm) zullen niet worden overschreden. Gezien de recente rentevisie van de De Nederlandse Bank zullen de rentelasten naar alle waarschijnlijkheid in 2014 de raming niet overschrijden en is er geen noodzaak om het beleid bij te stellen.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

5.1 Inleiding

De paragraaf bedrijfsvoering heeft tot doel om inzicht te geven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens op het gebied van de bedrijfsvoering aangezien een goede bedrijfsvoering van belang is voor een succesvolle uitvoering van de beschreven programma's. Onder bedrijfsvoering wordt daarbij verstaan personeel en organisatie, informatievoorziening en automatisering, financiën, huisvesting (incl. facilitaire zaken), interne communicatie en juridische zaken (PIOFHA-JC). Aangezien er een apart programma Organisatie en bedrijfsvoering is opgenomen in deze programmabegroting wordt in deze paragraaf voor een aantal onderdelen daarnaar verwezen.

5.2 Beleidskaders

Het beleidskader voor de inrichting van de organisatie en de bedrijfsvoering is het bestuurs- en managementconcept dat in 2001 is opgesteld en dat de basis vormt voor de nieuwe organisatiestructuur die in januari 2003 is ingevoerd. In het bestuurs- en managementconcept wordt beschreven hoe er wordt gewerkt, gemanaged, bestuurd en samengewerkt wordt binnen de gemeente Epe.

Het bestuurs- en managementconcept is (juridisch) vertaald in een aantal formeel vastgestelde verordeningen en regelingen. Enkele belangrijke daarvan zijn:

- organisatiebesluit;
- mandaatverordening;
- beheersverordeningen.

Het bestuurs- en managementconcept is daarnaast uitgewerkt in een aantal beleidskaders op deelaspecten van de bedrijfsvoering zoals:

- raamwerk planning en control (Commissie, 2005)
- notitie optimale planning en control cyclus (Commissie, 2005)
- Informatie strategie (College 2013)
- visie op dienstverlening (College, 2010)
- notitie sturingsmodel regie, visie en programmaopzet (College, 2010)
- projectenboek, effectieve uitwerking collegeakkoord (College, 2010)
- koersbepaling HRM (College, 2010)
- strategische visie op communicatie (Raad, 2011)
- NUePe programma (College, 2011/2012)

5.3 Beleidsvoornemens voor 2014

Hierin wordt per onderdeel van de bedrijfsvoering ingegaan op de aandachtspunten in 2014.

5.3.1 Personeel

De uitvoering van een Strategische Personeels Planning is de belangrijkste activiteit van de komende tijd, en zal ook een terugkerend proces worden. Centraal staan de personele kwaliteiten die nodig zijn om de strategische visie van de organisatie uit te kunnen voeren, en de vraag hoe de gemeente in de toekomst nog steeds over dergelijk personeel zal kunnen beschikken. Daarvoor is het nodig zicht te hebben op aanwezige kwaliteiten en ambities van de medewerkers; dus zicht op flexibiliteit en mobiliteit. Het opleidingsfonds wordt ingezet voor het opzetten van deze Strategische Personeels Planning.

Ook de stap naar het wenselijke HRM-beleid wordt hiermee gezet. Er wordt een koppeling gemaakt tussen organisatie-/afdelingsdoelstellingen en de wijze waarop HRM bij kan dragen, deze doelen te bereiken.

5.3.2 Informatievoorziening en automatisering

De gemeente Epe is een informatie- en kennisintensieve organisatie die voor de vervulling van vrijwel al haar taken afhankelijk is van beschikbare informatie.

Een adequaat georganiseerde informatiehuishouding waarbij de kwaliteit en beschikbaarheid van informatie voldoende gewaarborgd is van belang. Om slagkracht in de organisatie te brengen, is een bredere blik, dan de technische invalshoek, nodig: een integrale visie op alle facetten, van organisatie, informatie en communicatie enerzijds, en van strategie en inrichting tot uitvoering anderzijds.

Professionalisering informatiebeleid

De twee hoofdprocessen regie en dienstverlening geven richting aan de ontwikkeling van de organisatie. Ondersteunend daaraan is een goede en actuele informatievoorziening. De I-visie uit 2008 wordt geactualiseerd naar een nieuwe informatiestrategie afgeleid van de twee hoofdprocessen en geeft een vertaling van de organisatiedoelen.

De informatie strategie geeft richting aan de ontwikkeling van de informatiehuishouding van de gemeente en welke veranderingen in organisatie en techniek daarin noodzakelijk zijn. Een en ander afgestemd op de behoefte van de organisatie en hieruit volgt een uitvoeringsplan.

In 2014 zal gewerkt worden aan een eerste opzet professionaliseren van de contacten met leveranciers, het doorontwikkelen van de vraagsturing, binnen de kaders van het regiemodel, het opstellen van een informatieplan, het opzetten van een informatiearchitectuur en er zal een analyse van de stand van zaken van de informatiebeveiliging gemaakt worden aan de hand van de in 2013 uitgekomen Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG).

Programma NUePe

Met het programma NUePe geeft de gemeente Epe op programmatische en projectmatige wijze uitvoering aan i-NUP. Het programma heeft als doel de kwaliteit van dienstverlening te verbeteren en de administratieve lasten voor de inwoners te verminderen. De looptijd van het programma is van 2012 tot en met 2014.

In 2014 zal gewerkt worden aan het vervolg op de inrichting van het Klant Contact Centrum (KCC), het vervolg op het herontwerpen van de klantprocessen en het voldoen aan de resultaatverplichtingen uit het NUP.

Automatisering

In 2014 zullen de werkzaamheden voornamelijk bestaan uit het implementeren van de producten die door het programma NUePe worden aangereikt. Het gaat dan om de basis- en kernregistraties, zaakgericht werken, werken onder architectuur en het inregelen van functioneel applicatiebeheer.

Door de verdere digitalisering van de processen binnen de gemeente Epe verwachten we voor 2014 een herontwerp van de opslag- en backup infrastructuur in verband met de verwachte datagroei en vereiste beschikbaarheid. Tot slot zal 2014 in het teken staan van een upgrade van het Office pakket.

5.3.3 Organisatie

Maatschappelijke ontwikkelingen (de burger centraal en de decentralisatie van taken, producten en diensten) vragen om een permanent proces van verbeteren van werkprocessen en het toekomstbestendig maken van de organisatie voor een adequate gemeentelijke taakuitvoering. Daarbij onderscheiden we drie hoofdtaken: dienstverlening, ontwikkelen en realiseren van beleid, beheer fysieke ruimte en uitvoeringstaken.

Het verder doorvoeren van het sturingsmodel regiegemeente en de verdere ontwikkeling van de gemeentelijke dienstverlening, waaronder de e-overheid, zijn hierin twee hoofdprocessen.

1. *Regie*: Centraal in de ontwikkeling staat de gemeentelijke rol die zich meer richt op sturen-leiden-coördineren en de uitvoering in belangrijke mate overlaat aan burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven. De gemeente zoekt nadrukkelijk de samenwerking met burgers en partners in de samenleving.

2. *Dienstverlening*: Centraal in de dienstverlening staat de vraag van de klant. De verdere ontwikkeling van de gemeentelijke dienstverlening is gebaseerd op vijf principes: mensgericht; snel en zeker; toegankelijk en bereikbaar; eenmalig verstrekken van gegevens, transparant en aanspreekbaar: De activiteiten richten zich op het aanpassen van processen, systemen en organisatie en op cultuur en gedrag om de dienstverleningsvisie breed in de organisatie uit te dragen en vorm te geven.

Ontwikkelingen

1. *Regie*: In vervolg op het onderzoek van de Rekenkamercommissie naar de ontwikkeling van regiegemeente is door ons college in 2013 een document Regie opgesteld, waarin de onderwerpen

die de ontwikkeling naar regiegemeente ondersteunen worden samengebracht. Dit document bevat ook een zogenaamde regie-agenda waarin de activiteiten zijn opgenomen om de regiegemeente verder vorm te geven. Op basis van dat document krijgt dit onderdeel van de paragraaf bedrijfsvoering een concretere invulling.

Aandachtspunten zijn onder meer proces- en projectmatig werken, HRM-beleid, onderzoek naar samenwerking op bedrijfsvoering (gemeenten Apeldoorn, Brummen, Epe, Lochem, Voorst en Zutphen) met als eerste focus de taakvelden inkoop, belastingen, P&O en ICT.

2. *Dienstverlening*: Om de dienstverleningsvisie verder vorm te geven is het programma NUePe opgezet met een groot aantal projecten om te voldoen aan de landelijke eisen gericht op de e-overheid. De twee centrale aandachtsgebieden in het programma betreffen het realiseren van een Klant Contact Centrum en het opzetten van set van basisregistraties wat het vastleggen regelt van gegevens en het meervoudig gebruik daarvan.

Door de uitwerking van de onderdelen regie en dienstverlening ontwikkelt de organisatie zich naar een flexibele, en kwalitatief hoogwaardige, compacte organisatie die effectief en responsief kan opereren.

5.3.4 Financiën

In 2014 wordt op projectmatige wijze uitvoering gegeven aan vereenvoudiging van de administratieve processen en verdere invoering van eHRM, om daarmee een bezuiniging op de overhead te kunnen realiseren.

5.3.5 Huisvesting

De gemeente Epe ontwikkelt zich naar een kleine hoogwaardige compacte organisatie.

Uitvoerende taken zullen zoveel mogelijk worden uitbesteed aan derden. Het aantal werknemers dat werkzaamheden verricht in het gemeentehuis zal daardoor de komende jaren verminderen.

De huisvesting moet zich hierop voorbereiden. Naast de vermindering van het aantal werkplekken krijgen volgende elementen hierin integraal meegenomen: duurzaamheid, nieuwe werken en terugdringen overheadkosten.

5.3.6 Juridische zaken

Met ingang van 1 januari 2014 treden algemeen verbindende voorschriften, raadsverordeningen, slechts in werking wanneer het besluit daartoe, in een digitaal gemeenteblad wordt gepubliceerd. Voorbereidingen daartoe om dit tijdig te realiseren zijn inmiddels getroffen.

Intern onderzoek naar de juridische adviesfunctie heeft, in afwachting van externe ontwikkelingen, nog niet geleid tot een clustering van juridisch adviseurs, maar wel tot afspraken die moeten leiden tot meer samenwerking en het minder kwetsbaar maken van functies, met behoud of verbetering van de kwaliteit.

5.3.7 Communicatie

De speerpunten voor de eenheid communicatie in 2014 zijn:

Burgerparticipatie / communicatie in het hart van het beleid

Communicatief vaardig omgaan met burgerparticipatie bij de ontwikkeling van beleid, met de participatieladder als leidraad.

Heroriëntatie externe communicatiemiddelen

Communicatie is door de ontwikkeling van nieuwe, interactieve media in een totaal ander licht komen te staan. Dit vraagt om een herbezinning op externe communicatiemiddelen van de gemeente Epe.

Identiteit/imago

Als basis voor alle communicatie dienen voortaan de kernwaarden als identiteitsdragers: zowel de kernwaarden van de gemeente Epe als leefgemeenschap (onderdeel toekomstvisie), als de kernwaarden van de organisatie (strategieplaat).

Evaluatie strategische visie op communicatie

De uitvoering van de huidige strategische visie op communicatie heeft een looptijd tot 2015. Daarom wordt de uitvoering van de huidige visie geëvalueerd. Met deze resultaten vindt een actualisatie van de visie plaats.

5.3.8 Planning en control

De activiteiten op het gebied van planning en control zijn beschreven in programma 11 van deel 1 van deze begroting.

Op dit moment loopt een project dat tot doel heeft te komen tot een vereenvoudiging van de instrumenten van de planning en control cyclus, toegespitst op de gebruiker.

Op bestuurlijk niveau is bij de perspectiefnota en de voortgangsrapportage (in overleg met de commissie planning en control) een vereenvoudiging doorgevoerd. De opzet van de programmabegroting (en de jaarrekening) zullen kritisch tegen het licht worden gehouden na de start van de nieuwe raadsperiode.

Ook de intern gerichte onderdelen (processen in de organisatie) worden kritisch bekeken. Er is inmiddels een nieuwe aanpak gerealiseerd m.b.t. de voorbereiding van de begroting en de voortgangsrapportage: beiden zijn in de aanpak meer geïntegreerd en in samenhang met elkaar opgesteld. Dit is een tussenstap op weg naar een bredere heroriëntatie van de P&C-cyclus. Nader onderzoek en uitwerking vinden plaats in 2014, op basis van het opgestelde plan van aanpak. De visie van waaruit wordt gewerkt is: de klant centraal, vertrouwen, eenvoud en duidelijkheid.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

6.1 Inleiding

De paragraaf Verbonden Partijen geeft inzicht in de relaties en verbindingen van de gemeente met verbonden partijen. Van een 'verbonden partij' is sprake wanneer er vanuit de gemeente bestuurlijke invloed wordt uitgeoefend en wanneer er financiële belangen mee gemoeid zijn.

- onder bestuurlijk belang wordt verstaan het hebben van een zetel in het bestuur van de participatie of het hebben van stemrecht;
- met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld (en die ze is in geval van faillissement van de verbonden partij kwijt kan zijn) en/of in geval dat er financiële problemen ontstaan bij de verbonden partij er verhaal op de gemeente kan plaatsvinden.

In deze paragraaf wordt de relatie tussen verbonden partijen en het publieke belang (zoals geconcretiseerd in de programma's) op hoofdlijnen wordt aangegeven. Voor een gedetailleerder inzicht wordt verwezen naar het overzicht verbonden partijen in het raadsdossier.

Verbonden partijen voeren vaak beleid uit dat de gemeente in principe zelf ook zou kunnen uitvoeren. De verbonden partijen worden in feite gemandateerd door de gemeente. De gemeente (of samenwerkende gemeenten) blijven uiteindelijk verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. Er blijft dan voor de raad nog steeds een kaderstellende en controlerende taak bij de programma's. Kernvragen zijn dan bijvoorbeeld of de doelstellingen van verbonden partijen nog steeds corresponderen met die van de gemeente en of de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd worden. Andere belangrijke aspecten zijn de kosten - het budgettaire beslag - en de financiële risico's die de gemeente met verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

6.2 Beleidskaders

In deze paragraaf wordt ingegaan op de visie die de gemeente heeft op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen en op beleidsvoornemens van de verbonden partijen en relevante ontwikkelingen.

In juni 2012 heeft de raad de nota verbonden partijen vastgesteld. In deze nota worden de kaders aangegeven voor het omgaan met verbonden partijen.

In de beheersverordening is bepaald dat het aangaan van nieuwe participaties, het beëindigen van bestaande participaties en het wijzigen van bestaande participaties bevoegdheden zijn van de raad.

6.3 Ontwikkelingen bij Verbonden Partijen

6.3.1. Felua-groep

De individuele gemeenten zijn inhoudelijk en financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW). Het financiële risico bij de uitvoering van deze wet ligt bij de gemeente. De gemeente ontvangt een budget gebaseerd op het aantal in Epe woonachtige WSW-geïndiceerde personen. Jaarlijks krijgt de gemeente een opgave van de te realiseren arbeidsplaatsen op basis waarvan het budget wordt bepaald. De WSW wordt voor Epe uitgevoerd door de Felua-groep. De Felua-groep is een gemeenschappelijke regeling samen met de gemeenten Apeldoorn en Heerde. Bij eventuele tekorten moet Epe deels het tekort aanvullen.

De Felua-groep heeft over het boekjaar 2012 een negatief resultaat behaald in de reguliere bedrijfsvoering van € 194.000. Dit is ongeveer € 50.000 lager dan het begrote negatieve resultaat van € 142.000. Het totale exploitatieresultaat over 2012 is € 757.000 negatief. Dit verlies wordt in grote lijnen veroorzaakt door het vormen van een voorziening voor de naheffingsaanslag risicopremie Ziektewet over de jaren 2007 t/m 2011 (€ 2,1 miljoen) en het positieve resultaat van de verkoopopbrengsten uit de afwikkeling van Twinny Load (opbrengst pand € 1,4 miljoen, machines en voorraden € 200.000). De algemene reserve is toereikend om het negatieve exploitatieresultaat van

2012 te dragen. Het eigen vermogen (excl. voorzieningen) is t.o.v. de stand per 31 december 2011 afgenomen van € 6,85 miljoen naar € 5,79 miljoen, een afname van 15,5 procent.

De taakstelling voor het jaar 2013 is 223,41 te realiseren Wsw-plaatsen uitgedrukt in arbeidsjaren. De rijksbijdrage komt daarmee op € 5,8 miljoen voor 2013.

Voor het bepalen van het risico spelen effecten van de afwikkeling van de al genoemde naheffingsaanslag door de Belastingdienst rond het eigenrisicodragerschap voor de ziektewet (2007 t/m 2011) een rol. In de jaarrekening 2012 is hiervoor een voorziening gevormd van € 2,1 miljoen. Daarnaast heeft ook de Felua-groep last van de effecten van de crisis. Dit komt tot uitdrukking in minder plaatsingen en heeft tot gevolg dat er minder omzet wordt gegenereerd. Eventuele negatieve effecten van deze ontwikkelingen zullen drukken op het resultaat van Felua-groep.

6.3.2 Regionale samenwerking

De gemeente Epe is lid van de Regio *Stedendriehoek* en werkt daarin samen met de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Deventer, Lochem, Voorst en Zutphen. De regio werkt samen volgens een strategische agenda waarvan de basis ligt in de volgende visies, te weten: de regionale structuurvisies (steden en voorlanden), de regionale economische visie en de regionale sociale agenda. Met de provincie heeft de Regio Stedendriehoek een regiocontract afgesloten voor de periode 2012-2015. Op basis van dat contract krijgt de gemeente Epe financiële middelen, onder meer voor de ontwikkeling van de dorpscentra Epe en Vaassen. Samen met partners (bedrijfsleven, onderwijs, maatschappelijke organisaties) hebben de regiogemeenten de agenda geactualiseerd. Met deze Agenda Stedendriehoek hebben de gemeenteraden van de zeven regiogemeenten ingestemd.

Regio Noord-Veluwe: Onderwijs

De toezichthoudende rol van de gemeenteraad op het openbaar onderwijs ligt voor de meeste taken nu bij de Regioraad Noord-Veluwe sinds het primair openbaar onderwijs per 1 januari 2010 is opgegaan in de Stichting Proo. Op dit moment worden voorbereidingen getroffen om per 1 januari 2014 de toezichthoudende rol over te dragen aan een Raad van Toezicht en de coördinatie van gemeentelijke taken met betrekking tot Stichting Proo en de Raad van Toezicht buiten de Regio Noord Veluwe om, in een lichtere samenwerkingsvorm te organiseren.

Regio Noord-Veluwe: Huisvesting

De woonruimteverdeling is georganiseerd op de schaal van de Regio Noord-Veluwe. Deze samenwerking is pro forma opgezegd per 1 januari 2012. Het is de bedoeling om in de toekomst voor de woonruimteverdeling samen met de gemeente Hattem en Heerde een subregio binnen de regio Noord Veluwe te gaan vormen. De verwachting is dat deze subregio in werking treedt op het moment dat een nieuwe Huisvestingswet is aangenomen.

6.3.3 GGD Noord- en Oost-Gelderland

De gemeente Epe is deelnemer in de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Noord- en Oost-Gelderland. De GGD Noord Oost Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten om de gezondheid van burgers te beschermen en te bevorderen. Gemeenten betalen voor de dienstverlening (het basistakenpakket) van de GGD via een inwonerbijdrage. Daarnaast neemt de gemeente Epe ook een aantal plusproducten af. De GGD verzorgt taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg en openbare gezondheidszorg (bijvoorbeeld vaccinaties, gezondheidsvoorlichting en inspecties kinderopvang. Ook is de GGD één van de kernpartners van het Centrum voor Jeugd en Gezin Epe.

6.3.4 Streekarchief Epe, Hattem, Heerde

De streekarchivaris en bewaarplaats wordt met gedeeld met Hattem en Heerde middels de Gemeenschappelijke regeling Streekarchief Epe, Hattem, Heerde. De bijdrage in het streekarchief betreft een deel van de salariskosten van de streekarchivaris en van de kosten van de archiefbewaarplaats.

6.3.5 Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG)

Per 1 januari 2010 is Wet op de Veiligheidsregio's van kracht en de hieraan verbonden Algemene Maatregelen van Bestuur. Een onderdeel van de Veiligheidsregio is de Geneeskundige Dienst bij Ongevallen en Rampen (GHOR). De GHOR draagt zorg voor de geneeskundige hulp in geval van crisissituaties. De gemeentelijke organisatie voor rampen en crises dient te voldoen aan een bepaald

basisniveau. Vooruitlopend op de nieuwe wet heeft de Veiligheidsregio Noordoost Gelderland een convenant gesloten met het ministerie van BZK waarin prestaties over de basisvereisten crisismanagement zijn opgenomen (melding, alarmering, opschaling, coördinatie, oefenen) om te groeien naar de vereiste wettelijke criteria.

Ook is bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de brandweezorg overgaat van gemeente naar de VNOG. In 2011 is de brandweezorg overgegaan naar het cluster Epe, Voorst en Apeldoorn (EVA) en per 1 januari 2013 is de brandweezorg volledig geregionaliseerd. Als gevolg daarvan is het aantal medewerkers in dienst bij de veiligheidsregio fors toegenomen van een paar honderd naar zeventienhonderd.

De weerstandspositie van de veiligheidsregio bevat een aantal risico's c.q. onzekerheden:

- bezuiniging BDUR: de rijksbijdrage wordt in een periode van vier jaar verminderd;
- financiële gevolgen van de werkkostenregeling voor de vrijwilligers;
- onduidelijkheid over de compensatie door het rijk van het wegvallen van de mogelijkheid om de btw over de uitgaven rechtstreeks terug te ontvangen via het BTW-compensatiefonds; verwezen wordt naar paragraaf 2 Weerstandsvermogen.
- meldkamer: de wens vanuit het ministerie van V&J om te komen tot minder meldkamers leidt tot frictiekosten bij de achterblijvende meldkamers.

De inzet vanuit Epe zal zijn dat deze risico's worden opgevangen binnen de begroting van de veiligheidsregio.

6.3.6 Circulus B.V. / nieuwe fusieorganisatie

Circulus B.V. te Apeldoorn voert voor de gemeente de gemeentelijke taak "inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen en straatreiniging" uit. Hiervoor is de gemeente met ingang van 2008 toegetreden tot de overheidsgedomineerde besloten vennootschap Circulus. De overige aandelen zijn in handen van de gemeenten Apeldoorn en Deventer. Het aandeelhouderschap van Circulus is onlosmakelijk verbonden met de DienstverleningsOvereenkomst (DVO) voor de genoemde taak.

Circulus hanteert voor de bepaling van de kostprijs van de dienstverlening een methode waarbij de (directe en indirecte) kosten worden toegerekend aan de voor de gemeenten uitgevoerde activiteiten. Periodiek vindt er een herijking plaats van deze methode. In de methodiek is geen rekening gehouden met onvoorziene gebeurtenissen. Voor het opvangen daarvan en voor het opvangen van schommelingen in het bedrijfsresultaat wordt een buffer in het eigen vermogen van Circulus B.V. opgebouwd.

Al een aantal jaren werkt Circulus B.V. intensief met Berkel Milieu N.V. samen. Berkel Milieu N.V. is het overheidsgedomineerde inzamel- en reinigingsbedrijf van de gemeenten Bronckhorst, Brummen, Doesburg, Lochem en Zutphen. In de tweede helft van 2013 heeft deze samenwerking geleid tot een juridische fusie tussen beide bedrijven waarbij met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2013 een nieuwe organisatie ontstaat. Het verwerven van aandelen in de fusieorganisatie geschiedt met gesloten beurs. Het huidige eigen vermogen in de verdwijnende ondernemingen Circulus B.V. en Berkel Milieu N.V. wordt per gemeente ingebracht in de nieuw gevormde onderneming en de gemeente ontvangt het aandeel op basis van het aantal aansluitingen (ca. 7%).

In de fusie gaan alle rechten en verplichtingen van de 'oude' vennootschappen over naar de nieuwe gezamenlijke vennootschap, een reorganisatie is niet aan de orde. De DVO's van de aangesloten gemeenten blijven van kracht en worden overgenomen door de fusieorganisatie. In financiële zin zijn er geen wijzigingen als gevolg van de fusie, met uitzondering van een bescheiden kostenverlaging in de fusieorganisatie.

6.3.7 RGV

In 2012 is de RGV Holding BV gestart met onderhandelingen om te komen tot een fusie met het Recreatieschap Achterhoek Liemers. Deze onderhandelingen zijn doorgezet in 2013 en zullen mogelijk in 2014 leiden tot een fusie.

In een speciale aandeelhoudersvergadering op 14 november 2012 is de beloningsstructuur van bestuur en directie in discussie gebracht. Dit heeft geleid tot afspraken ten aanzien van de beloningsstructuur die zijn neergelegd in de notitie "Toekomstig beloningsbeleid directie", die de Raad van Commissarissen op 4 april 2013 heeft vastgesteld. De discussie hierover in de aandeelhoudersvergadering is nog niet afgerond.

6.3.8. Publiek Private Samenwerking (PPS)

Het Publieke Private Samenwerkingsverband (PPS) is een bijzondere vorm van een verbonden partij, omdat naast de overheid ook private partijen deelnemen. Een veel voorkomende vorm van een PPS is lokale gebiedsontwikkeling. Het risicoprofiel is op financieel gebied hoog. De gemeente loopt risico over het ingebrachte geld en dient daarnaast rekening te houden met het private belang dat kan afwijken van de eigen doelstelling. Aan de andere kant kan sprake zijn van forse exploitatiewinsten waarin de gemeente kan meedelen. Epe neemt momenteel deel aan één PPS ('t Slath). Hier is sprake van een bouwclaim-model. Bij het bouwclaim-model verkopen marktpartijen grond aan de gemeente in ruil voor het recht op afname van bouwrijpe kavels. De gemeente draagt vrijwel volledig de risico's van de grondexploitatie (vergelijkbaar met actief grondbeleid). De sturingsmogelijkheden voor de gemeente zijn ook maximaal.

6.3.9. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De BNG is de 'bankier ten dienste van overheden'. Klanten zijn overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut. Ook participeert de BNG in publiek-private samenwerking (PPS). De BNG is geen bank voor particulieren. De BNG heeft een credit rating AAA van Standard & Poor's, AAA van Moody's en AAA van Fitch.

De BNG is een structuurvennootschap. Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. De gemeente Epe heeft 0,1% van het totaal geplaatst aandelenkapitaal.

Het gemiddelde dividend over de afgelopen jaren is als bate opgenomen in de begroting.

6.3.10 Vitens N.V.

Vitens zorgt er in haar verzorgingsgebied voor dat vers drinkwater bij alle klanten uit de kraan komt, vierentwintig uur per dag, zeven dagen per week. De aandelen van Vitens zijn voor 100 procent in handen van provincies en gemeenten. De gemeente Epe heeft 0,6% van het totaal geplaatst aandelenkapitaal.

Het gemiddelde dividend over de afgelopen jaren is als bate opgenomen in de begroting.

6.4 Financiën

De onderstaande bedragen zijn als jaarlijkse bijdrage en/of als vergoeding voor activiteiten per verbonden partij in de begroting opgenomen:

Verbonden partijen		Raming 2014 (in euro)
		Lasten
6.3.1	Felua-groep	5.793.000
6.3.2	Regio Stedendriehoek ⁷	79.000
	Regio Noord-Veluwe: onderwijs	1.000
	Regio Noord-Veluwe: huisvesting	12.000
6.3.3	GGD Noord- en Oost-Gelderland	444.000
6.3.4	Streekarchief Epe, Hattem, Heerde	92.000
6.3.5	Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland	1.114.000
6.3.6	Circulus B.V. / nieuwe fusieorganisatie	3.078.000
6.3.7	RGV Holding B.V.	-
		Baten
6.3.9	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	76.000
6.3.10	Vitens N.V.	91.000

⁷ Van dit bedrag wordt € 10.000 BTW terug ontvangen. Per saldo zijn daarmee de lasten € 10.000 per jaar lager.

Paragraaf 7 Grondbeleid

7.1 Inleiding

De paragraaf Grondbeleid geeft inzicht in het gemeentelijke beleid met betrekking tot de grondexploitatie. De grondexploitatie is een activiteit die voor de gemeente van groot belang is met het oog op de uitvoering van haar strategische doelstellingen.

7.2 Beleidskaders

In januari 2010 is de Nota Grondbeleid 2009 door de gemeenteraad vastgesteld. De in deze nota verwoorde uitgangspunten worden gehanteerd als kaders voor het grondbeleid van de gemeente Epe.

7.3 Grondbeleid in Epe

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van het collegeakkoord en de volgende programma's in de programmabegroting:

- Ruimte en wonen (programma 5)
- Bedrijvigheid (programma 9).

In de Nota Grondbeleid 2009 wordt gekozen voor een regisserend grondbeleid. Dit regisserend grondbeleid houdt in dat per ontwikkelingslocatie vooraf door het uitvoeren van een zogenaamde risicoscan, wordt bepaald welk beleid wordt gevoerd. Voor locaties waar het mogelijk en verantwoord is om actief grondbeleid toe te passen, kan actief grondbeleid worden uitgevoerd. Voor locaties waar de risico's te groot zijn of de uitgangspositie van de gemeente te beperkt is, kan worden gekozen voor een meer facilitair grondbeleid. Eventuele tussenvormen zijn daarbij ook mogelijk. Er kan dan bijvoorbeeld gedacht worden aan samenwerkingsverbanden met marktpartijen. Gezien de huidige crisis wordt elk risico in het grondbeleid gemeden.

De uitvoering van het grondbeleid (grondexploitatie) is als gemeentelijke taak ondergebracht bij de afdeling Strategie en Ontwikkeling (S&O). De taak bestaat hoofdzakelijk uit het aankopen en beheren van gronden, het opstellen van overeenkomsten bij particuliere gebiedsontwikkeling, het verkopen van bouwrijpe gronden, het opstellen/actualiseren van grondexploitatiebegrotingen en het financieel beheren en begeleiden van plannen van het grondbedrijf.

7.4 Ontwikkeling van plannen

Door de voortdurende crisis worden ook in Epe nog maar mondjesmaat woningen en bedrijfsgebouwen gerealiseerd. Op dit moment ziet het er ook niet naar uit dat deze situatie op korte termijn zal veranderen. Door de teruglopende verkoop van woningen zijn plannen, zoals Vulcanusterrein, Welgelegenweg en Gelders Kwartier, waar al jaren geleden gestart is met de bouw van de eerste woningen, nog steeds niet voltooid. Ook plannen waar nog begonnen moet worden met de bouw van de eerste woningen komen maar moeilijk van de grond.

7.5 Grondverwerving en grondverkoop

Grondverwerving

Het terughoudende beleid ten aanzien van de verwerving van gronden zal ook in 2014 worden voortgezet.

Verkoop kavels voor woningbouw

Door de crisis op de woningmarkt stagneert ook de verkoop van gemeentelijke bouw kavels. Op dit moment heeft de gemeente nog bouw kavels voor ca. 30 woningen beschikbaar

- Plan Warande Epe 4 woningen
- Plan voormalige Kouwenaarschool Vaassen 21 woningen
- Plan Oosterhof Vaassen 4 woningen
- Plan Oene-West 3 woningen

Verkoop bedrijfsterrein

Op de bedrijventerreinen Kweekweg en Eekterveld is nog ca. 2 ha uit te geven bedrijfsterrein beschikbaar. Evenals in de woningbouw stagneert door de crisis ook de verkoop van bedrijfsterrein.

7.6 Financiën

Het grondbeleid is van grote financiële betekenis. Het gaat om grote belangen en grote sommen geld. De resultaten van de grondexploitaties en de financiële risico's zijn van groot belang voor de algemene financiële positie van de gemeente. Decennialang konden plannen met (grote) winst worden afgesloten. Door diverse factoren zoals stijging grondverwervingskosten en de crisis staan de resultaten van de plannen onder druk. In de afgelopen jaren zijn, bij plannen waarbij door de crisis de verwachte eindresultaten naar beneden moesten worden bijgesteld, mogelijk verwachte verliezen ten laste gebracht van de reserve bouwgrondexploitatie. Daarnaast zijn gronden die nog niet in exploitatie zijn genomen voor een deel afgewaardeerd.

Het grondbedrijf in de gemeente Epe tracht in haar bedrijfsvoering risico's zoveel mogelijk te vermijden. Dit betekent o.a. dat terughoudendheid wordt betracht bij de verwerving van gronden, geprobeerd wordt de termijn tussen uitgave en inkomst (bijv. tussen bouwrijpmaken en grondverkoop) zo kort mogelijk te houden om rentekosten te besparen en kritisch te kijken naar de kosten van de inrichting van het openbaar gebied en de ambtelijke kosten. Door het twee maal per jaar actualiseren van de grondexploitatiebegrotingen wordt continu zicht gehouden op de risico's aangaande het plan en de verwachte uitkomst van de exploitatie. Analyse van wijzigingen in de grondexploitatiebegroting levert een bijdrage aan de beheersing van de risico's.

Gezien het feit dat in het verleden door het grondbedrijf in de grondexploitatie geen grote risico's zijn genomen en tijdig maatregelen zijn genomen om de gevolgen van de crisis op te vangen kan op dit moment gesproken worden van een redelijk gezond grondbedrijf.

7.7 Reserve bouwgrondexploitatie

Voor het afdekken van de risico's van de bouwgrondexploitatie is een reserve bouwgrondexploitatie gevormd. In het kader van de begroting en jaarrekening wordt op basis van de geactualiseerde grondexploitatiebegrotingen van de (momenteel 15) lopende plannen van het grondbedrijf een risico-inschatting gemaakt, die als basis dient voor de financiële vertaling naar de benodigde omvang van de benodigde reserve bouwgrondexploitatie. Onder een risico wordt verstaan de kans dat de ontwikkeling van een plan in negatieve zin afwijkt van de geformuleerde uitgangspunten (looptijd van de exploitatie, investeringen en opbrengsten). Daarnaast wordt een risicobedrag bepaald voor de overige (nog) niet in exploitatie genomen gronden. Het te hanteren model voor het berekenen van de reserve bouwgrondexploitatie is opgenomen in de Nota Grondbeleid 2009.

De benodigde reserve bouwgrondexploitatie bedraagt per 1 juli 2013 € 3.081.410. De werkelijke stand van de reserve bouwgrondexploitatie bedraagt per 1 juli 2013 € 2.996.074. Met een storting in de reserve van € 70.936 (tussentijdse winstneming) en € 14.400 (algemene dienst) wordt de reserve weer aangevuld tot het vereiste niveau.

Reserve regionaal woningbouwprogramma

Naast de reserve bouwgrondexploitatie is een reserve opgebouwd voor het opvangen van financiële tegenvallers door het schrappen of in de tijd doorschuiven van woningbouwplannen ten gevolge van de afspraken die er binnen de regio Stedendriehoek worden gemaakt over het nieuwe regionale woningbouwprogramma. Deze reserve "Regionaal woningbouwprogramma" bedraagt € 1,5 miljoen.

Paragraaf 8 Demografische ontwikkelingen

8.1 Inleiding

Bij de programmabegroting van vorig jaar is de paragraaf demografische ontwikkelingen geïntroduceerd. Aanleiding daarvoor is dat veranderingen in de bevolkingssamenstelling (zoals een afname van het inwoneraantal) impact kan hebben op de keuzes voor toekomstig beleid. In het bijzonder voor de domeinen wonen, openbare ruimte, voorzieningen, arbeidsmarkt en de gemeentelijke financiën. Deze paragraaf beoogt inzicht te geven in de demografische ontwikkelingen, de gevolgen daarvan voor de Eper samenleving en de genomen en nog te nemen maatregelen.

8.2 Beleidskaders

- Toekomstvisie Epe 2030;
- Sociale Agenda 2009-2015;
- Ruimtelijke structuurplan Epe (2006);
- Woonvisie (2013);
- Regionale structuurvisie "de Voorlanden" (2009);
- Regionale Strategische Agenda bEPS/RPA 2012-2015 (economie, arbeidsmarkt).

8.3 Demografische ontwikkelingen in Epe

Nederland staat in demografisch opzicht op een keerpunt in de ontwikkeling. De trend uit het verleden, waarbij de bevolking op nationaal niveau jaarlijks met minstens 1% groeide, is verleden tijd. De nabije toekomst gaat een ontwikkeling laten zien waarbij het bevolkingsaantal nog maar met een fractie groeit, en uiteindelijk krimpt, zo ook in Epe. Onderstaande tabel geeft de (toekomstige) demografische ontwikkeling van Epe weer.

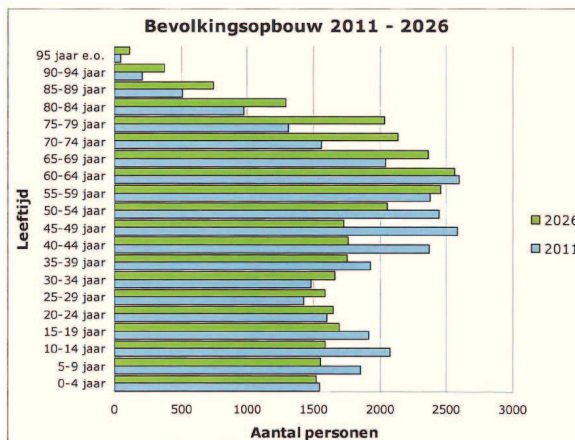
Prognose inwoners per kern:	2011	2016	2021	2026	2030	2040	Groei 2011-2040 (2011 = 1)
Emst	1.282	1.298	1.301	1.306	1.296	1.335	1,041
Epe	14.939	15.446	15.383	15.442	15.448	15.449	1,034
Oene	3.505	3.377	3.315	3.273	3.216	3.219	0,918
Vaassen	12.455	12.216	12.091	11.954	11.859	11.692	0,939
Buitengebied	680	666	675	668	663	642	0,944
Totaal	32.861	33.003	32.765	32.643	32.482	32.337	0,984

Bron: Primos 2011

Gemeente Epe heeft te maken met een licht dalend inwonersaantal. Over de periode 2011-2040 is er sprake van een daling met 1,6%. Per kern zijn er verschillen op te merken. Voor de kernen Emst en Epe geldt een bescheiden groei van 4,1% respectievelijk 3,4%. Uit de prognose blijkt een daling van het inwonersaantal in de kernen Oene (-8,2%) en Vaassen (-6,1%) en het buitengebied (-5,6%).

Naast het feit dat het bevolkingsaantal licht daalt, doen zich onderliggend talloze ontwikkelingen voor in de samenstelling van de bevolking.

Vergrijzing en ontgroening zijn twee van deze ontwikkelingen die ook in gemeente Epe zichtbaar zijn. Uit het figuur hiernaast valt af te lezen dat er in 2026 aanzienlijk meer inwoners van 65 jaar of ouder zijn (vergrijzing). Daarnaast neemt het aantal inwoners dat 19 jaar of jonger is af (ontgroening).

Bron: Primos 2011

De onderstaande prognose laat per saldo een lichte groei / stabilisatie zien van het aantal huishoudens in Epe voor de periode 2012-2040. Opmerkelijk is de explosieve stijging van het aantal huishoudens van 75-plussers. Tot 2040 is er sprake van een groei met 68%. Ook het aantal gezinnen tot 35 jaar neemt toe (met 36%). De andere groepen worden juist kleiner. Opvallend is de ontwikkeling die 1 & 2 persoonshuishoudens van 35-55 jaar en de gezinnen vanaf 35 jaar doormaken. Tot 2030 krimpen deze groepen, maar nemen daarna weer toe.

Prognose ontwikkeling aantal huishoudens naar soort		2012	2015	2020	2025	2030	2035	2040	Groei 2012-2040 (2012 = 1)
1 & 2 personen	< 35 jaar	991	1.140	1.115	1.067	1.010	945	906	0,91
	35 - 55 jaar	1.446	1.406	1.357	1.349	1.323	1.370	1.396	0,97
	55 - 75 jaar	4.105	4.189	4.180	3.937	3.790	3.593	3.318	0,81
	75 jaar en ouder	2.075	2.211	2.528	2.976	3.227	3.353	3.480	1,68
Gezin	< 35 jaar	521	514	595	689	728	715	706	1,36
	35 jaar en ouder	4.423	4.308	4.095	3.933	3.887	3.931	4.024	0,91
Totaal		13.561	13.768	13.870	13.951	13.965	13.907	13.830	1,02

Bron: Primos 2012

8.4 Koersbepaling op demografische ontwikkelingen

In voorbereiding op de nieuwe toekomstvisie heeft de gemeente Epe in 2009 een studie laten uitvoeren naar de gevolgen en consequenties van de demografische ontwikkelingen voor Epe. In de conclusie van dit onderzoek staat dat de verwachte bevolkingsdaling en de wijzigende bevolkingssamenstelling samen met andere actuele maatschappelijke ontwikkelingen (bv. decentralisaties en regionale samenwerking) om een strategische koersbepaling voor de komende jaren vraagt. Ontgroening en vergrijzing is een landelijke trend en een gevolg van de bevolkingsopbouw zoals deze zich over een langere periode ontwikkelt. Het gaat om autonome ontwikkelingen waarbij het zaak is om hier adequaat op in te spelen. De gemeente Epe wil de ontgroening en vergrijzing op een goede manier begeleiden. De hoofdlijnen staan in de Toekomstvisie Epe 2030 beschreven voor de beleidsdomeinen economie, sociaal en ruimte. Om in te spelen op de vergrijzing, ontgroening en leefbaarheid in de gemeente zal Epe een attractieve gemeente moeten zijn en blijven om te wonen, te werken, te leven en te bezoeken. Speciale focus daarbij dient te zijn het behoud van en het extra aantrekken van 20 tot 35 jarigen als potentiële toekomstige

beroepsbevolking. Invulling, operationalisering en waarmaken volgt in de strategische beleidsdocumenten en beleidskaders zoals in de toekomstvisie is aangekondigd. In 2013 is de woonvisie geactualiseerd. Bij de voorbereiding van de drie decentralisaties in het sociale domein krijgt het ook een plek. Het resulteert in een actualisatie van de Sociale Agenda.

Om in te kunnen spelen op de demografische ontwikkelingen is het van belang dat deze frequent gemonitord worden. Het gebruik van een monitor geeft inzicht in de feitelijke cijfers en de toekomstprognose. Dit geeft ondersteuning in de te maken keuzes op diverse beleidsterreinen. Er is een structureel budget geraamd (€ 5.000) voor het periodiek actualiseren van de monitor. De monitor bestaat uit zowel een kwantitatief deel als een kwalitatief deel. Het kwantitatieve deel bestaat uit het actualiseren van de feitelijke bevolkingscijfers en de toekomstprognoses op basis van het Primosprognose model, dat landelijk en provinciaal breed gebruikt wordt (zie paragraaf 8.3 hiervoor). Het kwalitatieve deel bestaat uit een analyse van de achtergronden van personen die uit gemeente Epe vertrokken zijn. Door kenmerken zoals “nieuwe” gemeente, leeftijd, soort huishouden in kaart te brengen kunnen we vaststellen naar welke gemeente(n) de meeste mensen verhuizen en welke groepen oververtegenwoordigd zijn. Tevens kan op basis van deze gegevens een (kwalitatieve) inschatting gemaakt worden van de reden van verhuizing.

8.5 Beleid gericht op gevolgen van demografische ontwikkelingen

Het beleid op de terreinen wonen, openbare ruimte, voorzieningen en arbeidsmarkt worden ten aanzien van de demografische ontwikkelingen hierna verder in kaart gebracht. Naar verwachting de vier beleidsterreinen waar de kosten het meest kunnen stijgen.

Wonen

Wat zijn de effecten voor het domein wonen en overige bebouwing?

Epe vergrijsd en ontgroent. Het aantal 75-plussers groeit fors (2040: + 72%). Het aantal 1 en 2 persoonshuishoudens daalt. Het aantal gezinnen neemt af, maar de prognose is dat na 2030 deze groep weer toeneemt. Verder daalt het aantal personen dat in een huis woont (huishoudenverdunding). Het effect van deze ontwikkelingen op het domein wonen is dat de bestaande woningvoorraad niet aansluit bij de veranderende bevolkingssamenstelling.

Wat willen we bereiken?

Een woningvoorraad realiseren die afgestemd is op de veranderende bevolkingssamenstelling. Een situatie waarin senioren zolang mogelijk zelfstandig in hun woning verblijven en daartoe vroegtijdig maatregelen treffen om de levensloopgeschiktheid van woningen te vergroten. Daarnaast dient de woningvoorraad geschikt gehouden te worden voor jongeren en starters.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Voldoende betaalbare woningen beschikbaar krijgen voor starters, alleenstaanden en huishoudens met een laag inkomen. Het bevorderen van de doorstroming van senioren naar levensloopgeschikte woningen en experimenteren met adaptief programmeren (vraaggericht bouwen);
- Inzet van de starterslening. Bij de MJB 2015-2018 dient beoordeeld te worden in hoeverre de starterslening wordt gecontinueerd;
- Samen met maatschappelijke partners een plan van aanpak opstellen gericht op het langer zelfstandig thuis kunnen wonen van ouderen;
- Juridische richtlijnen ontwikkelen om actief woningen uit de markt te halen waarnaar geen vraag is en het aantal woningen dat daarmee vrijkomt in te zetten op prioritaire locaties. Welke locaties dit zijn, moet nog worden vastgesteld. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan leegstaande panden op beeldbepalende locaties, vrijkomende agrarische gebouwen en landgoederen.
- Samen met de Provincie Gelderland (omgevingsvisie) en de Regio Stedendriehoek (nieuwe Agenda) de problematiek van de leegstaande panden op de agenda zetten en proberen te komen tot creatieve en innovatieve oplossingen, ook omdat wonen gezien de beschikbare plancapaciteit doorgaans geen optie is.

Toelichting:

Een belangrijk gegeven is dat de woningvoorraad of in eigendom van particulieren, of in eigendom van verhuurders, zoals Triada is. De directe invloed van de gemeente Epe op het domein wonen – vooral als het de bestaande woningvoorraad betreft – is dus beperkt.

Openbare ruimte

Wat zijn de effecten voor het domein openbare ruimte?

Vergrijzing leidt tot een toenemende behoefte aan een sociaal en fysiek goed toegankelijke openbare ruimte die bovendien voldoende recreatieve mogelijkheden biedt (grotere parkeervakken, andere speeltoestellen, meer straatmeubilair wat flexibel inzetbaar is, wandelroutes). De verwachting is dat er in toenemende mate braakliggende percelen en leegstaande winkel- en kantoorgebouwen in de gemeente ontstaan.

Wat willen we bereiken?

Realiseren van een duurzame, schone en veilige leefomgeving die toegankelijk is voor alle mensen, die bijdraagt aan de leefbaarheid en uitnodigt tot participatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Opstellen en uitwerken van een maatregelenpakket met een prioritering van activiteiten om de toegankelijkheid (sociaal/fysiek) van de openbare ruimte te verbeteren;
- Toepassen van de methodiek "wijk- en buurtgericht werken". Samen met ketenpartners op het gebied van leefbaarheid per wijk een wijkplancycclus uitwerken (bestaande uit: wijkanalyse, wijkagenda, wijkprogramma).

Voorzieningen

Wat zijn de effecten voor het domein voorzieningen (sport, welzijn, cultuur en onderwijs)?

De samenstelling van de bevolking verandert: toenemend aantal ouderen, afname jongeren. Inspelen op deze trend is onder meer te trachten jonge gezinnen met kinderen te behouden en zich in Epe te laten vestigen. Een herijking van het voorzieningenaanbod is nodig vanuit de veranderende vraag en behoefte. Dit wordt nog eens versterkt door de drie decentralisaties in het sociale domein, waarbij een kostenbesparing gerealiseerd dient te worden. Gevolg zal zijn dat er een groter beroep komt op algemene welzijnsvoorzieningen. Inzet van inwoners (vrijwilligerswerk) heeft een belangrijke rol om het voorzieningenniveau in stand te houden.

Door afname van het leerlingenaantal zijn er minder schoolgebouwen nodig.

Wat willen we bereiken?

Een voorzieningenniveau dat afgestemd is op de bevolkingssamenstelling. Het dient bij te dragen aan een goed woon- en leefklimaat voor ouderen, jeugd en jonge gezinnen.

Wat gaan we doen?

- Het versterken van vrijwilligerswerk en -zorg in wijken en buurten door onder meer in te zetten op wijkgericht werken, het faciliteren van vrijwilligersorganisaties en het laten ondersteunen van vrijwilligers(organisaties) door professionele organisaties.
- Vaststellen van het minimale basisvoorzieningenniveau. Vanuit een vastgesteld basisvoorzieningenniveau in combinatie met het project Accommodaties II zal de komende jaren gewerkt worden aan de vernieuwing en logische spreiding van een aantal accommodaties in welzijn en sport;
- In overleg met het onderwijs bepalen hoe om te gaan met afname van het leerlingenaantal. Schoolgebouwen zijn niet meer uitsluitend gericht op het invullen van de onderwijsfunctie maar bieden ook plaats aan functies zoals kinder-/peuteropvang, culturele vorming en sportactiviteiten. Ze vervullen een belangrijke dorps-/wijkfunctie.
- Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen (IHP) uitwerken met daarin meegenomen de demografische ontwikkelingen en de positie van scholen in de samenleving (dorp en wijk).

Arbeidsmarkt (lokale economie en werkgelegenheid)

Wat zijn de effecten voor het domein arbeidsmarkt?

Afname van de potentiële beroepsbevolking door het toenemende aantal ouderen en afnemende aantal jongeren. Als gevolg hiervan zal er een krappe arbeidsmarkt ontstaan waarbij de vraag naar arbeidskrachten het aanbod overstijgt.

Wat willen we bereiken?

Versterken van de economische structuur door verdere modernisering en innovatie. De gemeente als een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven en werknemers. Naast de lokale insteek is een

intensieve samenwerking in de Regio Stedendriehoek nodig met bedrijven, maatschappelijke organisaties en gemeenten.

Wat gaan we doen?

- Aandacht voor aansluiting onderwijs en werk. De komende jaren wordt ingezet op een goede aansluiting tussen werkgevers/sectoren en onderwijs, leren in de praktijk voor de gehele beroepsbevolking en het inrichten servicepunten voor de speerpuntbranches. Daarnaast ligt de focus op het realiseren van “van werk naar werk” om zo werkloosheid te voorkomen.
- Bieden van een goed vestigingsklimaat voor bedrijven en organisaties. Dit uit zich in goede voorwaarden en faciliteiten en mogelijkheden in het kader van “het nieuwe werken”, zoals bedrijfsverzamelgebouwen.
- Een extra focus in de ontwikkeling van de speerpuntsectoren zorg en recreatie/toerisme. Met aandacht voor onderscheidende elementen daarin draagt het bij aan een goed woon- en leefklimaat en aan werkgelegenheid.

Financiën

Demografische ontwikkelingen zullen wijzigingen in het uitgavenpatroon tot gevolg hebben.

Bijvoorbeeld door daling van leerlingenaantallen, aanpassing van voorzieningen in de openbare ruimte, toename van gebruik woon- en werkvoorzieningen door ouderen en leegstand/aanpassing van accommodaties.

Binnen de bestaande beleidsstructuur en beschikbare budgetten zullen scherpe keuzes nodig zijn om binnen het huidige financieel kader te blijven, dat weinig ruimte biedt voor uitbreiding van budgetten.

Wel is een eenmalig budget beschikbaar van € 275.000 waarmee ingespeeld kan worden op de effecten van demografische ontwikkelingen op het gemeentelijk beleid.

DEEL 3

FINANCIËLE BEGROTING

Financiële begroting

In de financiële begroting zijn opgenomen: (1) het overzicht van baten en lasten en (2) de uiteenzetting van de financiële positie.

Overzicht baten en lasten

Het overzicht van baten en lasten bevat:

- Het saldo per programma, het begrote resultaat voor en na bestemming, het begrote bedrag voor onvoorzien en het overzicht van de geraamde algemene dekkingsmiddelen
- overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten
- prijzen, lonen en rente.

Het saldo per programma en het begrote resultaat voor en na bestemming

Programma / omschrijving <i>bedragen x € 1.000</i>	2014	2015	2016	2017
1. Opgroeien in Epe	-5.518	-5.527	-5.486	-5.495
2. Actief in Epe	-3.356	-3.403	-3.403	-3.413
3. Zorg en opvang	-7.039	-6.932	-6.910	-6.855
4. Leefbaar en veilig	-2.077	-2.073	-2.073	-2.073
5. Ruimte en wonen	-2.224	-1.978	-1.941	-1.901
6. Epe op orde	-5.990	-6.023	-6.076	-6.104
7. Duurzaamheid	373	420	420	420
8. Toezicht en handhaving	-1.143	-1.143	-1.143	-1.143
9. Bedrijvigheid	-646	-597	-597	-597
10. Weer aan het werk	-2.699	-2.732	-2.732	-2.732
11. Bestuur en organisatie	-4.528	-3.981	-3.645	-3.722
Subtotaal programma's	-34.847	-33.969	-33.586	-33.615
<u>Algemene dekkingsmiddelen:</u>				
- Lokale heffingen	5.871	6.114	6.211	6.292
- Algemene uitkering	27.488	26.137	26.313	26.170
- Dividend	159	159	159	159
- Saldo financieringsfunctie	-682	-682	-682	-682
- Overige algemene dekkingsmiddelen	2.009	2.009	2.009	2.009
12. Algemene dekkingsmiddelen	34.845	33.737	34.010	33.948
Onvoorzien	-67	-67	-67	-67
Begroot resultaat voor bestemming	-69	-299	357	266
<u>Toevoeging / onttrekking aan reserves totaal:</u>	<u>87</u>	<u>329</u>	<u>-334</u>	<u>-261</u>
Programma 1: Opgroeien in Epe	-22	-22	-22	-22
Programma 2: Actief in Epe	-14	-14	-14	-14
Programma 3: Zorg en opvang	0	0	0	0
Programma 4: Leefbaar en veilig	16	-14	-35	-41
Programma 5: Ruimte en wonen	-132	-507	-507	-507
Programma 6: Epe op orde	-134	-134	-134	-134
Programma 7: Duurzaamheid	97	47	47	47
Programma 8: Toezicht en handhaving	0	0	0	0
Programma 9: Bedrijvigheid	50	566	0	0
Programma 10: Weer aan het werk	112	112	112	112
Programma 11: Weer aan het werk	-91	90	14	93
Programma 12: Algemene dekkingsmiddelen	205	205	205	205
Begroot resultaat na bestemming	18	30	23	5

Het BBV schrijft voor dat mutaties in de reserves afzonderlijk worden opgenomen als bestemming van het exploitatieresultaat. Daarom wordt eerst het resultaat vóór bestemming bepaald, vervolgens worden de mutaties in de reserves weergegeven. De uitkomst is het resultaat na bestemming van het saldo. Voor een specificatie van de mutaties in de reserves wordt verwezen naar bijlage 9.

In de financiële specificaties per programma wordt inzicht gegeven in de baten en lasten per afzonderlijk programma en wordt een analyse gegeven van de verschillen die zijn ontstaan tussen de begrote bedragen in 2013 en 2014. Dit betreft de bestaande baten en lasten, uitgaande van het bestaande beleid. De 'budgetaanpassingen' als gevolg van het nieuwe beleid zijn in de Beleidsbegroting (programmaplan) toegelicht.

Algemene Dekkingsmiddelen: Lokale heffingen

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Onroerende-zaakbelasting	4.667	4.603	5.003	5.210	5.307	5.388
Hondenbelasting	115	113	111	111	111	111
Precariobelasting	47	41	46	46	46	46
Forensenbelasting	334	267	255	255	255	255
Toeristenbelasting	562	648	644	680	680	680
Opbrengst algemeen ⁸	48	43	47	47	47	47
Totaal bruto opbrengst	5.773	5.715	6.106	6.349	6.446	6.527
Kosten	256	260	235	235	235	235
Totaal netto opbrengst	4.973	5.455	5.871	6.114	6.211	6.292

Voor een toelichting op de belastingopbrengsten wordt verwezen naar de Paragraaf 1: Lokale Heffingen.

Prijzen, lonen en rente

Bij het opstellen van deze (meerjaren)begroting zijn de volgende percentages gehanteerd:

	2014	2015	2016	2017
Prijsstijging	1,60%	0,90%	0,90%	0,90%
Loonsomstijging	2,00%	0,90%	0,90%	0,90%
Rente kort geld	1,00%	1,00%	2,00%	2,00%
Rente lang geld	2,75%	2,75%	3,50%	3,50%

De berekeningen van de autonome loon- en prijsstijgingen zijn gebaseerd op de indicaties die hiervoor gegeven zijn m.b.t. de ontwikkeling van het BBP en de verwachte loonstijging waar de meicirculaire 2013 van uit gaat. Voor de jaren 2015 t/m 2017 wordt voor zowel de lonen als de prijzen en de inkomsten uitgegaan van een stijgingspercentage van jaarlijks 0,9%.

Voor de bepaling van het te hanteren rentepercentage wordt de lange termijn visie van De Nederlandse Bank gehanteerd. Gelet op de prognose van de Nederlandsche Bank zijn de rentepercentages tijdelijk verlaagd.

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4: Financiering.

⁸ Opbrengst algemeen omvat de terug te vorderen invorderingskosten.

Overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten

Een overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten is van belang om het materiële evenwicht van de begroting te kunnen beoordelen. Hiervoor geldt dat structurele lasten dienen te worden gedekt door structurele baten.

<i>Bedragen in € 1.000</i>		Incidentele lasten				Incidentele baten			
Programma		2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
1. Opgroeien in Epe		72	50	-	-	-	-	-	-
2. Actief in Epe		10	3	3	-	-	-	-	-
3. Zorg en Opvang		226	35	-	-	150	35	-	-
4. Leefbaar en veilig		44	-	-	-	-	-	-	-
5. Ruimte en wonen		883	500	-	-	1.063	525	-	-
6. Epe op orde		126	250	-	-	-	-	-	-
7. Duurzaamheid		90	30	20	-	29	-	-	-
8. Toezicht en handhaving		-	-	-	-	-	-	-	-
9. Bedrijvigheid		350	75	-	-	-	-	-	-
10. Weer aan het werk		-	-	-	-	298	-	-	-
11. Bestuur en Organisatie		610	496	5	-	28	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen		-	-	-	-	167	-	-	-
Mutaties in reserves		3.477	30	40	-	2.906	835		
Totaal		5.888	1.469	68	-	4.640	1.395	-	-
Saldo lasten min baten						1.248	74	68	-

Uit het overzicht blijkt dat het begrotingsresultaat wordt beïnvloed door *incidentele* baten en lasten. De incidentele lasten zijn hoger dan de incidentele baten.

Conclusie: de *structurele* lasten worden gedekt door *structurele* baten. Er is daarom sprake van een meerjarig sluitende begroting.

Uiteenzetting van de financiële positie

In de uiteenzetting van de financiële positie worden de consequenties opgenomen van het beleid dat in de begroting is opgenomen. Het betreft het beleid dat al voor de begrotingsbehandeling is aanvaard én het beleid dat met het vaststellen van de begroting wordt aanvaard.

De volgende onderwerpen komen aan de orde:

- Financiële gevolgen van het bestaande en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen
- Investerings (economisch / maatschappelijk nut)
- Investerings (vervanging / uitbreiding)
- Financiering
- Stand en verloop reserves en voorzieningen

Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid dat in de programma's is opgenomen

De uitkomst van de jaarlijkse afweging in het kader van het begrotingsproces, is samengevat in het volgende overzicht van de cumulatieve ontwikkeling van lasten en baten. Voor een gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar de bijlagen bij deze begroting.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2014	2015	2016	2017
Bestaand beleid (budgetprognose)	- 676	- 937	- 716	- 828
Nieuw beleid vorige meerjarenbegroting	- 29	- 64	- 89	+ 11
Investeringsvorige meerjarenbegroting	- 107	- 284	- 358	- 393
Nieuw beleid huidige meerjarenbegroting	- 105	- 80	- 40	0
Investeringshuidige meerjarenbegroting	- 0	- 0	- 0	0
Dekkingsmiddelen	935	1.395	1.225	1.215
Saldo meerjarenbegroting	18	30	23	5

Investerings

Dit onderdeel bevat een totaal overzicht van de investeringen die de gemeente gepland heeft in het meerjareninvesteringsplan 2014-2017. Voor een gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar de bijlagen bij deze begroting. Het hier gegeven inzicht in de investeringen is een onderverdeling naar investeringen met een economisch nut en investeringen met een maatschappelijk nut en daarnaast naar vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen.

<i>Investeringsbedragen x € 1.000</i>	2014	2015	2016	2017
Economisch nut	2.956	2.556	1.971	1.626
Maatschappelijk nut	1.387	1.684	910	221
Totale investeringen	4.343	4.240	2.881	1.847
Vervangingsinvesteringen	4.079	4.103	2.271	1.847
Uitbreidingsinvesteringen	264	137	610	0
Totale investeringen	4.343	4.240	2.881	1.847

Financiering

Hiervoor wordt verwezen naar de Paragraaf Financiering.

Stand en verloop reserves en voorzieningen

Voor het verloop van de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar bijlage 9.

Financiële specificatie programma 1 Opgroeien in Epe

Bedragen * € 1.000		Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lasten bestaand beleid		5.636	6.273	5.757	5.711	5.711	5.711
Lasten nieuw beleid				98	158	117	126
Lasten totaal		5.636	6.273	5.855	5.869	5.828	5.837
Baten bestaand beleid		374	347	337	342	342	342
Baten nieuw beleid							
Baten totaal		374	347	337	342	342	342
Saldo		-5.262	-5.926	-5.518	-5.527	-5.486	-5.495

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 1 van deel 1 van de programmabegroting. • In 2013 is (conform de begroting) incidenteel een extra toevoeging gedaan aan de voorziening onderhoud buitenzijde schoolgebouwen en gymlokalen. In 2014 vervalt de extra toevoeging. • In 2013 zijn in de begroting eenmalig middelen beschikbaar gesteld voor het opstellen van een integraal huisvestingsplan onderwijsvoorzieningen 2014-2017. In 2014 vervalt dit bedrag. • In de meicirculaire is de decentralisatie-uitkering voor Centra voor Jeugd en Gezin verhoogd met € 24.000 (algemene uitkering, programma 12). Voor de overeenkomstige uitgaven is een stelpost opgenomen in de begroting 2014 (budgettair neutraal). • De kinderopvangtoeslag voor doelgroep ouders wordt niet meer verstrekt door gemeenten en het UWV. De verstrekking vindt nu plaats door de belastingdienst. In de meicirculaire is de algemene uitkering als gevolg hiervan verlaagd (programma 12). • In verband met de realisatie van de unilocatie Wachtelenberg/Hoge Weerd zijn in 2013 eenmalige middelen in de begroting opgenomen (dekking uit reserve). Omdat het incidentele middelen betreft, zijn deze niet opnieuw geraamd in 2014.	-98 34 15 -24 16 53

Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2014 van restantbudgetten uit 2013 en mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	422
Totaal mutatie lasten	418
Baten:	
Kleine verschillen	-10
Totaal mutatie baten	-10
Saldo programma mutatie	408

Financiële specificatie programma 2 Actief in Epe

Bedragen * € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lasten bestaand beleid	5.255	4.775	3.982	3.982	3.982	3.982
Lasten nieuw beleid			-25	22	22	32
Lasten totaal	5.255	4.775	3.957	4.004	4.004	4.014
Baten bestaand beleid	747	753	601	601	601	601
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	747	753	601	601	601	601
Saldo	-4.508	-4.022	-3.356	-3.403	-3.403	-3.413

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 2 van deel 1 van de programmabegroting.	25
• De rijksbijdrage voor volwasseneneducatie is verlaagd naar € 67.000 (zie onder de baten). De uitgavenraming is overeenkomstig verlaagd, waardoor dit budgettair neutraal verloopt.	151
• In 2013 waren diverse incidentele budgetten beschikbaar. Het betreft de bouw van de PWA-hal, de trainingsverlichting op de sportparken Kouwenaar/Egelbeek, de renovatie van de kleedkamers op het sportpark Kweekweg, beregeningspompen voor sportverenigingen, de bijdrage aan Agios (amendement begroting 2013), frictiekosten (i.v.m. ombuigingen) bij een welzijnsinstelling en aanpassingen en onderhoud aan wijkgebouwen. Deze budgetten zijn in 2014 vervallen.	331
• De deelname aan de Brede impuls combinatiefuncties is uitgebreid van 4,6 fte naar 6,5 fte. Hiervoor is de uitgavenraming verhoogd. Dit is mogelijk omdat de gemeente hiervoor extra middelen ontvangt in de algemene uitkering (programma 12).	-37
• In 2013 is in het kader van het overdragen van beheer en onderhoud van de buitensportaccommodaties een eenmalige subsidie verstrekt voor de overname van de verlichtingsinstallaties door diverse verenigingen. In 2014 vervalt dit bedrag.	48

Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2014 van restantbudgetten uit 2013 en mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	300
Totaal mutatie lasten	818
Baten:	
De rijksbijdrage voor volwasseneneducatie is verlaagd naar € 67.000. De uitgavenraming is evenredig verlaagd (zie onder de lasten), waardoor dit budgettair neutraal verloopt.	-151
Overige kleine verschillen	-1
Totaal mutatie baten	-152
Saldo programma mutatie	666

Financiële specificatie programma 3 Zorg en opvang

<i>Bedragen * € 1.000</i>		Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lasten bestaand beleid		7.945	7.978	8.167	8.060	8.038	7.983
Lasten nieuw beleid				-15	-15	-15	-15
Lasten totaal		7.945	7.978	8.152	8.045	8.023	7.968
Baten bestaand beleid		1.278	954	1.113	1.113	1.113	1.113
Baten nieuw beleid							
Baten totaal		1.278	954	1.113	1.113	1.113	1.113
Saldo		-6.667	-7.024	-7.039	-6.932	-6.910	-6.855

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 3 van deel 1 van de programmabegroting. • Voor de uitvoering van huishoudelijke verzorging is een nieuw contract afgesloten per 1 maart 2013. Door de prijsafspraken in het nieuwe contract ontstaat een voordeel. • Door o.a. een hogere decentralisatie-uitkering, meer inkomsten uit eigen bijdrage huishoudelijke verzorging en lagere kosten huishoudelijke verzorging als gevolg van een nieuw contract wordt de stelpost uitgaven WMO evenredig verhoogd. Per saldo verloopt dit budgettair neutraal. • Epe is trekker van het project Basisinfrastructuur 'De Kanteling' in Stedendriehoekverband, dat deel uitmaakt van de "participatie kwetsbare groepen". Er is sprake van cofinanciering, waarbij de bijdrage van de gemeente bestaat uit de inzet van uren (van zowel Epe als andere deelnemende gemeenten) en de inhuur van derden. Daarnaast wordt rekening gehouden met inbreng door maatschappelijke organisaties. Voor de kosten van derden is een uitgavenraming opgenomen, welke wordt gedekt door de middelen die de provincie beschikbaar stelt (zie onder de baten).	15 287 -440 -150

• Met ingang van 2013 is een nieuwe Wet Inburgering in werking getreden en met ingang van 2014 ontvangt de gemeente geen financiële middelen van de rijksoverheid meer hiervoor. De inburgeraar moet zelf zijn inburgering gaan financieren. Zowel de baten van het rijk als de lasten van de inburgeringstrajecten zijn afgeraamd. Doordat ook de uitvoeringskosten kunnen worden afgeraamd ontstaat per saldo een voordeel.	135
• In 2012 en 2013 zijn eenmalige bedragen beschikbaar gesteld t.b.v. de decentralisatie van de taak begeleiding (AWBZ). In de meicirculaire 2013 is bekend gemaakt dat ook voor 2014 eenmalige middelen worden ontvangen. Hier tegenover zijn uitgaven geraamd op dit product. Zowel de inkomsten als de uitgaven zijn lager in 2014 ten opzichte van 2013.	90
• De subsidieregeling Toegankelijkheid Openbare gebouwen (2011 t/m 2013) is per 2014 vervallen, waardoor er geen lasten meer zijn en er geen onttrekking aan de reserve meer plaatsvindt. Dit verloopt budgettair neutraal.	72
• Het budget voor dure woningaanpassingen kan naar beneden worden bijgesteld. Omdat de hoeveelheid woningaanpassingen en de kosten verschillen per aanvraag en per jaar, wordt uitgegaan van het gemiddelde benodigde budget van de afgelopen jaren.	50
• Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2014 van restantbudgetten uit 2013 en mutaties in de kapitaallasten en in de urenrekening leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	-231
• Overige kleine verschillen	-2
Totaal mutatie lasten	-174

Baten:

• Op basis van cofinanciering stelt de provincie Gelderland middelen beschikbaar voor de uitvoering van het project Basisinfrastructuur 'De Kanteling' in Stedendriehoekverband, dat deel uitmaakt van de "participatie kwetsbare groepen".	150
• Met ingang van 2014 ontvangt de gemeente geen middelen meer van de rijksoverheid voor de uitvoering van de inburgering. Op basis van de nieuwe Wet Inburgering, welke in 2013 in werking is getreden, moet de inburgeraar zelf zijn inburgering financieren. Zowel de baten als de lasten vervallen.	-90
• Door de vergrijzing neemt het aantal afgenomen uren huishoudelijke verzorging steeds verder toe, waardoor eveneens de inkomsten uit eigen bijdragen toenemen.	95
• Overige kleine verschillen	4
Totaal mutatie baten	159

Saldo programma mutatie

-15

Financiële specificatie programma 4 Leefbaar en veilig

<i>Bedragen * € 1.000</i>		Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lasten bestaand beleid		1.898	1.980	2.043	2.079	2.079	2.079
Lasten nieuw beleid				40			
Lasten totaal		1.898	1.980	2.083	2.079	2.079	2.079
Baten bestaand beleid		54	6	6	6	6	6
Baten nieuw beleid							
Baten totaal		54	6	6	6	6	6
Saldo		-1.844	-1.974	-2.077	-2.073	-2.073	-2.073

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 4 van deel 1 van de programmabegroting.	-40
• De gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland is in 2014 hoger als gevolg van indexatie van de bijdrage. Daarnaast is de bijdrage verhoogd met het in het kader van de regionalisering van de basisbrandweerzorg afgesproken bedrag voor vervangingsinvesteringen in materieel (conform de meerjarenbegroting).	-51
• Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2014 van restantbudgetten uit 2013 en mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	-27
• Overige kleine verschillen	15
Totaal mutatie lasten	-103

Baten:

• Geen verschillen	0
Totaal mutatie baten	0

Saldo programma mutatie **-103**

Financiële specificatie programma 5 Ruimte en wonen

Bedragen * € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lasten bestaand beleid	9.512	7.478	5.362	5.206	5.134	5.134
Lasten nieuw beleid			414	59	69	29
Lasten totaal	9.512	7.478	5.776	5.265	5.203	5.163
Baten bestaand beleid	6.897	5.966	3.552	3.287	3.262	3.262
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	6.897	5.966	3.552	3.287	3.262	3.262
Saldo	-2.615	-1.512	-2.224	-1.978	-1.941	-1.901

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 5 in deel 1 van de programmabegroting.	-414
• Door de economische ontwikkelingen is de raming van de uitgaven van de bouwgrondexploitatie in 2014 lager dan in 2013. Het saldo van de inkomsten en uitgaven van de bouwgrondexploitatie wordt overgeboekt naar de post 'onderhanden werk', waardoor dit geen effect heeft op het saldo van de begroting (zie ook de baten).	1.293
• In 2013 zijn investeringsbudgetten beschikbaar gesteld voor de voorbereiding en uitvoering van de structuurvisie / herinrichting van de dorpscentra. Omdat het om incidentele bedragen gaat, staan deze niet meer in de begroting 2014.	571
• De in 2013 geraamde bedragen voor advieskosten met betrekking tot aanpassing van de bestemmingsplannen centrum Epe en centrum Vaassen, alsmede het bestemmingsplan buitengebied zijn conform de meerjarenraming in 2014 verlaagd.	30
• Als gevolg van de economische situatie neemt het aantal initiatieven voor wijziging van bestemmingsplannen af. De raming voor advieskosten is hierdoor naar beneden bijgesteld. Deze kosten kunnen niet meer worden doorberekend aan derden, waardoor ook de raming van de inkomsten naar beneden is bijgesteld (zie onder de baten).	11
• De raming voor de bijdrage aan de regio Noord-Veluwe in verband met woonruimteverdeling is vanaf 2014 opgenomen onder bestuurlijke samenwerking (programma 11).	16

• Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2014 van restantbudgetten uit 2013 en mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	177
• Overige kleine verschillen	18
Totaal mutatie lasten	1.702

Baten:

• Door de economische ontwikkelingen is de raming van de inkomsten van de bouwgrondexploitatie in 2014 lager dan in 2013. Het saldo van de inkomsten en uitgaven van de bouwgrondexploitatie wordt overgeboekt naar de post 'onderhanden werk', waardoor dit geen effect heeft op het saldo van de begroting (zie ook de lasten).	-1.518
• Als gevolg van de economische situatie neemt het aantal initiatieven voor wijziging van bestemmingsplannen af. Hierdoor nemen de inkomsten als gevolg van de doorberekening van ambtelijke kosten en advieskosten af (zie ook onder de lasten).	-64
• In de ramingen van 2013 is een eenmalige bate opgenomen in verband met de verkoop van het voormalige gemeentehuis. Deze raming vervalt in 2014. De inkomst wordt gestort in een reserve t.b.v. extra afschrijvingen; dit verloopt budgetneutraal.	-778
• Incidentele verschillen als gevolg van eenmalig geraamde inkomsten (herinrichting centra) leiden tot een nadeel op dit programma.	-54
Totaal mutatie baten	-2.414

Saldo programma mutatie	-712
--------------------------------	-------------

Financiële specificatie programma 6 Epe op orde

Bedragen * € 1.000						
	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten bestaand beleid	6.336	7.003	6.960	6.963	6.978	7.006
Lasten nieuw beleid			45	75	113	113
Lasten totaal	6.336	7.003	7.005	7.038	7.091	7.119
Baten bestaand beleid	1.143	1.063	1.015	1.015	1.015	1.015
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	1.143	1.063	1.015	1.015	1.015	1.015
Saldo	-5.193	-5.940	-5.990	-6.023	-6.076	-6.104

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 6 in deel 1 van de programmabegroting. • Uit het concept van het nieuwe beleidsplan voor het onderhoud van de wegen en het uitvoeringsplan voor de vervanging van de openbare verlichting blijkt dat een verhoging van de raming van de stortingen in de gevormde voorziening en reserve noodzakelijk is. Dit leidt tot een structurele kostenverhoging met ingang van 2014. • In 2013 waren incidentele budgetten beschikbaar voor het opstellen van een wegenbeleidsplan en een bruggenbeleidsplan. Deze budgetten zijn in 2014 vervallen. • Omdat de kosten van gladheidbestrijding moeilijk zijn in te schatten wordt het budget bepaald aan de hand van de gemiddelde werkelijke kosten van de afgelopen 5 jaar. Doordat de afgelopen jaren de werkelijke kosten als gevolg van slechtere weersomstandigheden zijn gestegen, stijgt ook de raming voor 2014. • In 2013 zijn op basis van het meerjareninvesteringsplan 2013 voor diverse verkeers- en vervoersprojecten budgetten beschikbaar gesteld. Deze budgetten zijn (gezien het incidentele karakter) in 2014 vervallen. • In 2013 was een incidenteel extra budget beschikbaar voor subsidie in het kader van restauratie en onderhoudskosten van monumenten. Dit extra budget werd gedekt uit de reserve onderhoud gemeentelijke monumenten. In 2014 is dit extra budget vervallen. Doordat ook de dekking weg valt heeft dit per saldo geen invloed op de begroting.	-45 -500 40 -48 235 10

• In 2013 zijn incidentele budgetten beschikbaar gesteld voor de grondverwerving ten behoeve van natuurcompensatie en voor de uitvoering van het groenstructuurplan. Deze budgetten zijn in 2014 vervallen.	87
• In 2013 is het project bosbeheer stormschade afgerond. Het budget en de dekking daarvan uit de reserve komt hiermee in 2014 te vervallen.	15
• Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2014 van restantbudgetten uit 2013 en mutaties in de kapitaallasten en in de urenrekening leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	198
• Overige kleine verschillen	6
Totaal mutatie lasten	-2
Baten:	
• De inkomsten uit subsidie die voor diverse in 2013 uitgevoerde verkeers- en vervoersprojecten beschikbaar waren zijn in 2014 vervallen.	-38
• Overige kleine verschillen	-10
Totaal mutatie baten	-48
Saldo programma mutatie	-50

Financiële specificatie programma 7 Duurzaamheid

<i>Bedragen * € 1.000</i>		Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lasten bestaand beleid		5.188	6.734	6.024	6.027	6.027	6.027
Lasten nieuw beleid				50			
Lasten totaal		5.188	6.734	6.074	6.027	6.027	6.027
Baten bestaand beleid		6.004	6.402	6.447	6.447	6.447	6.447
Baten nieuw beleid							
Baten totaal		6.004	6.402	6.447	6.447	6.447	6.447
Saldo		816	-332	373	420	420	420

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 7 in deel 1 van de programmabegroting.	-50
• De medewerkers die uitvoering gaven aan de Wet Milieubeheer zijn met ingang van april 2013 in dienst getreden bij de OVIJ. De personeelskosten van het 1e kwartaal 2013 kwamen nog voor rekening van de gemeente, waardoor de bijdrage aan de OVIJ in 2013 incidenteel lager uitviel. In 2014 is een volledig jaar geraamd.	-106
• In 2013 was een incidenteel budget beschikbaar voor het versneld afschrijven van investeringen in riolering waarmee de structurele kapitaallasten verlaagd konden worden. In 2014 is deze stelpost vervallen. De extra afschrijving in 2013 wordt gedekt door een onttrekking aan de reserve, waardoor dit budgetneutraal verloopt.	518
• Voor de uitvoering van projecten in het kader van het duurzaamheidsprofiel van de gemeente zijn, conform besluitvorming in 2013, middelen in de begroting opgenomen. Deze middelen worden gedekt uit de reserve cofinanciering, waardoor dit geen effect heeft op het saldo.	-40
• Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2014 van restantbudgetten uit 2013 en mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	326
• Overige kleine verschillen	12
Totaal mutatie lasten	660

Baten:

• Conform de gemaakte afspraken ontvangen de deelnemende gemeenten in de OVIJ in de jaren 2013 en 2014 een vergoeding voor de afbouw van achtergebleven overhead. Deze vergoeding wordt conform het plan in 2014 gehalveerd. De bijdrage wordt gestort in een reserve, waardoor dit geen effect heeft op het saldo van de begroting.	-29
• De reguliere verhoging van de tarieven voor afvalstoffenheffing levert een hogere opbrengst op.	63
• De reguliere verhoging van de tarieven voor rioolheffing levert een hogere opbrengst op.	19
• Overige kleine verschillen	-8
Totaal mutatie baten	45

Saldo programma mutatie**705**

Financiële specificatie programma 8 Toezicht en handhaving

Bedragen * € 1.000		Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lasten bestaand beleid		1.214	1.709	1.242	1.242	1.242	1.242
Lasten nieuw beleid							
Lasten totaal		1.214	1.709	1.242	1.242	1.242	1.242
Baten bestaand beleid		-23	101	100	100	100	100
Baten nieuw beleid							
Baten totaal		-23	101	100	100	100	100
Saldo		-1.237	-1.608	-1.142	-1.142	-1.142	-1.142

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2014 van restantbudgetten uit 2013 en mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	468
• Overige kleine verschillen	-1
Totaal mutatie lasten	467

Baten:

• Kleine verschillen	-1
Totaal mutatie baten	-1

Saldo programma mutatie **466**

Financiële specificatie programma 9 Bedrijvigheid

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten bestaand beleid	595	726	676	676	676	676
Lasten nieuw beleid			50			
Lasten totaal	595	726	726	676	676	676
Baten bestaand beleid	77	77	79	79	79	79
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	77	77	79	79	79	79
Saldo	-518	-649	-647	-597	-597	-597

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 9 in deel 1 van de programmabegroting.	-50
• In 2013 was een eenmalig budget beschikbaar voor uitgaven in verband met de aanleg van glasvezel. Hiervoor heeft de gemeente compensatie ontvangen. Dit verloopt via de reserve herstel schade nutsbedrijven. In 2014 is deze post vervallen.	54
• Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2014 van restantbudgetten uit 2013 en mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	-19
• Overige kleine verschillen	15
Totaal mutatie lasten	0

Baten:

• Kleine verschillen	2
Totaal mutatie baten	2

Saldo programma mutatie

2

Financiële specificatie programma 10 Weer aan het werk

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten bestaand beleid	14.098	13.780	14.324	14.358	14.358	14.358
Lasten nieuw beleid						
Lasten totaal	14.098	13.780	14.324	14.358	14.358	14.358
Baten bestaand beleid	11.969	11.192	11.625	11.625	11.625	11.625
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	11.969	11.192	11.625	11.625	11.625	11.625
Saldo	-2.129	-2.588	-2.699	-2.733	-2.733	-2.733

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

Door de aanhoudende crisis en de stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden ontstaat er een nadeel op de kosten van de inkomensvoorzieningen WWB, IOAW, IOAZ en BBZ. Tegenover de hogere kosten valt de rijksbijdrage voor de inkomensondersteuning (BUIG) ook hoger uit, zie baten.	-549
Voor 2013 was de verwachting dat het rijk het participatiebudget naar beneden zou bijstellen. In afwachting van de participatiewet per 2015 wordt er vooralsnog van uitgegaan dat het participatiebudget gelijk blijft aan de hoger uitgevallen bijdrage over 2013. De lasten worden evenredig naar boven bijgesteld, waardoor dit budgettair neutraal verloopt.	-212
Doordat de rijksbijdrage voor de uitvoering van de WSW naar verwachting lager uitvalt, wordt ook de bijdrage aan de Felua naar beneden bijgesteld. Dit verloopt budgettair neutraal.	167
Door behaalde efficiencyvoordelen op de uitvoering van sociale zaken door gemeente Apeldoorn, wat onder andere heeft geleid tot een lager uurtarief en minder benodigde uren, is de contractprijs van de dienstverleningsovereenkomst naar beneden bijgesteld.	102
Met ingang van 2014 wordt de uitvoering van het beleid van sociale zaken niet meer uitgevoerd door gemeente Apeldoorn, maar door Epe. De uitvoeringskosten hiervan in het dienstverleningscontract worden daarom afgeraamd en worden deels gereserveerd voor inhuur van beleid op ad hoc basis bij Apeldoorn en deels ingezet voor de uitvoering van beleid (ambtelijke uren) in Epe. Dit verloopt budgettair neutraal.	55

Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2014 van restantbudgetten uit 2013 en mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	-109
Overige kleine verschillen	2
Totaal mutatie lasten	-544
Baten:	
De rijksbijdrage BUIG (Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten) voor de inkomensondersteunende voorzieningen WWB, IOAW, IOAZ en BBZ valt hoger uit ter compensatie van de kosten door de aanhoudende crisis.	377
Voor 2013 was de verwachting dat het rijk het participatiebudget naar beneden zou bijstellen. In afwachting van de participatiewet per 2015 wordt er vooralsnog van uitgegaan dat het participatiebudget gelijk blijft aan de hoger uitgevallen bijdrage over 2013. De lasten worden evenredig naar boven bijgesteld, waardoor dit budgettair neutraal verloopt.	212
De rijksbijdrage voor de uitvoering van de WSW valt naar verwachting lager uit. De bijdrage aan de Felua die de WSW uitvoert wordt daarom eveneens naar beneden bijgesteld. Dit verloopt budgettair neutraal.	-167
Overige kleine verschillen	11
Totaal mutatie baten	433
Saldo programma mutatie	-111

Financiële specificatie programma 11 Bestuur en organisatie

Bedragen * € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lasten bestaand beleid	7.819	5.040	5.785	5.694	5.162	5.212
Lasten nieuw beleid			-503	-958	-762	-735
Lasten totaal	7.819	5.040	5.282	4.736	4.400	4.477
Baten bestaand beleid	664	448	754	754	754	754
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	664	448	754	754	754	754
Saldo	-7.155	-4.592	-4.528	-3.982	-3.646	-3.723

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 11 in deel 1 van de programmabegroting.	503
• De uitbesteding van de werkzaamheden openbare ruimte brengt eenmalige kosten met zich mee van in totaal € 785.000 (o.a. afkoop pensioenen, sociaal statuut). De kosten bedragen in 2014 naar verwachting ca. € 400.000 en worden grotendeels gedekt uit de beschikbare eenmalige middelen.	400-
• Omdat voor 2014 twee verkiezingen zijn gepland (gemeenteraad en Europees parlement) zijn hiervoor (conform de meerjarenbegroting) de noodzakelijke uitgaven geraamd.	58-
• Doordat de Regio Stedendriehoek bezuinigingen heeft doorgevoerd en omdat blijkt dat structureel een deel van de btw kan worden terugontvangen is de raming van de bijdrage aan de stedendriehoek verlaagd.	28
• In verband met de demografische ontwikkelingen zullen op diverse beleidsterreinen (extra) uitgaven moeten worden gedaan. Hiervoor is in 2014 een uitgaven raming opgenomen, die wordt gedekt uit de daarvoor ingestelde reserve.	75-
• De uitkeringen aan voormalig personeel dalen conform de verwachting in de meerjarenbegroting. Een deel van deze uitkeringen wordt gedekt uit een daarvoor gevormde reserve.	70
• Met de gemeente Apeldoorn zijn voor de uitvoering van de belastingen en de WOZ in 2013 nieuwe prijsafspraken gemaakt, hetgeen heeft geresulteerd in een lagere prijs.	31

• Door een verwachte stijging van de rijksleges en het aantal af te geven paspoorten en id-kaarten nemen de uitgaven toe.	20-
• Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2014 van restantbudgetten uit 2013 en mutaties in de kapitaallasten en in de urenrekening leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	313-
• Overige kleine verschillen	8-
Totaal mutatie lasten	242-
Baten:	
• De opbrengst uit leges van producten uit de gemeentelijke basis administratie, rijbewijzen, uittreksels burgerlijke stand en reisdocumenten zijn hoger geraamd als gevolg van verwachte hogere aantallen.	76
• Mutaties in urenrekening leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	219
• Overige kleine verschillen	11
Totaal mutatie baten	306
Saldo programma mutatie	64

Financiële specificatie Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten bestaand beleid	363	376	368	368	368	368
Lasten nieuw beleid						
Lasten totaal	363	376	368	368	368	368
Baten bestaand beleid	35.772	34.766	34.784	33.698	33.971	33.909
Baten nieuw beleid			363	342	342	342
Baten totaal	35.772	34.766	35.147	34.040	34.313	34.251
Saldo	35.409	34.390	34.779	33.672	33.945	33.883

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Mutaties in de urentoerekening leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	11
• Er is een nieuwe overeenkomst met Apeldoorn afgesloten voor de uitvoering van belastingen. Hierbij is een lagere prijs overeengekomen.	13
• Overige kleine verschillen	-16
Totaal mutatie lasten	8

Baten:

• Baten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 12 in deel 1 van de programmabegroting.	363
• Door een lagere rente en de aflossing op de achtergestelde leningen van Nuon en Vitens is de renteopbrengst lager dan in 2013. Het nadeel als gevolg van de aflossingen wordt gecompenseerd doordat de aflossingen van de leningen in een reserve worden gestort, waarvan de rente ten goede komt aan de algemene dienst.	-21
• Het geraamde voordeel in verband met de bespaarde rente is in 2014 hoger doordat kan worden uitgegaan van een hoger bedrag aan financiering met eigen middelen. Hierdoor zal ook een hogere rentetoevoeging aan de reserves plaatsvinden. Dit verloopt budgettair neutraal.	40

- De raming van de algemene uitkering 2014 is gebaseerd op de meicirculaire 2013. De volgende ontwikkelingen zijn van invloed op de hoogte van de algemene uitkering: - een hoger accres in 2014 ten opzichte van 2013 (6% voor 2014); het accres is gebaseerd op geplande beleidsmaatregelen van het rijk; de door het rijk van 2012 naar 2014 doorgeschoven infrastructurele projecten veroorzaken een incidentele stijging in 2014; - een verlaging vanaf 2014 in verband met de taakstellende korting met betrekking tot het btw-compensatiefonds. Per saldo stijgt de algemene uitkering € 591.000 op basis van de meicirculaire 2013. De verwachting is echter dat het accres 2014 lager zal zijn dan in de meicirculaire is opgenomen; oorzaken: - de aangekondigde € 6 miljard aan extra bezuinigingen door het rijk is nog niet meegenomen in het accres 2014 in de meicirculaire; - mogelijk uitstel van investeringen door het rijk; - verlaging van loon- en prijsbijstellingen. Op basis van het advies van onze externe adviseur is de raming van de algemene uitkering naar beneden bijgesteld met € 842.000. De verwachting is dat per saldo de algemene uitkering in 2014 € 251.000 lager uitvalt ten opzichte van de raming in de begroting 2013. Een toelichting op de berekening van de algemene uitkering is beschikbaar in het raadsinformatiesysteem.	-251
Een tariefsverhoging van 1,6%, alsmede autonome waardeontwikkelingen leiden tot een hogere OZB-opbrengst.	254
Een daling van het aantal objecten en een autonome waardeontwikkeling leiden tot lagere opbrengst forensenbelasting.	-12
Overige kleine verschillen	8
Totaal mutatie baten	381

Saldo programma mutatie

389

Resultaatbestemming

Bedragen * € 1.000						
	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten bestaand beleid	7.123	3.006	3.658	3.076	3.097	3.103
Lasten nieuw beleid			473	35	60	-40
Lasten totaal	7.123	3.006	4.131	3.111	3.157	3.063
Baten bestaand beleid	8.026	4.784	2.894	3.055	2.823	2.802
Baten nieuw beleid			1.324	385		
Baten totaal	8.026	4.784	4.218	3.440	2.823	2.802
Saldo	903	1.778	87	329	-334	-261

Onder de 'resultaatbestemming' wordt weergegeven welke stortingen in en onttrekkingen aan reserves opgenomen zijn in de begroting.
Onderstaand een overzicht van de relevante afwijkingen ten opzichte van de vorige begroting.

Stortingen (lasten):		(* € 1.000)
• In 2014 is de storting in de reserve extra afschrijving investeringen maatschappelijk nut hoger als gevolg van de in de meerjarenbegroting geplande hogere storting in de reserve en doordat in 2014 de volledige rentecomponent (3,5%) over de reserves wordt toegevoegd aan deze reserve.		-632
• Stortingen nieuw beleid (zie voor een specificatie het overzicht op de volgende bladzijde).		-473
• Overige (kleinere) verschillen per saldo		-20
Totaal		-1.125
Onttrekkingen (baten):		
• In de begroting 2013 is de onttrekking geraamd van het toen aanwezige surplus in de algemene reserve; deze vervalt in 2014.		-709
• In de begroting 2013 is een onttrekking geraamd aan de reserve egalisatie rioolrechten ten behoeve van versnelde afschrijving op investeringen. Deze vervalt in 2014.		-625
• In de begroting 2013 is een hoger bedrag aan onttrekkingen opgenomen aan de reserve ICT; de investeringen die gedekt worden uit de reserve ICT fluctueren door de jaren heen.		-177
• Niet in 2014 geraamde onttrekkingen aan reserves in verband met investeringen die in de ramingen 2013 worden gedekt door onttrekkingen aan reserves.		-396
• Onttrekkingen nieuw beleid (zie voor een specificatie het overzicht op de volgende bladzijde).		1.324
• Overige (kleinere) verschillen per saldo		17
Totaal		-566
Saldo programma mutatie		-1.691

Specificatie baten en lasten nieuw beleid

Onderwerp <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Begrotingsjaar			
	2014	2015	2016	2017
Meerjarenramingen:				
Aanvullende storting in de reserve vervanging bruggen	10	10	10	10
Storting in de reserve Toekomstvisie / Demografische ontwikkeling	-	25	50	-50
Aanvulling reserve Project accommodaties II Incidenteel in 2014: € 326.500, gedekt uit eenmalige middelen	327	-	-	-
Aanvulling ombuigingsreserve Incidenteel in 2014: € 25.000, gedekt uit eenmalige middelen	24	-	-	-
Storting in de reserve onveilige kruispunten	112	-	-	-
Totale lasten nieuw beleid	473	35	60	- 40

Onderwerp <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Begrotingsjaar			
	2014	2015	2016	2017
Meerjarenramingen:				
Onttrekking aan eenmalige middelen ten behoeve van: a. kosten uitbesteding Openbare Ruimte, b. aanvulling reserve Bouwgrondexploitatie, c. aanvulling reserve Accommodaties II, d. incidentele kosten voorkomen overlast jongeren, e. kosten landschapsontwikkelingsplan, f. kosten Herinrichting dorpscentra, g. kosten duurzaamheidsprofiel, h. kosten toeristisch profiel, i. aanvulling reserve ombuigingsoperatie, j. kosten verkeersmaatregelen onveilige kruispunten.	1.310	385	-	-
Onttrekking aan de reserve cofinanciering ten behoeve van subsidie herinrichting dorpscentrum Oene	14	-	-	-
Totale baten nieuw beleid	1.324	385	-	-

DEEL 4

BIJLAGEN

Bijlage 1 Toelichting bestaand beleid (budgetprognose)

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2014 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2014	2015	2016	2017	
695202	Saldo begroting	296.563	296.563	296.563	296.563	
	Betreft saldo op basis van bestaand beleid en autonome ontwikkelingen (exclusief nieuw beleid).					
	Technische wijzigingen budgetprognose (totaal)	0	978.900	711.900	736.900	M
	Een specificatie en toelichting op de afzonderlijke posten is beschikbaar in het raadsinformatiesysteem.					
	Programma 1 Opgroeien in Epe					
640000	Maatschappelijke stage (makelaarsfunctie)	0	30.000	30.000	30.000	M
	In de algemene uitkering worden vanaf 2015 geen middelen meer beschikbaar gesteld voor de maatschappelijke stage. De doorbetaling van deze middelen aan de RSG (in het kader van de makelaarsfunctie) zal dan komen te vervallen.					
640600 641000	Unilocatie Wachtelenberg; eigen bijdrage scholen	0	4.800	4.800	4.800	M
	Voor de investering in duurzaamheidsmaatregelen bij de realisatie van de unilocatie wordt van de schoolbesturen een eigen bijdrage ontvangen (25 jaar, totaal € 120.000, zie 2012-25457).					
	Programma 3 Zorg en opvang					
669004	Scootmobielen en rolstoelen (WMO)	0	31.000	53.000	108.000	M
	Hulpmiddelen, zoals scootmobielen en rolstoelen, worden verstrekt door de gemeente via de Wmo. Hiervoor geldt voortaan een plicht tot hergebruik. Dit leidt tot een lager uitgavenniveau. In de decembercirculaire 2012 is in dit kader vanaf 2015 een korting opgenomen in de algemene uitkering.					
	Programma 4 Leefbaar en veilig					
610600	Tijdelijke huisvesting brandweervoertuig Epe	0	3.750	3.750	3.750	M
	Voor tijdelijke huisvesting van een nieuw brandweervoertuig wordt in de periode 2012-2014 een stallingsruimte gehuurd. In de loop van 2014 vallen deze lasten vrij, in verband met de realisatie van een nieuwe brandweerkazerne.					
610404	Bijdrage basisbrandweezorg Veiligheidsregio (VNOG)	0	-40.350	-40.350	-40.350	M
	Vervangingsinvesteringen in materieel van de brandweer worden (in verband met de regionalisering ingaande 2012) opgenomen als onderdeel van de bijdrage aan de veiligheidsregio voor de uitvoering van de basisbrandweezorg. Uitgegaan wordt van het gemiddeld benodigde bedrag voor investeringen. Toekomstige vervangingen moeten gedekt worden uit de binnen de brandweerbegroting vrijvallende lasten.					

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2014 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2014	2015	2016	2017	
695402	Storting in reserve basisbrandweezorg	0	-4.582	-26.129	-31.584	M
	Conform de gemaakte afspraken in het kader van de regionalisering van de basisbrandweezorg is een reserve basisbrandweezorg ingesteld. In de reserve worden gestort de vrijvallende lasten voor zover deze nu nog niet daadwerkelijk aan de VNOG zijn overgedragen. Hiermee wordt het financiële kader voor de uitvoering van de basisbrandweezorg structureel gewaarborgd.					
	Programma 5 Ruimte en wonen					
690600	Gefaseerde invulling korting RUD	5.389	31.387	102.738	102.738	M
	De korting op de algemene uitkering i.v.m. de RUD is als taakstelling opgenomen in de begroting. De korting wordt voor een deel gefaseerd doorberekend aan de omgevingsdienst en voor een ander deel opgevangen binnen de formatie van de eenheid milieu.					
684200	Leges bouwvergunningen	0	-240.000	-240.000	-240.000	M
405007	Personeelskosten eenheid vergunningverlening	0	60.000	60.000	60.000	M
	Vanaf 2015 moet rekening worden gehouden met een structureel lagere opbrengst van de leges bouwvergunningen. In verband hiermee wordt een personele taakstelling opgenomen in verband met het lager aantal af te geven vergunningen. Een memo hierover is opgenomen in het raadsinformatiesysteem.					
695402	Aanvulling reserve bouwgrondexploitatie	-14.000	0	0	0	M
695402	Dekking uit eenmalige middelen	14.000	0	0	0	
	Op grond van de geactualiseerde berekening m.b.t. de ontwikkelingen/risico's van de grondexploitatie moet de reserve bouwgrondexploitatie worden aangevuld met € 14.000.					
691400	Apparaatskosten ten laste van grondbedrijf en investeringswerken	0	-25.000	-50.000	-75.000	M
	In het kader van het financieel toezicht is door de provincie geadviseerd de toerekening van apparaatskosten aan investeringswerken en het grondbedrijf te beperken. In de Eper begroting wordt € 750.000 toegerekend. Gelet op de aanwijzing van de provincie wordt deze toerekening ingaande 2012 met € 250.000 verlaagd, jaarlijks oplopend met € 25.000. In de basis 2014 is een verlaging met € 300.000 verwerkt.					
	Programma 6 Epe op orde					
620800	Areaalacres uitgaven openbare ruimte	0	-3.227	-17.557	-33.026	M
	Toename van de woningvoorraad betekent dat in de meerjarenramingen rekening moet worden gehouden met een autonome toename van kosten. Het betreft een toename in de kosten van onderhoud wegen, plantsoenen, reiniging etc.					

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2014 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2014	2015	2016	2017	
620808	Verhoogde onderhoudskosten Markt - Hoofdstraat Epe	0	0	0	-12.500	M
	In verband met de herinrichting van de openbare ruimte (realisatie 2016) zullen de onderhoudskosten toenemen. Betreft kosten van: - vervanging fietsbeugels (a.g.v. aanrij schade), - reparatie aanrij schade, conserveren en schoonhouden zitelementen, - reparatie schade, conserveren/schoonhouden houten bank (45 m), - reinigen lijngoten. Onderhoud van het straatwerk wordt gedekt uit de budgetten wegbeheer.					
620800	Onderhoud wegen en vervanging openbare verlichting	-500.500	-500.500	-500.500	-500.500	M
	Uit het concept van het nieuwe beleidsplan voor het onderhoud van de wegen en het uitvoeringsplan voor de vervanging van de openbare verlichting blijkt dat een verhoging van de ramingen met in totaal € 500.500 (structureel) noodzakelijk is. Een toelichting op de kostenontwikkeling van het onderhoud van alle wegen in de gemeente en de noodzakelijke vervanging van de openbare verlichting is opgenomen in het raadsinformatiesysteem.					
	Programma 7 Duurzaamheid					
677305	Grondwatermeetnet	0	-2.800	-2.800	-2.800	M
	Vanaf 2015 zullen de kosten van energie en onderhoud van het grondwatermeetnet in de begroting moeten worden opgenomen. De kosten voor 2013 en 2014 zijn 'afgekocht' in het kader van de investering (2013).					
	Programma 10 Weer aan het werk					
660402	Uitkeringen WWB / Participatiewet	0	-34.000	-34.000	-34.000	M
	Een deel van het accres van de algemene uitkering dient te worden afgezonderd voor hogere uitgaven in het kader van de nieuwe Participatiewet.					
	Programma 11 Bestuur en organisatie					
600200	Voormalig bestuurders	0	-1.900	60.200	80.900	M
	De uitgaven voor pensioenen en wachtgeld uitkeringen van voormalig bestuurders fluctueren.					
691602	Voormalig personeel; FPU-regeling	0	38.115	38.115	38.115	M
	In de begroting van 2014 is een bedrag van € 38.115 geraamd voor de gemeentelijke bijdrage in FPU. De bijdrage vervalt bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd van de voormalig werknemer.					
602200	Verkiezingen	0	42.500	71.000	42.500	M
	In 2014 zijn er twee verkiezingen (Gemeenteraad en Europees Parlement); per verkiezing is hiervoor € 28.500 geraamd in de basis; in verband met activiteiten rond de gemeenteraadsverkiezingen in 2014 is daarnaast een stelpost opgenomen van € 14.000. In 2015 worden de Provinciale Staten gekozen. Voor 2017 zijn er verkiezingen voor de Tweede Kamer gepland.					

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2014 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2014	2015	2016	2017	
600400	Vermindering politieke ambtsdragers vervalt	0	-94.000	-98.000	-101.000	M
695402	Inzet ruimte als algemeen dekkingsmiddel		94.000	98.000	101.000	M
	De voorgenoemen korting op de algemene uitkering in verband met het verminderen van het aantal politieke ambtsdragers in 2015 wordt (deels) teruggedraaid. De onder de ombuigingen geraamde vermindering van € 75.000 op de post bestuurskosten (onderdeel verlaging aantal raadsleden) komt te vervallen en is in mindering gebracht op de ontvangen compensatie in de algemene uitkering. Het restant van de ontstane ruimte wordt ingezet als algemeen dekkingsmiddel in de begroting en niet aangewend voor hogere bestuurskosten.					
691400	Autonome loonstijging (2,75% voor 2013 en 2014)	-297.000	-394.000	-491.000	-588.000	M
691400	Autonome prijs- en inkomstenstijging (1,6% voor 2014)	-164.000	-256.000	-348.000	-440.000	M
691400	Niet toepassen prijscompensatie	110.000	110.000	110.000	110.000	M
	De berekeningen van de autonome loon-, prijs- en inkomstenstijgingen zijn gebaseerd op de indicaties die hiervoor gegeven zijn m.b.t. de ontwikkeling van het BBP en de verwachte loonstijging waar de meicirculaire van uit gaat. Voor de jaren 2015 t/m 2017 wordt voor zowel de lonen als de prijzen en de inkomsten uitgegaan van een stijgingspercentage van jaarlijks 0,9%. Voor prijs- en inkomstenstijging is het saldo van beide weergegeven. In het kader van de mix van maatregelen om een nieuwe bezuinigingsoperatie te voorkomen is op de beïnvloedbare gemeentelijke budgetten de prijscompensatie achterwege gelaten.					
691400	Indexatie lonen Subsidies Sociale Agenda	-63.525	-84.315	-105.105	-125.895	M
691400	Indexatie prijs Subsidies Sociale Agenda	-15.840	-24.750	-33.660	-42.570	M
	Ook voor de subsidie-ontvangende instellingen moet rekening worden gehouden met een loonstijging van 2,75% (2013+2014) en een prijsstijging van 1,6%. Voor de jaren 2015 t/m 2017 wordt ook hier voor zowel de lonen als de prijzen uitgegaan van een stijgingspercentage van jaarlijks 0,9%.					
691400	Rente- en afschrijvingskosten (autonome daling)	0	269.261	595.166	770.004	M
	Door de jaarlijkse afschrijving op de door de gemeente (in het verleden) gedane investeringen, dalen de rente- en afschrijvingskosten. Bij de berekening van de vrijvallende middelen is er rekening mee gehouden dat een deel van de vrijvallende kapitaallasten onder een 100% kostendekking valt van gemeentelijke heffingen; dit voordeel werkt in gunstige zin door in de heffingen.					
695402	Afbouw onttrekking reserve verkoop aandelen VNB	0	-10.680	-25.680	-45.680	M
	Om te voorkomen dat over een aantal jaren de jaarlijkse onttrekking aan de reserve verkoop aandelen VNB (93004) in één keer wegvalt, wordt de jaarlijkse onttrekking over een periode van 10 jaar afgebouwd, te beginnen in 2015.					
691400	Financiële buffer voor opvang van risico's decentralisaties	0	-125.000	-125.000	-125.000	M
	Ingaande 2015 wordt een stelpost opgenomen voor de opvang van de risico's die samenhangen met de decentralisatie van taken door het rijk, in het bijzonder de sociale werkvoorziening. Voor zover de stelpost niet wordt ingezet, wordt deze gestort in een nieuwe reserve decentralisaties. De aanvankelijk voor 2014 geraamde stelpost vervalt.					

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2014 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2014	2015	2016	2017	
407000	Uitbesteding werkzaamheden openbare ruimte (incidenteel)	-400.000	-385.000	0	0	M
695402	Dekking uit eenmalige middelen	353.000	385.000	0	0	
	Met de uitbesteding van de werkzaamheden openbare ruimte kan een structureel efficiency voordeel gerealiseerd worden van € 431.000. Dit voordeel is ingaande 2015 opgenomen in het dekkingsplan. De uitbesteding brengt eenmalige kosten met zich mee van totaal € 785.000 (o.a. afkoop pensioenen, sociaal statuut). De kosten kunnen worden gedekt uit de beschikbare eenmalige middelen.					
	Programma 12					
690600	Algemene uitkering 2014-2017	0	-1.493.000	-1.267.000	-1.360.000	M
	In de begroting 2014 is de Algemene Uitkering op basis van de meicirculaire 2013 geraamd op een bedrag van € 24.631.000 (excl. Wmo). Voor de jaren 2015 t/m 2017 is de raming: - 2015: € 23.138.000 - 2016: € 23.364.000 - 2017: € 23.271.000 De daling in 2015 wordt veroorzaakt door met name de 'terugbetaling' van de tijdelijke uitkering i.v.m. uitvoering van het NUP, de bezuiniging in het kader van het BCF en de onderwijshuisvesting. De berekening van en toelichting op de algemene uitkering is opgenomen in een notitie in het raadsinformatiesysteem.					
690600	Algemene uitkering 2014-2017; rijksbezuiniging € 6 miljard	0	280.000	280.000	280.000	M
	Uitgangspunt voor de raming van de algemene uitkering is de meicirculaire 2013. In de meicirculaire is geen rekening gehouden met de aangekondigde rijksbezuiniging van € 6 miljard. Het effect hiervan op de algemene uitkering is onzeker. Op basis van onze externe adviseur is voor 2014 een stelpost in de begroting opgenomen ter hoogte van 45 uitkeringspunten. Het structurele effect van de bezuinigingen wordt ingeschat op 30 uitkeringspunten. Voor Epe betekent dat een verlaging van de algemene uitkering ten opzichte van de meicirculaire 2013 voor: 2014: € 842.000 (opgenomen in basis begr. 2014) 2015 e.v.: € 562.000.					
690600	Algemene uitkering 2014-2017; stelpost BAG	0	80.000	80.000	80.000	M
	Met ingang van de 2015 zal bij de verdeelmaatstaven van de algemene uitkering gebruik worden gemaakt van de nieuwe woninggegevens volgens de definities van de BAG. Omdat de recreatiewoningen niet waren opgenomen in de definities van de BAG zou de algemene uitkering vanaf 2015 ca. € 80.000 lager uitvallen dan op basis van de huidige verdeelmaatstaven. Nu blijkt dat ook de recreatiewoningen worden opgenomen in de definitie van de bag. De negatieve stelpost kan komen te vervallen.					
690600	Algemene uitkering 2014-2017; herijking	0	-50.000	-100.000	-150.000	M
	De raming van de algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2013. Hierin is nog geen rekening gehouden met de gevolgen van de herijking van de algemene uitkering ingaande 2015. De herijking zal waarschijnlijk gefaseerd worden ingevoerd. In de begroting wordt rekening gehouden met een lagere uitkering van jaarlijks oplopend, in 2015: € 50.000; 2016: € 100.000; 2017: € 150.000.					

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2014 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2014	2015	2016	2017	
692800	Toeristenbelasting	0	35.800	35.800	35.800	M
	Uitgaande van 1,6% stijging in 2014 en 0,9% in 2015 en volgende jaren wordt met ingang van 2015 de € 0,05 stijging overschreden. Het tarief toeristenbelasting gaat dan in 2015 van € 0,90 naar € 0,95. Dit leidt tot een structurele meeropbrengst van € 35.800.					
692000	OZB; tariefaanpassingen	0	44.000	89.000	134.000	M
	Voor 2015-2017 is een meeropbrengst geraamd als gevolg van tariefaanpassing aan het prijsindexcijfer (elk jaar 0,9%).					
692000	OZB; autonome opbrengststijgingen	0	17.000	69.000	105.000	M
	Betreft verhoging van de opbrengst als gevolg van de toename van het aantal gebouwen.					
	Totaal budgetprognose	-675.913	-937.028	-715.749	-827.835	

Bijlage 2 Toelichting nieuw beleid uit de vorige meerjarenbegroting

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2014 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2014	2015	2016	2017	
	Programma 5 Ruimte en wonen					
681602	Starterslening: rentelasten op verstrekte leningen	-8.750	-8.750	-8.750	-8.750	C
	Tot en met 2014 wordt jaarlijks maximaal € 250.000 beschikbaar gesteld (via het SVn) voor startersleningen, met als doel koopwoningen voor starters beter bereikbaar te maken. De rentelasten over deze leningen zijn opgenomen in de meerjarenbegroting. De rente-inkomsten worden toegevoegd aan het 'revolving fund'.					
681808	Regiocontract provincie - regio Stedendriehoek	-10.000	-20.000	-20.000	-20.000	C
	De provincie heeft samen met de regio Stedendriehoek een Regiocontract afgesloten om bij te dragen aan een vitaal platteland en een sterke regio. Hiervoor worden structuurversterkende projecten ondersteund. Voor de gemeente is voor de eerste tranche een bijdrage verkregen voor de herstructurering van de dorpscentra en de aanleg van een fietspad langs de Grift/Apeldoorns Kanaal tussen Kievitsveld en Heerde. Daarnaast heeft de Regio Stedendriehoek een bijdrage gekregen voor het realiseren van het programma Sociale Kracht dat gericht is op participatie van kwetsbare groepen, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en NOG-Veilighuis (inrichten coördinatiefunctie jeugd). In 2014 volgt een tweede tranche van het regiocontract waar Epe cultuurhistorische/recreatieve projectvoorstellen voor heeft ingediend. Daartoe wordt de bestaande stelpost vanaf 2014 gefaseerd verhoogd.					
	Programma 6 Epe op orde					
	Parkeerverwijzing centrum Epe (GVVP)	-18.500	0	0	0	C
	Dekking in reguliere begroting bebording	18.500	0	0	0	C
	Betreft de optimalisatie van de parkeerroute vanaf de vier invalswegen via de ringweg naar het centrum en de parkeerverwijzing in het centrum. Dekking vindt plaats vanuit de reguliere begroting.					
695402	Vervanging bruggen (storting in reserve)	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	M
	De komende jaren moeten diverse bruggen vervangen worden. Een beleidsplan ter zake is opgesteld. In 2013 is een start gemaakt met de vorming van een reserve. Op basis van de huidige berekeningen moet de in de begroting opgenomen structurele storting in de reserve vervanging bruggen (€ 50.000 vanaf 2014) worden verhoogd met € 10.000.					

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2014 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2014	2015	2016	2017	
	Programma 9 Bedrijvigheid					
	Apeldoorns Kanaal	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	C
	Provinciale Staten hebben het rapport "Het Kanaal terug in Beeld" opgesteld (november 2010). Dit rapport bevat een visie en een gebiedsagenda. De provincie richt zich in eerste instantie op ontwikkeling van Apeldoorns Kanaal tussen Hattem en Heerde. In het structuurplan van Epe wordt het Apeldoorns Kanaal erkend als drager voor de cultuurhistorie, recreatie en toerisme en als economische drager. Ook in de structuurvisie Veluweflank wordt het Apeldoorns Kanaal nadrukkelijk genoemd o.a. in samenhang met verdere ontwikkeling van het Kievitsveld. Aangegeven wordt dat onderzoek naar bevaarbaarheid (op termijn) van het hele kanaal wenselijk is. Welke investering van de gemeente Epe gevraagd zal worden is nog niet bekend.					
	Programma 11: Bestuur en organisatie					
695402	Uitvoeren toekomstvisie en opvang gevolgen demografische ontwikkelingen (stelpost)	0	-25.000	-50.000	0	C
695402	Inzet als algemeen dekkingsmiddel	0	0	0	50.000	C
	Ingaande 2013 is gestart met een gefaseerde opbouw van een structurele stelpost voor middelen ter uitvoering van de toekomstvisie en opvang van de gevolgen van de demografische ontwikkelingen (gestart is met € 50.000 structureel, vanaf 2016 was structureel € 425.000 geraamd). In het kader van de mix van maatregelen om een nieuwe bezuinigingsronde te voorkomen, is ingaande 2016 deze stelpost verlaagd / afgebouwd. Incidenteel blijven middelen beschikbaar, waarmee in de jaren 2013-2016 een reserve kan worden opgebouwd van in totaal € 275.000.					
	Totaal nieuw beleid vorige meerjarenraming	-28.750	-63.750	-88.750	11.250	
	Investerings uit het vorige investeringsplan (zie MIP, opgenomen als een afzonderlijke bijlage)	-106.798	-284.234	-357.728	-392.971	
	Totaal nieuw beleid vorige meerjarenbegroting	-135.548	-347.984	-446.478	-381.721	

Bijlage 3 Toelichting nieuw beleid

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2014 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2014	2015	2016	2017	
	Programma 1 Opgroeien in Epe					
640000	Asbest inventarisatie scholen	-50.000	-50.000	0	0	C
	Het ministerie heeft de schoolbesturen verplicht een asbestinventarisatie uit te voeren bij de scholen. Op dit moment is nog onduidelijk welke kosten gemaakt moeten worden als gevolg van de inventarisatie. Evt. asbestsaneringen moeten worden uitgevoerd, indien dit een gevaar oplevert voor de volksgezondheid. Daarom wordt voor 2014 en 2015 een stelpost opgenomen. Een deel van de kosten (daar waar geen sprake is van constructiefouten) zal worden betaald door de schoolbesturen.					
	Programma 2 Actief in Epe					
695402	Project Accommodaties 2 - aanvulling reserve (PPN)	-326.500	0	0	0	C
695402	Dekking door eenmalige middelen	326.500	0	0	0	C
	In de uitwerking van het wijk- en buurtgericht werken hebben (dorps)accommodaties een belangrijke bijdrage in het stimuleren van ontmoeting tussen mensen. Het vraagt daarop toegeruste accommodaties in de dorpen en wijken. Het is wenselijk om incidentele middelen te ramen voor toevoeging aan de bestaande reserve voor het toekomstbestendig maken van accommodaties in het basisvoorzieningsaanbod vanuit het perspectief van wijkgericht werken. Het college kiest voor een integrale aanpak in het project "Accommodaties 2". Bij de toekenning van middelen krijgt dorpscentrum de Hezebrink te Ernst prioriteit. Met de voor 2014 geraamde storting in de reserve bedraagt de stand van de reserve € 551.500. Van de structurele storting in de huidige reserve welzijnsaccommodaties wordt ingaande 2014 € 16.000 toegevoegd aan de reserve accommodaties 2. Meer informatie over dit project is opgenomen in het raadsinformatiesysteem.					
668022	Onderhoud wijkgebouwen	-6.750	-6.750	-6.750	-6.750	M
695402	Dekking uit storting reserve welzijnsaccommodaties	6.750	6.750	6.750	6.750	M
	Op basis van opnieuw bepaalde (reële) uitgangspunten (m.b.t. de bijdrage van de wijkverenigingen) en na actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan (MOP) blijkt dat de jaarlijkse storting in de voorziening voor het onderhoud van de wijkgebouwen moet worden verhoogd met € 6.750. Deze verhoging kan worden gedekt uit de structurele storting in de reserve welzijnsaccommodaties.					

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2014 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2014	2015	2016	2017	
	Programma 4 Leefbaar en Veilig					
611400	Stimuleringsbijdrage natuurbrandpreventie	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	M
611600	Dekking binnen bestaande budgetten	2.500	2.500	2.500	2.500	M
	De veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland heeft natuurbrandrisico als één van de meest waarschijnlijke en impactvolle risico's in het risicoprofiel opgenomen. Als expertregio wordt aandacht besteed aan repressie en preventie. Preventie is evenwel ook een taak van de gemeenten. Om hieraan invulling te geven zijn concrete maatregelen noodzakelijk. Met het uitreiken van een jaarlijkse 'stimuleringsbijdrage natuurbrandpreventie' aan recreatieondernemers die hun eigen verantwoordelijkheid nemen en kosten maken zonder dat zij hiertoe wettelijk verplicht zijn, is een bedrag van € 2.500 per jaar gemoeid. Dekking wordt gevonden in het budget vrijwillige politie (ad € 8.000) dat niet voor het oorspronkelijke doel wordt aangesproken.					
611800	Veiligheidsmaatregelen oudejaarsnacht	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	M
611600	Dekking binnen bestaande budgetten	2.500	2.500	2.500	2.500	M
	Het budget voor inhuur extra toezicht door een beveiligingsbedrijf in de oudejaarsnacht is al een aantal jaren ongewijzigd. Gebleken is dat toezicht overdag van politie en BOA's ook vruchten afwerpt. De huidige capaciteit bij politie en gemeente is niet toereikend en extra inzet van beveiligers is hierbij nodig. Een deel van het resterende budget voor de vrijwillige politie kan hiervoor benut worden (€ 2.500). Het totale budget van beveiliging tijdens de oudejaarsnacht komt hiermee op € 7.500.					
612000	Maatregelen voorkomen overlast jongeren	-29.000	-4.000	-4.000	-4.000	C
diverse	Dekking uit eenm. middelen c.q. bestaande budgetten	29.000	4.000	4.000	4.000	C
	Ter ondersteuning van het uitwerken van het lokale speerpunt uit het integrale veiligheidsbeleid "beperken overlast jongeren" is het wenselijk een extra budget te hebben om incidentele uitgaven te doen gericht op het realiseren van voorzieningen (€ 25.000, dekking uit beschikbare eenmalige middelen). Hiermee kan snel en adequaat ingespeeld worden op ontwikkelingen, actualiteit. Aanvullend is een structureel budget (€ 4.000) noodzakelijk voor o.a. het beheer van de te realiseren voorzieningen. De dekking hiervan zal plaatsvinden door herschikking van budgetten binnen het beleidsveld veiligheid.					
611400	Integrale veiligheidsmonitor	-15.000	0	0	0	M
	Het integraal veiligheidsbeleid wordt bepaald aan de hand van objectieve en subjectieve data. De objectieve data zijn de criminaliteitscijfers die de politie jaarlijks aanlevert. De subjectieve data zijn de veiligheidsgevoelens van de burgers. Omdat deze minder aan fluctuatie onderhevig zijn worden deze eens in de paar jaar gemonitord. De laatste monitor was in 2009. Nu er één regionaal integraal veiligheidsplan is gemaakt, is 2014 een geschikt moment voor een nieuwe meting waaraan alle zes Noord-Veluwe gemeenten van het nieuwe basisteam meedoen. Gegeven de kosten van de monitor uit 2009 moet rekening worden gehouden met een bedrag van € 15.000.					

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2014 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2014	2015	2016	2017	
	Programma 5 Ruimte en wonen					
	Landschapsontwikkeling (PPN)	-50.000	0	0	0	C
	Dekking door eenmalige middelen	50.000				
	De provincie trekt zich terug als regisseur in het landelijk gebied. Ook de financiële mogelijkheden vanuit de provincie verminderen. Om het bestaande gemeentelijk beleid te realiseren dient de gemeente de regierol op te pakken en dienen de partners en de gemeente een hogere financiële bijdrage te leveren voor landschapsontwikkeling. Het is wenselijk om hiervoor incidentele middelen te ramen. Mogelijke activiteiten/projecten zijn aanleg houtwallen, kerkepaden, singels, erfinrichtingsprojecten (boomgaarden en struweelhagen).					
695402	Herinrichting dorpscentra; aanvullende storting in reserve (PPN)	-335.000	-30.000	-40.000	0	C
695402	Dekking door eenmalige middelen	305.000	0	0	0	C
	Uit de actualisatie van de ramingen voor de herinrichting van de dorpscentra blijkt dat een aanvullende gemeentelijke investeringsbijdrage noodzakelijk is. Het gemeentelijk aandeel van € 3,3 miljoen zou moeten worden verhoogd worden naar € 3,9 miljoen. Met de beschikbare eenmalige middelen kan de reserve worden aangevuld met € 305.000. Uit de algemene middelen wordt € 100.000 gedekt (2014-2016).					
681602	Starterslening: rentelasten op verstrekte leningen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
	Tot en met 2014 wordt jaarlijks maximaal € 250.000 beschikbaar gesteld (via het SVn) voor startersleningen, met als doel koopwoningen voor starters beter bereikbaar te maken. Op dit moment is er nog ca. € 290.000 bestedingsruimte. Dat betekent dat, nu het rijk sinds 1 januari 2013 weer voor 50% participeert in de startersregeling, nog zo'n 19 aanvragen gehonoreerd kunnen worden. Met de € 250.000 die voor 2014 is gereserveerd en de gelden die na de inkomenstoets (na 3 jaar) terugvloeien, lijkt aanvulling op dit moment niet nodig. In de woonvisie is bepaald dat de starterslening wordt voortgezet en wordt geëvalueerd aan het einde van de doorlooptijd (2014). De uitkomst van de evaluatie kan worden betrokken bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2015-2018.					
	Geluidzonering Kweekweg	-10.000	0	0	0	M
	In mei 2012 is de geluidzonering van Kweekweg, zoals opgenomen in het Koninklijk Besluit van 1992, nogmaals vastgesteld. De bedrijfspcelen gelegen op de oostelijke en zuidelijke uitbreiding van Kweekweg dienen echter ook geluid gezoneerd te worden. Dit kan alleen in een nieuw bestemmingsplan worden geregeld. Naast de inzet van ambtelijke uren zal er een akoestisch onderzoek moeten worden uitgevoerd en een nieuw bestemmingsplan worden opgesteld. Hiervoor is naar verwachting € 10.000 benodigd.					

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2014 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2014	2015	2016	2017	
	Programma 6 Epe op orde					
620808	Herinrichting dorpsplein Oene, gemeentelijk subsidie	-13.750	0	0	0	C
695402	Dekking uit reserve Cofinanciering	13.750	0	0	0	C
	Voor de herinrichting van het dorpsplein Oene is een subsidie aanvraag ontvangen. Hiervoor wordt een eenmalige gemeentelijke bijdrage geraamd van € 13.750 (10% van de begroting zonder sloopkosten), te dekken uit de reserve Cofinanciering; het betreft een aanvulling op de bijdrage die de gemeente reeds doet in de vorm van de kosten van de sloop van de gymzaal en de gemiste opbrengst van de locatie als deze verkocht zou worden. Meer informatie hierover is opgenomen in het raadsinformatiesysteem.					
	Programma 7 Duurzaamheid					
	Uitvoering duurzaamheidsprofiel (PPN)	-50.000	0	0	0	C
695402	Dekking door eenmalige middelen	50.000	0	0	0	C
	Het duurzaamheidsprofiel geeft richting aan de verdere uitwerking van de ambitie om een duurzame gemeente te willen zijn. De speerpunten en de daaraan gekoppelde activiteiten geven daar invulling aan. Om deze duurzame ontwikkeling te kunnen blijven stimuleren en ondersteunen zijn aanvullende financiële middelen nodig voor de diverse projecten. Voorbeelden daarvan zijn: woningisolatie, zonnepanelen, duurzaamheidsinitiatieven.					
	Programma 9 Bedrijvigheid					
	Toeristisch profiel (PPN)	-50.000	0	0	0	C
695402	Dekking door eenmalige middelen	50.000	0	0	0	C
	Het Toeristisch Profiel geeft het specifieke en onderscheidende karakter van de gemeente Epe aan. In het profiel vormt de informatievoorziening, promotie en marketing een centraal punt. Om de zelfstandige organisatie in de uitvoering daarvan voldoende te ondersteunen, is aanvullend budget nodig. Mogelijke activiteiten/projecten zijn promotie/marketing, routes en bewegwijzering, digitaal: website, ontwikkeling Epe-card.					
	Programma 11 Bestuur en organisatie					
695402	Aanvulling reserve ombuigingsoperatie	-24.000	0	0	0	
695402	Dekking door eenmalige middelen	24.000	0	0	0	
	Uit de planning die is opgesteld voor de verwachte uitgaven ten laste van de reserve ombuigingsoperatie, blijkt dat deze dient te worden aangevuld.					

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2014 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2014	2015	2016	2017	
	Herinrichting gemeentehuis	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
	De huisvesting van de gemeentelijke organisatie wordt afgestemd op de toekomstvisie van de gemeente Epe met de daarbij horende dienstverlening aan de burger. Door uitvoerende taken onder regie uit te laten voeren is er minder behoefte aan kantoorruimte. Het Nieuwe Werken heeft eveneens een positieve invloed op de benodigde kantoorruimte. De brandweer vertrekt uit het gemeentehuis. Dit betekent dat de huisvesting zich zal concentreren in de oudbouw. Deze zal hiervoor aangepast moeten worden. Een deel van de investeringen kan gedekt worden uit het meerjaren onderhoudsplan en de verlaging van de energiekosten door het uitvoeren van duurzaamheidsmaatregelen. Op dit moment is nog geen goed beeld te geven van de benodigde investeringen. Dit wordt nader onderzocht en is mede afhankelijk van de hierboven geschetste ontwikkelingen. De benodigde bedragen zullen worden betrokken bij de integrale afweging in het kader van de meerjarenbegroting 2015-2018.					
	Totaal nieuw beleid deze mjb exclusief investeringen	-105.000	-80.000	-40.000	0	
	Nieuwe investeringen (zie MIP)	0	0	0	0	
	Totaal nieuw beleid deze meerjarenbegroting	-105.000	-80.000	-40.000	0	

Bijlage 4 Toelichting dekkingsplan

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2014 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2014	2015	2016	2017	
	Programma 2 Actief in Epe					
diverse	Dekking loon- en prijsstijging subsidies soc. agenda	43.300	43.300	43.300	33.300	M
	Binnen het totale budget voor de subsidies sociale agenda zijn mogelijkheden gevonden binnen beschikbare budgetten, die kunnen worden ingezet ter dekking van de loon- en prijsstijging, tot een totaal van € 43.300. Een bedrag van € 10.000 hiervan is beschikbaar tot en met 2016 a.g.v. reeds gemaakte afspraken met vrijwilligersorganisaties.					
	Programma 11: Bestuur en organisatie					
691400	Ombuigen: uitgavenverlaging	208.500	258.500	258.500	258.500	M
	Op basis van het collegeakkoord wordt 60% van de korting op de algemene uitkering opgevangen door een ombuigingsoperatie (2011-2015). Verwezen wordt naar bijlage 8 van deze programmabegroting.					
691400	Extra afschrijving door inzet rekening saldo 2012 (PPN)	150.000	150.000	150.000	150.000	
	Door het rekening saldo van 2012 (en nog niet ingezet saldo in de reserve extra afschrijving) volledig in te zetten voor extra afschrijving kan een structurele kostenbesparing gerealiseerd worden van circa € 150.000.					
407000	Besparingen a.g.v. efficiency door regie (PPN)	0	431.000	431.000	431.000	
	Op diverse terreinen worden ambtelijk voorbereidingen getroffen om verder invulling te geven aan het onderwerp regie en de effecten hiervan op gemeentelijk kostenpatroon en de ambtelijke organisatie. Voor de werkzaamheden van de afdeling Openbare Ruimte buitendienst is een onderzoek uitgevoerd naar de (eenmalige) kosten en besparingsmogelijkheden van de uitbesteding van deze werkzaamheden. Uit het uitgebrachte rapport blijkt dat een structurele kostenbesparing geraamd kan worden van totaal € 431.000. De vooraf te maken eenmalige kosten voor realisatie van de geplande uitbesteding, zijn opgenomen in de budgetprognose.					
695200	Verlaging rentekosten externe financiering	170.000	170.000	0	0	
	In de begroting is voor de rente voor de korte financiering uitgegaan van 2%. Voor de externe financiering voor de lange termijn is gerekend met 3,5%. Gelet op de prognose van de Nederlandsche Bank is het verantwoord de rentepercentages tijdelijk te verlagen naar respectievelijk 1% en 2,75%.					
	Programma algemene dekkingsmiddelen					
692200	Ombuigen: inkomstenverhoging	196.000	342.000	342.000	342.000	M
	Op basis van het collegeakkoord wordt 30% van de korting op de algemene uitkering opgevangen door inkomstenverhoging. Deze wordt gerealiseerd door een verhoging van de OZB met 3% boven het inflatiepercentage (2014 en 2015) en een verhoging van de inkomsten uit erfpacht (ingaaande 2014).					

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2014 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2014	2015	2016	2017	
690600	Behoedzaamheisreserve algemene uitkering	167.000	0	0	0	
	Bij de raming van de algemene uitkering in de gemeentebegroting is rekening gehouden met een jaarlijkse afrekening/terugbetaling van de algemene uitkering van € 167.000. Deze terugbetaling/afrekening is gebaseerd op de jaarlijkse onderuitputting van de rijksbegroting (voorheen de raming van een behoedzaamheisreserve). Gelet op het feit dat in 2014 al rekening is gehouden met een structurele en een eenmalige bezuiniging in 2014 op de algemene uitkering, is het verantwoord in 2014 geen aanvullende negatieve eindafrekening/terugbetaling te ramen.					
	Totaal dekkingsmiddelen	934.800	1.394.800	1.224.800	1.214.800	

Bijlage 5 Toelichting bestaande projecten

Nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INVEST. BEDRAG 2014 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Autorisatie
								2014	2015	2016	2017	
Projecten die ook waren opgenomen in het vorige investeringsplan												
Programma 1 Opgroeien in Epe												
640000	Uitwerking Integraal Huisvestingsplan onderwijsvoorzieningen 2014-2017 (IHP) Voor de periode 2014-2017 wordt (najaar 2013) een nieuw IHP opgesteld. In verband hiermee worden voor de uitvoering hiervan in de begroting vanaf 2014 stelposten opgenomen.	2014 2015 2016 2017	6,67% 6,67% 4,00% 4,00%	415.000 515.000 100.000 100.000	415.000 515.000 100.000 100.000	502.150 623.150 121.000 121.000	- - - -	51.069	60.144	9.075	9.075	C
Programma 2 Actief in Epe												
652216	Investerings in kunstgrasvelden In combinatie met de privatisering van buitensportaccommodaties heeft de raad op 24 mei 2012 ingestemd met de kunstgrasontwikkelvisie. Door de raad is voor 3 kunstgrasvelden een garantie afgegeven op uitbetaling van een investeringsbijdrage in 2015: - Mixed Hockey Club Epe (€ 210.000); - Stichting De Egelbeek (KCVO) (€ 83.750); - Stichting sportpark De Kouwenaar (Vios) (€ 83.750). Binnen de vastgestelde visie komen in 2015 nog twee kunstgrasvelden (s.v. Epe en v.v. Oene) voor een investeringsbijdrage (2 x € 83.750) in aanmerking.	2015	5,00%	551.813	551.813	667.693	-		46.904			
Programma 5 Ruimte en wonen												
680200	Structuurvisie / herinrichting Dorpscentra Epe en Vaassen De uitwerking van de structuurvisies Epe en Vaassen vraagt om investeringen van met name private partijen in de komende jaren. Het versterken van de leefbaarheid in de centra betreft ook een gemeentelijk belang. In 2010/2011 is een startkapitaal gevormd.	2014 2014 2014 2015 2015	4,00% 4,00% 4,00% 4,00% 4,00%	253.125 500.000 - 500.000 500.000 - 500.000	253.125 500.000 - 500.000 500.000 - 500.000	306.281 605.000 - 605.000 605.000 - 605.000	- - - - -	- 37.500 - 37.500		37.500 - 37.500		C C C

Nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INVEST. BEDRAG 2014 (excl. btw)	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Explo- tatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Autorisatie
								2014	2015	2016	2017	
	Hieruit kunnen investeringen of investeringsbijdragen worden bekostigd. Verdeeld over de jaren 2014 en 2015 is € 1 mln. extra begroot. Dekking vindt plaats uit middelen die ontvangen worden vanuit het regiocontract dat de Regio Stedendriehoek op 25 april 2012 met de Provincie Gelderland sloot. Inclusief de aanvulling die is opgenomen in deze begroting is in totaal ca. € 3,7 mln. beschikbaar. Met deze middelen zal een drietal prioritaire locaties worden herontwikkeld / heringericht, te weten de Marktwand/Marktplaats in Epe, het parkeerterrein bij de Albert Heijn en de C1000 in Vaassen en de Markt/Brink in Vaassen (ged.). Aanvullend daaraan: de herinrichting van het plein voor het voormalige gemeentehuis en de extra ontsluiting van het parkeerterrein aan de Hoofdstraat (Epe). In Vaassen betreft het vooral de herinrichting van de openbare ruimte vanaf de markt tot het kasteel (inclusief Ireneveld), in combinatie met de herstructurering van de Markt/de Brink.											
Programma 6 Epe op orde												
621400	Vervangen brug Ravenstraat te Oene Uit onderzoek naar alle betonnen bruggen is gebleken dat deze brug op korte termijn vervangen moet worden. De benodigde draagkracht voldoet niet. Voorlopig is er een aslastbeperking van kracht op deze brug.	2014	2,50%	225.000	225.000	272.250	-	13.500				M
623000	Verkeerslichten Woestijnweg-Laan van Fasna-Apeldoornseweg Vaassen De verkeersregelininstallatie (uit 1999) op de locatie Woestijnweg-Laan van Fasna-Apeldoornseweg te Vaassen moet worden vervangen (einde van de technische levensduur).	2015	6,67%	175.000	175.000	211.750	-		17.798			
623000	Verkeerslichten Julianalaan-Deventerstraat-Dorpsstraat te Vaassen Betreft het vervangen van de verkeersregelininstallatie (uit 1997) op de locatie Julianalaan-Deventerstraat-Dorpsstraat te Vaassen. De installatie is aan het einde van de technische levensduur.	2015	6,67%	159.000	159.000	192.390	-		16.170			

Nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INVEST. BEDRAG 2014 (excl. btw)	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Explo- tatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Autorisatie
								2014	2015	2016	2017	
623206	Wijkgericht werken, wijkverkeersplannen en infrastructurele maatregelen in de wijk Ten behoeve van de realisatie van wijkgericht werken, wijkverkeersplannen en infrastructurele maatregelen (als onderdeel van diverse wijk- en buurtgerichte projecten) is een stelpost opgenomen van jaarlijks € 101.250 (index 2013).	2014	4,00%	101.250	101.250	122.513	-	7.594				C
		2015	4,00%	101.250	101.250	122.513	-		7.594			
623206	Oplossen parkeerproblematiek in diverse kernen (GVVP) Uit de nota parkeerbeleid blijkt dat er in diverse wijken sprake is van parkeerproblematiek. Voor het oplossen van deze problemen zijn middelen nodig.	2014	4,00%	35.438	35.438	42.880	-	2.658				C
		2015	4,00%	35.438	35.438	42.880	-		2.658			
623206	Verkeersmaatregelen Laan van Fasna (GVVP 2009-2016) Er wordt onderzoek uitgevoerd naar de geluidsbelasting op de gevels van de woningen langs het gedeelte Laan van Fasna, gelegen tussen de komgrens van Vaassen en de Eekterweg. Als blijkt dat de geluidsbelasting daadwerkelijk hoger ligt dan de wettelijk gestelde norm dan dienen ondersteunende maatregelen getroffen te worden om de geluidsbelasting te verlagen. Indien de noodzaak aanwezig is kan het college om een eerdere uitvoering worden gevraagd.	2014	4,00%	77.456	77.456	93.722	-	5.809				C
623206	Wijkverkeersveiligheidsplan 't Slath en Gildenhoek Epe (GVVP) Betreft instellen 30 km/uur en realisatie van enkele snelheidsremmende maatregelen in de wijken 't Slath en Gildenhoek te Epe. Het verkeersplan wordt integraal, middels een open planproces met bewoners en belanghebbenden ontwikkeld.	2016	4,00%	200.000	200.000	242.000	-			15.000		
623206	Wijkverkeersveiligheidsplan Burgerenk en Hogeland Epe (GVVP) Betreft instellen 30 km/uur en realisatie van enkele snelheidsremmende maatregelen in de wijken Burgerenk en Hogeland te Epe. Het verkeersplan wordt integraal, middels een open planproces met bewoners en belanghebbenden ontwikkeld.	2016	4,00%	310.000	310.000	375.100	-			23.250		

Nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INVEST. BEDRAG 2014 (excl. btw)	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploi- tatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Autorisatie
								2014	2015	2016	2017	

Programma 9 Bedrijvigheid												
92035	Reconstructie recreatieve fietspaden (ex-RGV) In het najaar van 2012 is de Fietsnota voor de gemeente Epe, inclusief Uitvoeringsnota, door de gemeenteraad vastgesteld. In de Uitvoeringsnota zijn voor de komende jaren meerdere reconstructies van recreatieve (ex RGV) fietspaden opgenomen die door inzet van een deel van de RGV middelen en een provinciale bijdrage vanuit het Gelders Fietsnetwerk (50% uitvoeringskosten) in uitvoering gebracht kunnen worden. Het betreft: 1. Reconstructie Renderklippenweg-Belvedereweg-Bijsterbosweg nabij Epe (tot. kosten € 190.000); bijdrage gemeente 2014: € 85.000; 2. Reconstructie fietspad Korrenbergweg/ Woldbergweg nabij Epe (tot. kosten € 427.500); bijdrage gemeente 2014: € 215.000; 3. Aanleg fietspad Spoorstraat over voormalig treinbaanpad, vanaf Brinkerweg tot Stationsweg (totale kosten 90.000); bijdr. gemeente 2015: € 45.000; 4. Reconstructie diverse restpaden RGV; bijdrage gemeente 2015: € 30.000. Dekking van de gemeentelijke bijdrage vindt plaats door een onttrekking aan de reserve Overdracht fietspaden RGV.	2014	4,00%	300.000	300.000	363.000	-	-				M
		2015	4,00%	75.000	75.000	90.750	-		-			
Programma 11 Bestuur en organisatie												
410200	Vervanging bedrijfsmiddelen Openbare werken Voor de vervanging van bedrijfsmiddelen is een vervangingsschema aanwezig. Het gemiddeld investeringsniveau voor de komende 25 jaar bedraagt € 180.473 (index 2014).	2014	11,00%	180.473	180.473	218.372	-	26.169				D
		2015	11,00%	180.473	180.473	218.372	-		26.169			
		2016	11,00%	180.473	180.473	218.372	-			26.169		
		2017	11,00%	180.473	180.473	218.372	-				26.169	

Nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INVEST. BEDRAG 2014 (excl. btw)	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Explo- itatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Autorisatie
								2014	2015	2016	2017	
401260	Vervanging bedrijfsmiddelen; ict investeringen Betreft reguliere vervanging die noodzakelijk is met het oog op de continuïteit van de bedrijfsvoering, gebaseerd op een geactualiseerde planning. Ingaande 2011 wordt een nieuwe bekostigingsmethodiek gehanteerd voor dekking van de noodzakelijke ict investeringen. Het jaarlijks benodigde gemiddelde investeringsbedrag (€ 374.625; index 2013) wordt gedekt door een in de begroting opgenomen stelpost en door inzet van de ict reserve.	2014	25,00%	374.625	374.625	453.296	-	-				D
		2015	25,00%	374.625	374.625	453.296	-		-			
		2016	25,00%	374.625	374.625	453.296	-			-		
		2017	25,00%	374.625	374.625	453.296	-				-	
	Totale kapitaal- en exploitatielasten per investeringsjaar							106.798	177.436	73.494	35.244	
	Totale kapitaal- en exploitatielasten bestaande projecten cumulatief							106.798	284.234	357.728	392.971	

Bijlage 6 Toelichting nieuwe investeringen

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvingsperc.	BASIS INVEST. BEDRAG 2014 (excl. btw)	Investeringsbedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investeringsbedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatiekosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Autorisatie
								2014	2015	2016	2017	
Projecten die niet zijn opgenomen in het vorige investeringsplan												
Programma 6 Epe op orde												
92045	Vervanging brug Nijbroekerweg Emst Eind 2013 wordt het nieuwe bruggenbeleidsplan vastgesteld. Anticiperend op dit besluit wordt de eerstvolgende vervanging van een brug (Nijbroekerweg in Emst) opgenomen in dit meerjareninvesteringsplan. De kosten van deze investering worden gedekt uit de reserve vervanging bruggen.	2015	2,50%	250.000	250.000	302.500				-		
92009	Vervanging Openbare Verlichting Op basis van het in 2012 vastgestelde beleidsplan openbare verlichting zal in de komende 20 jaar de openbare verlichting in de gemeente worden vervangen. De kosten hiervan zullen worden gedekt uit de gevormde reserve vervanging openbare verlichting.	2014	2,50%	282.360	282.360	341.656		-				C
		2015	2,50%	336.500	336.500	407.165			-			
		2016	2,50%	300.060	300.060	363.073				-		
		2017	2,50%	220.600	220.600	266.926						
623206	Verkeersmaatregelen onveilige kruispunten Betreft de realisatie van diverse verkeersmaatregelen op de volgende onveilige kruispunten op de gebiedsontsluitingswegen in Epe: 1. kruispunt Zuukerenkweg – De Meent (€ 60.000) 2. kruispunt Oenerweg – St. Anthonieweg (€ 105.000) 3. kruispunt Hoofdstraat – Enkweg (€ 60.000) De totale kosten bedragen € 225.000. Voor de realisatie van deze maatregelen zal naar verwachting een subsidie worden ontvangen van de provincie (50%, € 112.500), in het kader van de BDU. Het gemeentelijk aandeel in de kosten bedraagt eveneens 50% en wordt gedekt uit de beschikbare eenmalige middelen.	2014	4,00%	112.500	112.500	136.125		-				C

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvingsperc.	BASIS INVEST. BEDRAG 2014 (excl. btw)	Investeringsbedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investeringsbedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatiekosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Autorisatie
								2014	2015	2016	2017	
620004	GBI informatie koppeling De gemeente zet uitvoerende taken op afstand. Het opdrachtgeverschap blijft daarbij een taak van de gemeente. Om de opdrachtgevende taak goed in te vullen is het van belang om hoeveelheden en soorten die in de openbare ruimte beheerd worden te registreren. Om hierop goed voorbereid te zijn is het van belang zowel het opdrachtgeverschap op korte termijn (1-1-2015) als de realisatie van de wettelijke verplichting Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) (2016) in te vullen. De BGT fungeert als de basiskaart die verrijkt wordt met beheerselementen. Door deze ontwikkelingen slim te combineren kunnen beide trajecten efficiënt worden opgepakt. Dekking van deze uitgaven vindt plaats binnen de bestaande automatiseringsbudgetten.	2014	25,00%	50.000	50.000	60.500		-				D
	Totale kapitaal- en exploitatielasten nieuwe projecten							-	-	-	-	
	Totale kapitaal- en exploitatielasten nieuwe projecten cumulatief							-	-	-	-	
	Totale kapitaal- en exploitatielasten bestaande projecten cumulatief							106.798	284.234	357.728	392.971	
	TOTAAL LASTEN ONDERDEEL MIP A							106.798	284.234	357.728	392.971	

Bijlage 7 Toelichting investeringen t.l.v. andere dekkingsmiddelen (heffingen)

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INVEST. BEDRAG 2014 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Autorisatie
								2014	2015	2016	2017	
BESTAANDE en NIEUWE PROJECTEN waarvan de lasten worden gedekt uit heffingen												
Programma 7 Duurzaamheid												
674804	vGRP 2012; vervanging vrijvervalriolering Op basis van verwachting (levensduur) en periodieke inspecties wordt bepaald welke delen van de vrijvervalriolering vervangen dienen te worden. Vanuit het vGRP is voor de vervanging per jaar een bedrag beschikbaar. Dekking vindt plaats uit de rioolheffing	2014	2,50%	273.235	273.235	330.614	-	16.394				M
		2015	2,50%	854.915	854.915	1.034.447	-		51.295			
		2016	2,50%	500.000	500.000	605.000	-			30.000		
		2017	2,50%	500.000	500.000	605.000	-				30.000	
674802	vGRP 2012; vervangen drukriolering (persleiding) Op basis van verwachting (levensduur) en periodieke inspecties wordt bepaald welke delen van de drukriolering vervangen dienen te worden. Vanuit het vGRP is voor de vervanging een gemiddeld jaarlijks gelijkblijvend bedrag bepaald. Dekking vindt plaats uit de rioolheffing	2014	3,33%	122.900	122.900	148.709	-	8.394				M
		2015	3,33%	122.900	122.900	148.709	-		8.394			
		2016	3,33%	122.900	122.900	148.709	-			8.394		
		2017	3,33%	122.900	122.900	148.709	-				8.394	
674807	vGRP 2012; bergbezinkbasin Kweekweg/Neustrinkweg/ Zuukerweg	2014	2,50%	1.453.000	1.453.000	1.758.130	2.750	89.930				M
674807	vGRP 2012; bergbezinkbasin Oenerweg	2015	2,50%	400.000	400.000	484.000	2.750		26.750			
674807	vGRP 2012; bergbezinkbasin Lohuizerweg/Korte Kuipersweg	2016	2,50%	672.000	672.000	813.120	2.750			43.070		
674807	vGRP 2012; bergbezinkbasin Plekweversweg Vanuit het door het waterschap en de gemeente ingezette BRP-traject, opgenomen in het vGRP 2012 wordt een deel van de resterende vuilemissiereductie gevonden in de aanleg van bergbezinkbassins. Deze bassins vergen extra beheer en onderhoudskosten van 2.750 euro per jaar. De kosten worden gedekt uit de rioolheffing.	2017	2,50%	327.000	327.000	395.670	2.750				22.370	

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INVEST. BEDRAG 2014 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Autorisatie
								2014	2015	2016	2017	
674807	Aanpak wateroverlast In de komende jaren wordt mede ter verlichting van wateroverlastlocaties verhard oppervlakte afgekoppeld. Nadat het resultaat hiervan bepaald is kunnen er daarna locaties overblijven waar herprofilering van het maaiveld nodig is en het overtollige water daar te bergen waar het geen overlast veroorzaakt. Hiervoor is voor het jaar 2016 en verder conform het vGRP 2012 een indicatief bedrag opgenomen. Deze kosten zullen worden gedekt uit de rioolheffing.	2016	2,50%	100.000	100.000	121.000	-			6.000		
	Totale kapitaal- en exploitatielasten nieuwe projecten							114.718	86.439	87.464	60.764	
	Totale kapitaal- en exploitatielasten nieuwe projecten cumulatief							114.718	201.157	288.621	349.385	
	Totale kapitaal- en exploitatielasten bestaande projecten cumulatief							-	-	-	-	
	TOTAAL LASTEN ONDERDEEL MIP B							114.718	201.157	288.621	349.385	

Bijlage 8 Bezuinigingsvoorstellen 2014 - 2015

Uitgaven verlagingen	2014	2015
Beperken subsidies welzijnsorganisaties	€ 192.500	€ 192.500
Overdracht beheer Hertenkamp	€ 10.000	€ 10.000
Verlagen subsidie Bureau voor Toerisme	€ 6.000	€ 6.000
Verminderen ambtelijke capaciteit *)	-	€ 50.000
Verlaging bestuurskosten **)	-	-
TOTAAL UITGAVENVERLAGINGEN	€ 208.500	€ 258.500

Inkomstenverhogingen	2014	2015
Verhogen erfpachten ***)	€ 50.000	€ 50.000
OZB verhoging boven inflatiepercentage; jaarlijks, gemiddeld 3%.	€ 146.000	€ 292.000
TOTAAL INKOMSTENVERHOGINGEN	€ 196.000	€ 342.000

*) De ombuiging (structureel ingaande 2014) van € 50.000 "Verminderen ambtelijke capaciteit" is al verwerkt in de basis van de begroting 2014.

**) De aanvankelijk geplande ombuiging van € 75.000 wordt gedekt uit de stelpost compensatie bestuurskosten algemene uitkering.

***) De aanvankelijk geplande ombuiging bedroeg € 80.000. Op basis van een actuele inschatting is het bedrag verlaagd naar € 50.000.

Bijlage 9 Reserves en voorzieningen 2014

	Saldo 1-1-2014	Waarde- correctie / rente	Toevoe- gingen	Onttrekkingen	Verwachte toevoe- gingen	Verwachte onttrek- kingen	Saldo 31-12-2014
Algemene reserve							
90000 Algemene reserve	2.352.407			352.400			2.000.007
Totaal Algemene reserve	2.352.407			352.400			2.000.007
Bestemmingsreserves							
90002 Extra afschr. invest. maats. nut	3.389.993		1.418.190	507.000		1.850.000	2.451.183
90003 Eenmalige dekkingsmiddelen	66.300			49.673			16.627
90004 Automatisering	190.339			142.934			47.405
90006 Wachtgeld WIZ	11.500			11.500			0
90007 ICT investeringen	2.308.945	80.813	418.000	696.413			2.111.345
90019 Cofinanciering	485.587			279.250			206.337
90022 Mediation bezwaarschriften	16.918			5.000			11.918
90060 Groot onderhoud gem. gebouwen	50.938			25.000			25.938
90065 Duurzaam gemeentehuis	100.000						100.000
90070 Demografische ontwikkelingen	50.000		50.000	75.000			25.000
90075 Opleidingsfonds	100.000						100.000
91012 Basisbrandweerzorg	95.756		9.165				104.921
92009 Vervanging openbare verlichting	1.554.921		117.815			282.360	1.390.376
92015 Startprogramma Duurzaam Veilig	45.445					45.445	0
92019 Toeristische Fietspaden	29.437					29.437	0
92027 Maatregelen onveilige kruispunten			112.500			112.500	
92030 Verbreden Smallerweg	25.000					25.000	0
92035 Overdracht fietspaden RGV	1.019.113			41.513		300.000	677.600
92040 Aanleg parkeerplaatsen Markt Epe	61.965						61.965
92045 Vervanging bruggen	25.000		60.000				85.000
93003 Egalisatie winstuitkering Nuon	772.587	27.041		54.000			745.628
93004 Verkoop 14 aandelen VNB (6%)	1.336.962	80.218		243.680			1.173.500
93005 Verkoop aand. tbv lening Nuon	373.388			189.417			183.971
93006 Afl. achtergestelde lening Nuon	1.515.336	53.037	189.417	53.037			1.704.753
93007 Verkoop aand. tbv lening Vitens	1.241.280			155.160			1.086.120
93008 Afl. achtergestelde lening Vitens	1.086.120	38.014	155.160	38.014			1.241.280
94017 Meubilair gymlokalen	95.006		32.300	10.000			117.306
95003 Restauratie/onderh. Monumenten	23.178						23.178
95007 Ondh./verv. besch. laanbomen	10.810						10.810
95010 Kunst openbare ruimte	8.736			2.000			6.736
95015 Investeringsbijdrage EZC	1.594			1.594			0
95030 Landschapsversterking	25.601			2.500			23.101
95035 Accommodaties 2	225.000		326.500				551.500
95040 Bijdrage investeringen sportvoorz.	9.000			8.000			1.000
96012 Accommodaties welzijninstellingen	149.769		22.691	172.460			0
96013 Huisvesting verslavingszorg	36.027		1.230				37.257
96015 Werk en inkomen	65.311						65.311
96017 Wet Inburgering Nieuwkomers	181.516			181.516			0
96027 Realisatie nieuwe accommodaties	25.426			25.426			0

	Saldo 1-1-2014	Waarde- correctie / rente	Toevoe- gingen	Onttrekkingen	Verwachte toevoe- gingen	Verwachte onttrek- kingen	Saldo 31-12-2014
96028 WMO	3.089.005						3.089.005
96030 Inb.tijd.reg.nal.sch.oude vr.wet	11.652			11.652			0
96032 Minimabeleid	143.525		20.000				163.525
96040 Jeugdgezondheidszorg	364.406			264.000			100.406
96050 Inburgeringtrajecten	482.548		193.168				675.716
96109 BUIG-middelen	1.711.561		279.920	412.277			1.579.204
97015 Egalisatie rioolrechten	667.787	23.373		36.775			654.385
97020 Egalisatie Afvalstoffenheffing	182.072	6.373		39.567			148.878
97035 Afbouw overhead RUD			29.000	29.000			
98007 Extra afschr. bodemsanering	113.674						113.674
98025 Volkshuisvesting	80.678						80.678
98032 Structuurvisies dorpscentra	971.619		335.000			125.000	1.181.619
98035 Starterslening	250.000	8.750		8.750			250.000
98040 Invoering WABO	34.553						34.553
98045 Regionale woningbouwprogr.	1.446.326		507.000	640.000		205.000	1.108.326
98050 Act. bestemmingsplan buitengeb.	20.250			20.250			
98051 LOG Beemte-Vaassen	133.464						133.464
99000 Bouwgrondexploitatie	2.996.074		14.000				3.010.074
99005 Ombuigingsoperatie	185.267		49.000			177.000	57.267
99007 Herstel schade nutsbedrijven	87.236						87.236
99010 Egalisatiereserve hondenbelasting	37.253	1.304		15.958			22.599
Totaal Bestemmingsreserves	29.818.752	318.921	4.340.056	4.448.316		3.151.742	26.877.672
Voorzieningen							
90008 Pensioenen pol. ambtsdragers	2.196.511		118.393	19.800			2.295.104
90030 Onderhoud Streekarchief Epe	72.808		12.553	6.819			78.542
90050 Groot onderhoud gemeentehuis	416.196		85.000	46.124			455.072
91015 Onderh. Brandweerkaz. Vaassen	16.644		13.400	6.746			23.298
92010 Groot onderhoud wegen	1.138.567		831.305	913.000			1.056.872
92011 Groot onderhoud bruggen	251.775		25.000	19.455			257.320
92109 Onderhoud Openbare Verlichting	135.242		88.088	36.058			187.272
94015 Onderhoud scholen/gymn. buitenz.	530.609		184.346	73.838			641.117
94019 Onderhoud binnenzijde gymlok.	94.031		34.678	36.496			92.213
95103 Onderhoud bibliotheekgebouwen	81.517		5.467	3.465			83.519
96115 Onderhoud wijkgebouwen	252.016		19.711	23.331			248.396
96116 Pand St. Crusiusweg 14	60.130		10.328	1.090			69.368
97003 Afkoopsom onderh. graven	-47.486	-1.662	1.662				-47.486
97004 Egalisatie rechten eigen graven	905.482	31.692		124.702			812.471
97008 Vervanging afvalcontainers	179.372	6.278		95.966			89.684
97026 Bodemsanering Julianalaan Vssn.	16.187						16.187
98104 Onderhoud Ossenstal	27.863		13.660	9.500			32.023
98105 Onderhoud Europalaan 48 Epe	23.435		3.645	5.000			22.080
Totaal Voorzieningen	6.350.899	36.308	1.447.236	1.421.390			6.413.053

Bijlage 10 Bijlage bij Paragraaf Weerstandsvermogen

In deze bijlage worden verder uitgewerkt:

- Het financieel beleid
- De onderdelen van de weerstandscapaciteit
- De beschrijving van de risico's.

10.1 Financieel beleid

In de jaarlijkse begrotingsstukken is op de volgende wijze rekening gehouden met de aanwezige risico's. Deze elementen vormen de basis voor het solide financiële beleid dat de gemeente Epe voert en brengen tot uitdrukking hoe aan risicomangement wordt vorm gegeven:

- een structureel sluitende meerjarenbegroting;
- de aanwezigheid van een toereikende algemene reserve, bestemmingsreserves en voorzieningen;
- een surplus in de reserves wordt in eerste instantie aangewend voor eenmalige uitgaven c.q. versnelde afschrijving van investeringen met een maatschappelijk nut;
- bespaarde rente van reserves wordt niet als structureel dekkingsmiddel ingezet;
- structurele uitgaven worden bekostigd door structurele inkomsten; incidentele inkomsten worden ingezet voor incidentele uitgaven of voor vervroegde afschrijving;
- geen verschuiving van lasten naar de toekomst;
- besluitvorming over nieuwe uitgaven of uitbreiding van bestaande uitgaven vindt plaats binnen het kader van de integrale afweging bij de perspectiefnota en de (meerjaren)begroting;
- raming van volledige kapitaallasten in het eerste planjaar;
- evenwicht tussen de gemiddelde afschrijvingstermijn van investeringen en aflossingstermijn van geldleningen;
- voor realisatie van grote investeringen worden tijdig reserves opgebouwd;
- risicomijdende financiering van nieuwe investeringen;
- raming in de begroting van een post onvoorzien incidenteel en structureel;
- een vaste normering/raming voor onderuitputting;
- het beschikken over een onbenutte belastingcapaciteit en tarieven beneden de wettelijke drempeltarieven.

10.2 Onderdelen van de weerstandscapaciteit

10.2.1 *Reserves*

Bij de reserves moet onderscheid worden gemaakt tussen de algemene reserve, de bestemmingsreserves en stille reserves.

Algemene reserve

De *algemene reserve* is een zogenaamde 'vrije reserve'; er is geen specifieke bestemming aan gegeven en besteding van de reserve heeft geen invloed op de exploitatie.

De algemene reserve dient als buffer voor het opvangen van risico's en onvoorziene, niet uitstelbare grote uitgaven en eventuele tekorten bij de jaarrekening. Het is een algemene risicoreserve. De minimale omvang is bepaald op € 2 mln. (nota reserves en voorzieningen). Dit is ook de verwachte stand op 1 januari 2014.

Bestemmingsreserves

Voor de *bestemmingsreserves* heeft de raad per reserve een specifiek doel vastgesteld. Alleen de raad is bevoegd om de bestemming te wijzigen en onttrekkingen te autoriseren. Toevoegingen en onttrekkingen worden via de vaststelling van de programmabegroting dan wel via een afzonderlijk raadsbesluit vastgesteld. Aangezien de bestemmingsreserves over het algemeen al geoormerkt zijn door de raad, worden de bestemmingsreserves voortsnog buiten de bepaling van de weerstandscapaciteit gehouden.

Stille reserves

De *stille reserves* hebben betrekking op activa die op de balans (boekwaarde) lager zijn gewaardeerd dan de marktwaarde én op korte termijn verkoopbaar zijn. In Epe gaat het dan om het eigendom van enkele woningen en gemeentelijke gebouwen en het aandelenbezit van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en in Vitens. Met betrekking tot het onroerend goed kan in de huidige markt worden gesteld dat de handelbaarheid op korte termijn niet aan de orde is. Het vervreemden van de aandelen van BNG en Vitens zou op korte termijn kunnen maar de dividenden uit beide worden gebruikt als structureel dekkingsmiddel in de begroting. Deze stille reserves worden om deze redenen dan ook niet betrokken bij weerstandscapaciteit.

Verder heeft de gemeente, vaak van oudsher, gronden in haar bezit die niet bestemd zijn voor grondexploitatie maar in erfpacht zijn uitgegeven. Deze gronden kennen geen of slechts een geringe boekwaarde en een eventuele verkoop zal meer opleveren. Ook ontstaan stille reserves door netto activeren (= hierbij wordt bij het activeren van de uitgaven een bijdrage van een derde verminderd op het totale investeringsbedrag), door eenmalige extra afschrijvingen en door het toepassen van het ideaalcomplex (= jaarlijks terugkerende investeringen van gelijke omvang die ten laste komen van de exploitatie): hierdoor komen activa niet volledig (tegen de werkelijke waarde) op de balans terecht. Het is zeer lastig om deze stille reserves te kwantificeren. Dit komt vooral door het feit dat veel gemeentelijke bezittingen niet of nauwelijks handelbaar zijn en als dit al wel het geval is dan is het heel lastig om hier een juiste waarde voor vast te stellen. Om deze reden worden de stille reserves niet meegenomen in de weerstandscapaciteit.

10.2.2 Begrotingsruimte

De begrotingsruimte geeft aan in welke mate er financiële ruimte is in de begroting ofwel wat het positieve saldo van de begroting.

	2014	2015	2015	2017
Saldo (indien > € 0)	€ 18.000	€ 30.000	€ 23.000	€ 5.000

10.2.3 Onbenutte belastingcapaciteit

Onder de onbenutte belastingcapaciteit verstaan we de beschikbare ruimte in de tarieven van de onroerende zaakbelasting (OZB). Anders gezegd: de mogelijkheden om de OZB tarieven te verhogen. De gemeenteraad is autonoom bevoegd tot het vaststellen van de OZB tarieven. Op basis van een afspraak tussen de VNG en het Rijk, moet de ontwikkeling van de OZB opbrengst voor het totaal van alle gemeenten samen onder een door het Rijk jaarlijks bepaald percentage⁹ blijven, de zogenaamde macronorm. Deze afspraak heeft geen rechtstreekse doorwerking naar individuele gemeenten. Van deze macronorm wordt uitgegaan bij de bepaling van de onbenutte belastingcapaciteit.

	Berekening
a. Verhoging gemeente Epe	4,60%
b. Macro norm	2,45%
c. Onbenutte ruimte ¹⁰ (b - a)	0,00%
d. Begrote opbrengst	€ 5.005.000
Onbenutte capaciteit (c × d)	0

10.2.4 Onvoorzien

In de begroting is een post opgenomen voor onvoorziene uitgaven. In de begroting 2014 betreft het een bedrag van € 67.000.

⁹ Over het gebruik van de macronorm wordt op het moment van opstellen van deze begroting tussen het Rijk en de VNG gesproken.

¹⁰ De onbenutte ruimte in de tarieven is per definitie niet kleiner dan 0.

10.3 Beschrijving van de risico's

Bij de kwantificering van risico's zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd: Van de veronderstelde gebeurtenis is het minimale en maximale financiële effect bepaald. Op basis hiervan is het verwachte effect bepaald als het midden tussen het minimum en het maximum. Ten aanzien van de kans zijn de volgende rekenpercentages gehanteerd: kans laag 10%, kans reëel 25%, kans hoog 50%. Het berekende financiële risico is het verwachte effect vermenigvuldigd met het percentage bij de kans dat de gebeurtenis zich voordoet.

In deze paragraaf is verder dezelfde indeling gehanteerd in specifiek afgedekte risico's en af te dekken risico's in het weerstandsvermogen.

10.3.1 Risico's afgedekt in financiële buffers

10.3.1.1 Algemene uitkering

Normeringssystematiek

Met ingang van 2012 is de normeringssystematiek die uitgaat van het principe "samen de trap op, samen de trap af" opnieuw ingevoerd. Hierbij is niet de behoedzaamheidsreserve opnieuw ingevoerd. De behoedzaamheidsreserve werd in het verleden gebruikt om tegenvallende accressen achteraf te compenseren en de gemeente hiermee te behoeden voor grote negatieve verrekeningen achteraf als gevolg van lagere rijksuitgaven. Verrekeningen achteraf zullen echter wel blijven bestaan. In de gemeentelijke meerjarenbegroting is vanaf 2012 een stelpost geraamd voor een tegenvallende eindafrekening van de algemene uitkering (€ 167.000).

Eindafrekeningen

In voorgaande jaren vond de eindafrekening van de algemene uitkering plaats in maart. Hiervoor was een afzonderlijke maartcirculaire. De eindafrekening werd vervolgens verwerkt in de (gemeentelijke) jaarrekening. Vanaf 2013 is de maartcirculaire afgeschaft. De eindafrekening is vanaf 2013 opgenomen in de meicirculaire. Het financiële effect van de eindafrekening wordt in de voortgangsrapportage verwerkt.

Verdeelonderzoeken / herijking gemeentefondsclusters

Op dit moment loopt er een onderzoek naar alle clusters binnen de algemene uitkering om te bezien of er aanpassingen in de verdeling of het volume van de clusters noodzakelijk zijn. De gevolgen hiervan (herijking) worden volgens de planning van het ministerie (op zijn vroegst) in 2015 geëffectueerd. Gemeente zullen uiterlijk via de meicirculaire 2014 worden geïnformeerd. De verwachting is dat de verschuivingen als gevolg van de herverdeling tussen gemeenten groot kunnen zijn.

Ter afdekking van de risico's van de verdeelonderzoeken is in de meerjarenbegroting een stelpost opgenomen om een tegenvallende bijstelling van de meicirculaire op te kunnen vangen. De stelpost bedraagt voor 2015 € 50.000 oplopend tot € 150.000 in 2017.

Compensaties

Gemeenten worden gecompenseerd als het nadeel van de herverdeling van de gemeentefondsclusters en de decentralisatie (zie paragraaf 10.2.3) samen hoger uitkomen dan € 15 per inwoner. Deze compensatie is tijdelijk en wordt met € 15 per inwoner per jaar afgebouwd. De compensatie is alleen van toepassing op decentralisatie van taken (exclusief de efficiencykorting) en de uitkomsten van de verdeelonderzoeken. Een korting van de algemene uitkering als gevolg van verdere bezuinigingen en efficiencykorting bij de decentralisaties komen niet voor compensatie in aanmerking.

Begroting obv Meicirculaire / Rijksbezuinigingen

De raming van de algemene uitkering in de meerjarenbegroting is gebaseerd op de meicirculaire 2013. In deze circulaire zijn de aangekondigde kortingen in het regeerakkoord (o.a. korting wegens BCF, de onderwijshuisvesting, de lagere apparaatskosten ten behoeve van opschaling gemeenten) verwerkt. Ook zijn de effecten van het regeerakkoord Rutte II (startnota) verwerkt.

In de meicirculaire is nog geen rekening gehouden met de aankondiging van nieuwe rijksbezuinigingen ter grootte van € 6 miljard. In dit bezuinigingspakket zullen naar verwachting maatregelen zitten die een verlaging van de algemene uitkering tot gevolg hebben. In de begroting 2014 is daarvoor een stelpost opgenomen van 45 uitkeringspunten (€ 842.000) en voor de jaren 2015-2017 een stelpost van 30 uitkeringspunten (€ 560.000). De verwachting is dat de septembercirculaire meer duidelijkheid geeft over het effect van de € 6 miljard bezuinigingen.

10.3.1.2 Decentralisatie van taken door het rijk

De invoering van de decentralisaties van taken van het rijk naar de gemeenten van de jeugdzorg, de functie begeleiding uit de AWBZ en de invoering van de Wet Werken naar Vermogen zijn uitgesteld tot 2015. De ontwikkelingen rond de decentralisaties geven verder nog geen duidelijk beeld over de financiële risico's. Het eerst komt de decentralisatie voor de onderkant arbeidsmarkt op de gemeente af. De financiële risico's en taakstellingen hierbij zijn relatief groot in relatie tot de gemeentelijke beïnvloedingsmogelijkheden op de korte termijn.

Voor het opvangen van risico's die volgen uit de overheveling van de taken is in de begroting vanaf 2015 een buffer geraamd van structureel € 125.000.

10.3.1.3 Grondexploitatie / Woningbouwprogrammering

Zie hiervoor de separate paragraaf 7 Grondbeleid. Hieruit blijkt dat de risico's binnen het grondbedrijf en regionale woningbouwprogrammering afgedekt zijn met een bestemmingsreserve.

10.3.1.4 Wet Werk en Bijstand (WWB)

Sinds de invoering van de WWB op 1 januari 2004 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de WWB. Hiertoe ontvangt de gemeente van de rijksoverheid een budget dat jaarlijks in september van het lopende jaar definitief wordt vastgesteld.

Bij de WWB zijn een tweetal geldstromen te onderscheiden:

1. BUIG-middelen (Bundeling Uitkering Inkomensvoorziening): hieruit worden de uitkeringen betaald.
2. Participatiebudget: hieruit worden o.a. de re-integratie activiteiten (W-deel) betaald.

BUIG

Op 1 januari 2010 is de Wet bundeling van uitkeringen aan gemeenten (BUIG) in werking getreden. De wet voorziet in een andere financieringssystematiek vanuit het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) voor de zogenaamde kleine regelingen. Met deze gebundelde uitkering krijgen de gemeenten één budget voor de bekostiging van uitkeringen op grond van de WWB, de IOAW, IOAZ, het Bbz en de WWIK.

Het openeinde karakter van de financiering van de BUIG-middelen houdt een risico voor de gemeente in. Gemeenten dienen eventuele tekorten op die budgetten zelf aan te vullen. Het risico voor de gemeente speelt bij stijging van het aantal uitkeringen. Het eigen risico van de gemeente is 10% van die stijging. Voor afdekking van het risico in de BUIG-middelen is een reserve gevormd.

Naar alle verwachting zal in 2013 het tekort hoger zijn dan 10% waardoor voor 2013 wederom de IAU zal worden aangevraagd. Jaarlijks zullen de mogelijkheden voor aanvragen in het kader van IAU worden bekeken om genoemd eigen risico tot 10% te kunnen beperken.

Participatiebudget

Het W-deel van het participatiebudget is bedoeld is voor scholing, begeleiding naar en op het werk en subsidies voor werkgevers. Bij het W-deel, binnen het participatiebudget, kan het niet volledig besteedde deel van het budget teruggevorderd worden door de rijksoverheid. Dit laatste zal de komende jaren geen risico zijn voor de gemeente. Het Rijk heeft het budget voor 2012 en 2013 al teruggebracht en de verwachting is dat het Rijk in de komende jaren nog verder zal gaan korten op het participatiebudget. Dit resulteert waarschijnlijk in een uiteindelijke halvering van het huidige budget op het W-deel binnen het Participatiebudget. Het risico voor de gemeente ten aanzien van vermindering van het participatiebudget ligt op het vlak van beperking van de beleidsvrijheid. Het inzetbare budget is lager voor re-integratieactiviteiten. Risico daarvan is een toename in uitkeringen wat een financieel risico oplevert aan de BUIG-kant.

Aanscherping WWB en de Participatiewet

De WWB is per 1 januari 2012 gewijzigd. De zogenaamde huishoudtoets werd ingevoerd waardoor het aantal uitkeringen zou dalen. Medio 2012 werd de aanscherping van de WWB met terugwerkende

kracht ingetrokken. Het wetsvoorstel Wet werken naar vermogen (WWNV) is vervangen door de Participatiewet. In de participatiewet voegt het kabinet de Wet werk en Bijstand, de Wet sociale werkvoorziening en een deel van de Wajong samen. De streefdatum voor de inwerkingtreding is 1 januari 2015.

10.3.1.5 Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)

Algemeen Wmo

De WMO is een brede wet met 9 prestatievelden, uiteenlopend van het thema leefbaarheid op wijk- en buurtniveau tot specifieke zorgvragen op individueel niveau. Met de Wmo zijn gemeenten (financieel) verantwoordelijk gesteld voor de welzijn- en zorgvoorzieningen voor kwetsbare burgers die buiten de verantwoordelijkheid van de AWBZ vallen. De Wmo heeft als doel mensen in staat stellen mee te doen aan de samenleving, ook als zij daarbij beperkingen ondervinden. Het kan bijvoorbeeld gaan om ouderen, gehandicapten of mensen met psychische problemen. Gemeenten voeren de Wmo uit en iedere gemeente legt andere accenten. Prestatievelden 7, 8 en 9 (Maatschappelijke zorg en de aanpak van huiselijk geweld) worden in regionaal verband gefinancierd en uitgevoerd met Apeldoorn als centrumgemeente. Het grootste deel van het budget dat voor de Wmo in de programmabegroting is opgenomen, betreft prestatieveld 6 (Individuele voorzieningen). Hier zitten dan ook de financiële risico's. Het betreft woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen, rolstoelen en huishoudelijke hulp. De meest omvangrijke taak is de huishoudelijke hulp.

Financiering en de gemeentebegroting

De gemeente ontvangt een budget om de Wmo uit te voeren. Blijkt echter dat de gemeente meer uitgaven heeft dan het ontvangen budget, dan komen de meerkosten voor rekening van de gemeente. Er is dus sprake van een open eind financiering (vangnetregeling). Inperking van de risico's wordt gedaan door keuzes te maken ten aanzien van onder andere: de hoogte en inzet van eigen bijdragen van burgers, kwaliteit van dienstverlening en de eisen aan aanbieders van huishoudelijke hulp. Daarnaast heeft de gemeente een reserve gevormd met voldoende middelen voor eventuele tegenvallers in de komende jaren.

Ontwikkelingen

In 2012 is de huishoudelijke hulp opnieuw aanbesteed. Verwacht wordt dat de uitgaven onder de nieuwe contracten (vanaf maart 2013) zullen dalen. Vanaf 2013 zou worden gestart met de decentralisatie van de functie Begeleiding vanuit de AWBZ naar de WMO, maar dat ging na de val van het kabinet in het voorjaar van 2012 niet door. Het huidige kabinet heeft de decentralisatie gepland per 1 januari 2015, maar wil naast Begeleiding ook Persoonlijke Verzorging decentraliseren vanuit de AWBZ en het Wmo-budget voor Huishoudelijke Hulp met 40% verlagen. Bij de decentralisaties wordt een "efficiëntie korting" ingehouden van 25% (Begeleiding) en 15% (Persoonlijke Verzorging). Daarnaast zal het aantal mensen dat zelfstandig blijft wonen in de toekomst stijgen als gevolg van het scheiden van wonen en zorg. Het aantal mensen dat potentieel een beroep kan doen op de Wmo, zal daardoor toenemen. Hierdoor zou het budget voor de Wmo in de toekomst (na 1 januari 2015) onder druk kunnen komen. Dit vraagt om het anders organiseren en inkopen van ondersteuning dan in de AWBZ het geval was. Uitgangspunt hierbij is dat ondersteuning vanuit de Wmo alleen wordt geboden als aanvulling op de eigen mogelijkheden van de vrager en diens netwerk.

10.3.2 Risico's afgedekt in weerstandscapaciteit

10.3.2.1 Renteontwikkeling

Tijdens het opstellen van deze begroting is de rente op een historisch laag punt. Hiermee is de kans dat de rente zal stijgen groter dan de kans dat de rente zal dalen.

In de begroting is gerekend met een rentepercentage voor langlopende geldleningen van 2,75% en 1% voor kortlopende geldleningen (zie paragraaf Financiering). Aangezien de werkelijke rente op het moment van aangaan van lang en/of kortlopende leningen hoger *kan* zijn dan in de begroting aangenomen bestaat er een renterisico. Dit risico valt uiteen een risicodeel ten aanzien van het financieringstekort en een deel ten aanzien van de herfinanciering van langlopende leningen. Deze zijn als volgt te becijferen:

Financieringstekort / ~ behoefte <i>in euro</i>	2014	
	Subtotaal	Totaal
Boekwaarde Vaste Activa		58.810.000
Reserves en Voorzieningen	36.552.000	
Overige aanwezige vaste financieringsmiddelen	1.445.000	
Totaal aanwezige vaste financieringsmiddelen		37.997.000
Financieringstekort/~ behoefte op begrotingsbasis		20.813.000
<i>Renterisico bij 1% rentestijging</i>		<i>208.000</i>

Herfinanciering langlopende schulden		
Jaarlijkse aflossing 2014	€ 500.000	
<i>Renterisico herfinanciering</i>	<i>€ 5.000</i>	<i>bij 1% rentestijging</i>

Het structurele risico op hogere rentes dan nu in de begroting verwerkt, wordt op basis hiervan zeer laag ingeschat. Het risicobedrag komt hiermee uit op € 10.650.

10.3.2.2 Juridische risico's en aansprakelijkheid

De gemeente loopt juridische risico's, omdat veel primaire processen binnen de gemeente van juridische aard zijn en bij het onrechtmatig handelen van de gemeente kan een schadeclaim worden ingediend. Juridische procedures kunnen zowel bestuursrechtelijk als civielrechtelijk van aard zijn. Bestuursrechtelijke risico's worden beperkt doordat in bezwarenprocedures een toetsing plaatsvindt door een onafhankelijke commissie.

Civielrechtelijke procedures betreffen zowel gevallen waarin de gemeente door derden in een juridische procedure wordt betrokken (dagvaarding, aansprakelijkheidsstelling, derdenbeslag etc.) als gevallen waarbij de gemeente zelf tegenover derden een juridische procedure start (aansprakelijkheidsstelling, dagvaarding etc.). Het financiële risico is vaak moeilijk van te voren in te schatten. De kosten voor (verplichte) externe juridische bijstand, alsmede proceskosten, lopen de laatste jaren op. Het claimen daarvan en het toewijzen daarvan door de rechter is standaard geworden.

Risico's die de gemeente loopt in de vorm van aansprakelijkheidsstellingen door derden zijn enerzijds gelegen in civielrechtelijke schadeclaims, waarbij valt te denken aan aansprakelijkheid uit hoofde van contract, uit onrechtmatige daad of uit hoofde van rechtmatig overheidshandelen (dat door het feit dat geen schaderegeling is getroffen, onrechtmatig kan worden). Anderzijds is het risico gelegen in de bestuursrechtelijke schadeclaims die door derden tegen de gemeente worden ingediend. Het kan daarbij gaan om wettelijke schadevergoedingen (bijvoorbeeld de Onteigeningswet), wettelijke nadeelcompensatie (art. 49 WRO, art. 15.20 Wm en art. 3:4 Awb) of schadeclaims op basis van een door de bestuursrechter vernietigd besluit.

Op 1 juli 2013 is een nieuwe regeling (in de Awb) voor schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten in werking getreden. Aan de ingewikkelde en onduidelijke praktijk om schadevergoeding wegens onrechtmatig overheidshandelen te verkrijgen is daarmee een einde gekomen. Het aantal wegen waarlangs schadevergoeding kan worden verkregen is teruggebracht. Hiermee zijn de risico's verminderd.

Tegen civielrechtelijke en beroepstechnische claims heeft de gemeente zich verzekerd. Voor juridische bijstand, veroordelingen in proceskosten/griffiekosten, eigen risico's en eigen bijdragen heeft de gemeente regulier budgetten opgenomen. Hiermee zijn de gangbare risico's afgedekt. De

kans op niet verzekerde claims en op bijdragen die boven de reguliere budgetten uitgaan wordt klein ingeschat. Het risicobedrag komt hiermee uit op € 2.500

10.3.2.3 Verbonden partijen

In paragraaf 6 Verbonden Partijen wordt uitgebreid ingegaan op relaties en verbindingen van de gemeente met verbonden partijen. De aard en omvang van de instellingen en vennootschappen zijn zeer verschillend. Kenmerkend voor verbonden partijen is dat zij op afstand van het college en de gemeenteraad functioneren. Elk van de verbonden partijen hebben hun eigen risico.

Formeel bedraagt het risico van de gemeente in vennootschappen niet meer dan de waarde van de aandelen die de gemeente bezit. In de praktijk zal het echter zo zijn dat in financieel slechte tijden (insolvabiliteit) de gemeente bestuurlijk zal worden aangesproken om bij te dragen in mogelijke oplossingen.

Bij verbonden partijen (via vennootschappen) wordt ernaar gestreefd dat hun eigen vermogenspositie een solide omvang kent zodat in eerste instantie financiële tegenvallers zelf opgevangen kunnen worden. Voor het afdekken van de risico's in de privaatsamenwerking zijn middelen opgenomen in de reserve bouwgrondexploitatie en de reserve regionaal woningbouwprogramma.

10.3.2.4 Planschadeclaims

Een aantal personen heeft verzoeken tot planschade op grond van artikel 6.1 Wro ingediend. De stand van zaken per 01 juli 2013 wordt, inclusief verzoeken uit voorgaande jaren, in het volgende overzicht weergegeven:

	2013	2012	2011	2010	2009
In behandeling op 1 januari	9	7	6	11	7
Bijgekomen in jaar (+)	0	12	7	26	11
Toegekend in jaar (-)	3	5	5	12	2
Afgewezen in jaar (-)	4	6	1	8	5
In behandeling 01-07-2013(=)	2	8	7	17	11
Uitkering in € (excl. rentevergoeding)	6.030	69.036	114.240	120.400	27.500
Bezwaar/Beroep	2	3	1	2	1
Bezwaar/Beroep gegrond	-	-	-	-	-

Opmerking: de cijfers 2011 t/m 2013 zijn niet te vergelijken met de jaren daarvoor omdat in de cijfers 2009 en 2010 ook de aantallen en uitkeringen zijn opgenomen waar kostenverhaal bij ontwikkelaars / initiatiefnemers mogelijk is. Deze lijn is losgelaten omdat het meer zuiver is in het kader van het risico van de gemeente om het risico te baseren op planschadeverzoeken waarbij geen kostenverhaal mogelijk is en waarbij de planschade voor rekening van de gemeente zelf komt. Het risicobedrag wordt in principe ingeschat op basis van een 5-jaars gemiddelde (voor zover de cijfers beschikbaar zijn). Gezien het hiervoor beschrevene wordt het gemiddelde gebaseerd op de jaren 2011, 2012 en (geschat) 2013.

De inschatting van het risico op basis van het bovenstaande komt uit op € 65.000

10.3.2.5 Leerlingenvervoer

Het leerlingenvervoer wordt uitgevoerd op basis van een opneemde regeling. Dit houdt in dat het door de gemeente aan leerlingenvervoer uit te geven bedrag qua hoogte niet gelimiteerd is (huidig budget € 500.000); aanvragen die voldoen aan de in de verordening gestelde criteria moeten gehonoreerd worden ongeacht of er budget beschikbaar is of niet.

Dit houdt een zeker risico in voor de gemeente: de hoogte van de uitgaven die genoemd worden in de begroting liggen niet vast. In 2012 bleven de uitgaven binnen de begroting. Voor 2013 wordt een lichte overschrijding verwacht, welke vooral veroorzaakt wordt door vervoer naar een nieuwe school. Vanaf 2014 wordt echter een daling van de te vervoeren leerlingen verwacht als gevolg van de invoering van Passend Onderwijs.

Op basis hiervan en de kosten van de voorgaande jaren wordt het risico klein geschat en gewaardeerd op € 2.500.

10.3.2.6 Regionalisering basisbrandweerzorg

Nieuwe wetgeving leidt er toe dat de basisbrandweerzorg wordt overgeheveld naar de veiligheidsregio (VNOG). Dit brengt met zich mee dat de btw over de uitgaven voor brandweerzorg, die in de toekomst door de regio worden gedaan (€ 65.000), niet meer rechtstreeks compensabel is via het BTW-compensatiefonds. Het ministerie onderzoekt wat hiervan de gevolgen zijn voor de gemeenten. Onduidelijk is nog in welke mate het wegvallen van de mogelijkheid tot BTW-compensatie wordt gecompenseerd door het rijk en wat de fiscale gevolgen zijn bij een eventuele overdracht van eigendom kazernes.

10.3.2.7 Borg- en garantstellingen

Huidige posities

De gemeente heeft diverse waarborgen verstrekt voor geldleningen. Dit betekent dat de gemeente als achtervang borg staat indien de instantie waaraan de lening verstrekt is, niet aan zijn verplichtingen kan voldoen.

Het grootste aandeel betreft het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) waarin voor € 56,0 miljoen waarborgen zijn verstrekt voor woningstichtingen. Het risico hiervan is zeer klein door de structuur: voordat het Waarborgfonds een beroep doet op de achtervangers (waarbij voor de verlangde garantie nog een verdeling bestaat van 50% Rijk / 50% gemeente) wordt namelijk eerst een deel van het vermogen aangesproken van alle bij het Waarborgfonds aangesloten corporaties. Sinds de oprichting in 1983 zijn er nooit aanspraken geweest op borgverplichtingen van gemeenten. Verder wordt op dit moment door de gemeente € 500.000 voor een lening aan het waterbedrijf en € 50.000 aan overige instellingen gewaarborgd.

Deze instanties zijn tot op heden altijd hun financiële verplichtingen nagekomen en op dit moment zijn er geen signalen dat dit in de toekomst zal veranderen. Op basis van deze ervaringen wordt het risico zeer laag geschat.

Onderzoek VNG en toekomst

In september 2012 is een onderzoeksrapport van de VNG-onderzoekscommissie naar de gemeentelijke achtervang in de corporatiesector ('Herstel van vertrouwen') uitgebracht. Hierin doet de VNG een aantal aanbevelingen. De commissie schrijft in haar rapport onder meer het volgende: "Via de achtervangovereenkomst met het WSW neemt de gemeente deel aan de garantiestructuur. De kans dat de gemeenten op grond van de achtervangovereenkomst aangesproken worden door het WSW om renteloze leningen te verschaffen is onder de huidige omstandigheden bijzonder klein. De mogelijkheden voor het Centraal Fonds Volkshuisvesting (CFV) om ten behoeve van de sanering bij te heffen, worden verruimd waardoor die kans nog kleiner wordt."

Bovendien stelt het CFV/WSW vanaf 2013 extra voorwaarden ten aanzien van de jaarlijks door de toegelaten instelling in te dienen Prospectieve informatie (dPi) en Verantwoordingsinformatie (dVi). WSW zal op basis van deze informatie beoordelen wat de effecten zijn op de beoordelingscriteria van de individuele corporaties en de borging daarop afstemmen.

Dit wil overigens niet zeggen dat er in de (verdere) toekomst geen situaties kunnen ontstaan dat de gemeenten aangesproken worden. De garantiestructuur is in feite erg afhankelijk van de financiële soliditeit van de corporatiesector. Door allerlei oorzaken kan die soliditeit worden ondermijnd. Ontwikkelingen op de huurwoningmarkt, op de kapitaalmarkt, maar ook het beleid van de rijksoverheid, te denken valt aan de verhuurdersbelasting, kunnen daar op termijn toe leiden.

Uiteindelijk wordt in het rapport geconcludeerd dat er voldoende redenen zijn voor de gemeenten om de huidige positie in de achtervang te continueren. Daaraan zijn per definitie risico's verbonden, hoewel deze nu erg klein zijn. Hier tegenover biedt de achtervangpositie gemeenten diverse voordelen. In de eerste plaats draagt deze positie bij aan de realisatie van het lokale woonbeleid. Doordat woningcorporaties in staat zijn om de benodigde financiering aan te trekken kan hiermee de woonopgave gerealiseerd worden die de gemeente eerder in overleg met de corporatie heeft geformuleerd. In de tweede plaats kan de achtervangpositie een belangrijk instrument voor de gemeente vormen om tot goede samenwerkingsafspraken met de corporatie te komen. Door een achtervangovereenkomst nadrukkelijk onderdeel te laten uitmaken van de samenwerking tussen gemeenten en corporaties kan een directe verbinding worden gelegd tussen de gemeentelijke achtervang en de realisering van het lokale woonbeleid.

10.3.2.8 Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)

Algemeen

De individuele gemeenten zijn inhoudelijk en financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van de WSW. Het financiële risico bij de uitvoering van de wet ligt bij de gemeente. De gemeente ontvangt een budget gebaseerd op het aantal in Epe woonachtige WSW-geïndiceerde personen. Jaarlijks krijgt de gemeente een opgave van de te realiseren arbeidsplaatsen op basis waarvan het budget wordt bepaald. De uitvoering van de WSW wordt voor Epe uitgevoerd door de Felua-groep. De Felua-groep is een gemeenschappelijke regeling samen met de gemeenten Apeldoorn en Heerde. Bij eventuele tekorten moet Epe deels het tekort aanvullen.

Felua-groep

Voor een toelichting op de ontwikkelingen bij Felua-groep wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen. De daarin beschreven ontwikkelingen kunnen vooralsnog worden opgevangen binnen het vermogen van Felua-groep. Daarom is het risico's voor de gemeente op dit moment beperkt. De gevolgen van de ontwikkelingen in het kader van de nieuwe Participatiewet zijn nog onzeker.

WSW: Participatiewet

De Participatiewet wordt niet langer doorgevoerd per 2014. Dit is half april 2013 duidelijk geworden door het Sociaal Akkoord. Door de vele vragen en onduidelijkheden over wat er nu precies moet gebeuren met het door de sociale partners gesloten akkoord is kenbaar geworden dat de inwerkingtreding van de Participatiewet met een jaar is uitgesteld tot 1 januari 2015. Dit uitstel betekent dat de verschillende regimes in 2014 blijven bestaan. In 2013 is al actief doorgepakt op een aantal ontwikkelingspunten waarmee in de voorbereidingsperiode van de Wet werken naar vermogen is gestart: o.a. het doorontwikkelen van het SW-bedrijf. De verwachting is dat in november 2014 het wetsvoorstel wordt aangeboden aan de Tweede Kamer.

Het risicobedrag voor de uitvoering van de WSW is geïntegreerd in de Verbonden Partijen.

Bijlage 11 Bijlage bij paragraaf 4 Financiering

Kasgeldlimiet

Kasgeldlimiet		bedragen in euro	2014
Toegestane kasgeldlimiet			
	In procenten van de grondslag		8,5%
	In euro's (1)		5.500.000
Omvang vlottende korte schuld			
	Opgenomen gelden < 1 jaar		5.500.000
	Schuld in rekening-courant		0
	Gestorte gelden door derden < 1 jaar		p.m.
	Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld		p.m.
	Totaal vlottende korte schuld (2)		5.500.000
Vlottende middelen			
	contante gelden in kas		p.m.
	tegoeden in rekening-courant		p.m.
	overige uitstaande gelden < 1 jaar		p.m.
	Totaal vlottende middelen (3)		0
Toets kasgeldlimiet			
	Toegestane kasgeldlimiet (1)		5.500.000
	Totaal netto vlottende schuld (4) = (2) - (3)		5.500.000
	Ruimte (+) / Overschrijding (-) ; (1) - (4)		0

Renterisiconorm

Renterisiconorm en renterisico's op vaste schuld		bedragen in euro	2014
Renterisico op vaste schuld			
	Renteherziening op vaste schuld o/g (1a)		0
	Renteherziening op vaste schuld u/g (1b)		0
	Netto renteherziening op vaste schuld (1) = (1a) - (1b)		0
	Te betalen aflossingen (2)		500.000
	Renterisico op vaste schuld (3) = (1) + (2)		500.000
Renterisiconorm			
	Begrotingstotaal (4)		64.750.000
	Het bij ministeriële regeling vastgesteld percentage (5)		20%
	Renterisiconorm (6) = (4) * (5)		12.950.000
Toets renterisiconorm			
	Renterisiconorm (6)		12.950.000
	Rente op vaste schuld (7)		500.000
	Ruimte (+) / Overschrijding (-); (8) = (6) - (7)		12.450.000

Bijlage 12 Kapitaallasten, urenrekening en loon- en prijsstijgingen

In deel 3 van de Programmabegroting is de analyse van de verschillen tussen 2013 en 2014 per programma opgenomen. Per programma is het verschil in kapitaallasten, urenrekening en loon- en prijsstijgingen in één post verwerkt.

Het totale verschil van alle programma's wordt als volgt verklaard:

1. Kapitaallasten

Op het totaal van rente- en afschrijvingslasten - voortvloeiend uit het bestaande beleid - ontstaat een voordeel van € 522.000, veroorzaakt door met name:

- € 128.000 voordeel door laatste afschrijving in 2013, vrijval in 2014;
- € 248.000 voordeel als gevolg van extra afschrijvingen in 2013. Tegenover de extra afschrijving in 2013 staat een opbrengst grondverkoop.
- € 114.000 voordeel door lagere rentelasten a.g.v. daling boekwaarde door afschrijving;
- € 20.000 voordeel door lagere kapitaallasten als gevolg van onderschrijvingen bij nieuwe investeringen.

2. Loonkosten

De loonkosten van het personeel zijn in 2014 € 815.000 lager dan in 2013. De volgende mutaties hebben zich voorgedaan:

- afname van de formatie met 15,8 fte; hierdoor dalen de loonkosten met € 795.000; de daling wordt onder andere veroorzaakt door uitplaatsing van formatie naar de RUD/OVIJ (5,7fte) en naar de veiligheidsregio (2,5 fte);
- autonome loon- en prijsstijgingen; deze leveren een voordeel op van € 20.000.

3. Autonome prijsstijging

De autonome prijsstijging van 1,6% is op een stelpost verantwoord. In het kader van de mix van maatregelen om een nieuwe bezuinigingsoperatie te voorkomen is op de beïnvloedbare gemeentelijke budgetten de prijscompensatie achterwege gelaten (zie de budgetprognose). Dit levert een voordeel op van € 110.000.

4. Verdeeldienst

Op de verdeeldienst (exclusief bovenvermelde verschillen in de loonkosten en kapitaallasten) ontstaat een voordeel van ca. € 680.000. Dit voordeel wordt met name veroorzaakt door eenmalige middelen die voor het begrotingsjaar 2013 beschikbaar zijn gesteld in het kader van automatisering en een extra storting in 2013 in de onderhoudsvoorziening van het gemeentehuis.

5. Doorbelasting aan investeringen en grondbedrijf

In de begroting 2014 zijn de kosten van uren die toegerekend worden aan het grondbedrijf en investeringswerken ten opzichte van de begroting 2013 constant gebleven.